

Täysistunto

Tiistai 14.11.2017 klo 14.00—18.01

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 18.01.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.00—14.57 ja 17.01—18.01) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (14.57—17.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 9.11.2017 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asian U 63/2017 vp, ja puhemies on lähettänyt sen käsiteltäväksi suureen valiokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava lausunto.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain ja tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 175/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.01 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Maapalloa uhkaavan ilmastonmuutoksen rajoittaminen ja sitä koskeva Pariisin ilmastopöytäkirja päästövähennystavoitteineen edellyttää, että Suomen tulee siirtyä muiden maiden ohella vauhdikkaasti kohti puhtaampia energiaratkaisuja, joista tämän hallituksen esityksen yhteydessä on kyse. Korkean teknologian maana meidän kannattaa suhtautua päästövähennystavoitteisiin ja uusiutuvan energian kasvuun kansantaloutta ja yhteiskunnan kokonaisuutena hyödyttävänä muutoksena.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Esitystä uusiutuvan energian uudesta tukijärjestelmästä on jo kaivattu vanhan syöttötariffijärjestelmän sulkeuduttua. Kiitos siis hallitukselle tämän esityksen tuomisesta nyt eduskuntaan. Tarjouskilpailuun perustuva teknologianeutraali tukimalli, jollaista me myös esitimme Vihreässä energiavisiossa, on hyvä edistysaskel kohti kasvavia uusiutuvan energian investointeja. Uusi tukimalli tuo tuuli-, biokaasu-, puupolttoaine-, aurinko- ja aaltoenergiainvestoinnitkin lähemmäs samaa viivaa. Energiantuotantomuotojen laajuuteen nähden tavoite enintään 2 terawattitunnin sähkön vuosituotannosta on kuitenkin melko vaatimaton. Enempäänkin olisi rahkeita. Lakiesityksessä on arvioitu, ettei asetettu tavoite johda kovinkaan suureen uusien toteutettavien voimalaitosten määrään. [Hälinää]

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Halmeenpää, anteeksi. — Nyt pyydän siirtämään nämä muut neuvonpidot salin ulkopuolelle.

Suomen on kuitenkin muun maailman ohella vähennettävä päästöjään nopeasti. Vuoteen 2030 mennessä uusiutuvan energian kasvutavoitteiden tulee olla kunnianhimoisempia. Vihreässä energiavisiossa tavoitellaan 30:tä terawattituntia lisää tuulisähköä ja 10:tä terawattituntia aurinkosähköä vuoteen 2035 mennessä. Sähkön tuotannon ohella kasvutavoitteena pidämme myös biokaasun tuotannon ja käytön lisäämistä ennen kaikkea liikenteessä noin 20 terawattitunnin verran. Teknologianeutraalin perusmallin lisäksi saatettaisiin tarvita suunnattua investointitukea tai tarjouskilpailua uusille, innovatiivisille, mahdollisesti nousussa oleville energiaratkaisuille, jotka eivät markkinaehtoisesti vielä kasva riittävästi.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksessä on eräs heikko kohta, joka liittyy aurinkoenergiaan. Hallituksen malli nimittäin jättää kokonaan uuden tukijärjestelmän ulkopuolelle asuntojen aurinkosähköjärjestelmät ja myös sellaiset aurinkosähköjärjestelmät, joissa jokin yritys kokoaa niitä isommaksi paketiksi asuntojen tai yritysten käyttöön. Työ- ja elinkeinoministeriö perustelee tätä lähinnä byrokratialla, ministeriöiden hallinnollisella jaolla. Tätä kohtaa olisi syytä tarkastella uudelleen ja mahdollisesti korjata jatkokäsittelyn yhteydessä. Asuntojen uusiutuvan energian investointeihin jaetaan tällä hetkellä tukea vain melko pienestä määrärahasta sosiaalisin perustein. Suomi on suhtautunut tarpeettoman nihkeästi hajautetun uusiutuvan energian tuottamiseen, johon yksittäiset perheet, asunto-osakeyhtiöt ja pienyritykset voisivat investoida, ja haluakin olisi, mutta kunnon kannusteet puuttuvat.

Uuden tukimallin ensimmäisen jakson aikaperspektiivi on kaksi vuotta. Se on tarkoitus toteuttaa vuosien 2018 ja 2019 aikana. Tässä kohtaa olisi hyvä kysyä hallitukselta ja vastaavalta ministeriltä, millaisia suuntaviivoja on laadittuna ensimmäisen kaksivuotiskauden jälkeiselle ajalle ja miten uusiutuvan energian vauhdittamista jatketaan tämän testijakson jälkeen. Uusi tukimalli on huomattavasti parempi ja kustannustehokkaampi kuin vanha syöttötariffi. Nyt uusiutuvan energian tuki on sidottu sähkön markkinahintaan, kuten pitääkin.

Arvoisa puhemies! Uuden tukijärjestelmän malli uusiutuvalle energialle on siis pääasiassa kannatettava ja hyvä. Sen koko kuitenkin on turhan vaatimaton. Tarvitsemme lähi-vuosina paljon enemmän lisää uusiutuvaa energiantuotantoa kuin 2 terawattituntia.

14.06 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pidän erittäin hyvänä, että nyt ollaan viimein saatu tämä hallituksen esitys eduskunnan käsittelyyn. Tämä uusi tarjouskilpailujärjestelmähän on osa hallituksen ilmasto- ja energiastrategian toteuttamista, ja tavoit-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

teena tietenkin on tuoda Suomen sähkömarkkinoille lisää uusiutuvaa energiaa, uusiutuvaa sähköä ja entistä kustannustehokkaammin. Tämä on todellakin tehokkaampi ja kustannustaloudellisempi järjestelmä kuin vanha syöttötariffijärjestelmä, ja pidänkin hyvänä, että tähän on sisällytetty mahdollisuus menestyä myös muilla tuotantomuodoilla kuin pelkästään tuulella, joka sekin on tärkeä. Tässä hallituksen esityksessähän mainitaan, että uusilla voimalaitoksilla, niin tuuli-, biokaasu-, puupolttoaine-, aurinko- kuin aaltovoimallakin, on mahdollisuus tähän tarjouskilpailuun osallistua.

Kiinnitän erityisesti huomiota siihen, että myös CHP-tuotanto voisi menestyä tässä sikäli kuin uutta kapasiteettia rakennetaan. Sähkön ja lämmön yhteistuotanto, josta lämpö hyödynnetään kaukolämpönä, on todellakin tehokkaimpia, myös ilmaston kannalta ystävällisimpiä tapoja hyödyntää biomassoja, ja sen takia pidänkin hyvänä ja toivon, että se tässä uudessa tarjouskilpailussa myös menestyy.

Kiinnitän nyt huomiota myös siihen, että uusiutuvan energian kapasiteetti lisääntyy varsinkin tuulen ja toivon mukaan myös auringon osalta, tarvitsemme säätömekanismeja, tarvitsemme kysyntäjoustoa. Toivonkin, että tässä älyverkkotyöryhmässä, joka nyt sähkömarkkinoiden kehittämistä pohtii, otettaisiin vakavasti huomioon tämä kysyntäjousto ja sen edistäminen markkinaehtoisesti ja myös lainsäädännöllisin toimenpitein. Sitä tarvitaan, kun uusiutuvan energian kapasiteetti sähköntuotannossa kasvaa.

14.08 Mats Löfström r: Värderade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Uusi järjestelmä uusiutuvan energian tukemiseksi on hyvä asia. Se on ratkaiseva ilmastotavoitteidemme saavuttamisen kannalta. Kyseessä on uusi järjestelmä, jonka käsittelyä tulee olemaan mielenkiintoista seurata valiokunnassa.

Esityksessä todetaan, että Ahvenanmaalla sijaitsevia hankkeita ei voi sisältyä tukijärjestelmään. Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan elinkeinotuki kuuluu Ahvenanmaan toimivaltaan. Ei kuitenkaan ole olemassa oikeudellisia esteitä sille, että Ahvenanmaan hankkeet saisivat tukia ja voisivat sisältyä tähän järjestelmään, jos vain poliittista tahtoa on. Tätä poliittista tahtoa pitäisi löytää, sillä koko maa hyötyisi siitä, että Ahvenanmaan hankkeetkin voisivat osallistua. Ahvenanmaan maakunnan hallituksella on nimittäin erittäin rajallisesti varoja, joilla se itse voisi tukea tämäntyyppisiä panostuksia.

Viimeksi kun tuulivoimatukijärjestelmää valmisteltiin, Mauri Pekkarisen ollessa asianomainen ministeri, oli selvää, että oikeudellisia esteitä ei ole. Asiaa selvitti myös perustuslakivaliokunta, joka lausunnossaan 72/2014 totesi, että Ahvenanmaan osallistumiselle ei ole olemassa oikeudellisia esteitä. Siksi toivon, että lakiehdotukseen tehtäisiin pieni muutos, joka mahdollistaisi Ahvenanmaalla sijaitsevien hankkeiden tukemista uuden järjestelmän kautta. Tämä tukisi Smart Energy Island -hanketta, jonka työ- ja elinkeinoministeriö yhdessä Ahvenanmaan kanssa on lanseerannut muun muassa Tekesin ja Finpron tuella. Monet suomalaiset yritykset osallistuvat myös tähän hankkeeseen, jonka tarkoituksena on käyttää Ahvenanmaata testialueena ja esittelytilana suomalaisille teknisille innovaatioille, joista voi tulla uusia vientituotteita. Nämä tukisivat Suomen taloutta samalla kun ne edistäisivät innovaatioita ympäri maailman ilmastopäästöjen vähentämiseksi. Tämä on äärimmäisen tärkeä asia.

Ahvenanmaan hankkeiden tukemista puoltaa myös se, että Ahvenanmaan hankkeet voivat olla erittäin tehokkaita, koska Ahvenanmaalla tuulee eniten koko maassa. Aurinkoisien tuntien määräkin on suurin. Tämä taas tarjoaa hyvät edellytykset kustannustehokkaille

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

hankkeille, jotka auttavat Suomea saavuttamaan kansainväliset ilmastotavoitteensa. — Kiitos.

14.12 Harri Jaskari kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitän huomiota lähinnä muutama asiaan tässä lakiesityksessä:

Ensimmäinen asia koskee aitoa tavoitetta, jolla pyritään teknologianeutraalisti lisäämään puhtaan energian, uusiutuvan energian tuotantoa Suomessa. Tavoitehan on aivan erinomainen, siitä ei ole mitään kritiikkiä. Mutta kun kysymys liittyy teknologianeutraalisuuteen, niin esimerkiksi yksi asia tässä on tullut esille: tähän ei kuitenkaan kuulu vesivoima. Tämä vesivoimakysymys on hyvä keskustella täällä eduskunnan puolella. On olemassa myöskin vesivoiman pientuotantoa ja vastaavaa. Kysymyksenä oli siitä, että me haluamme tuottaa mahdollisimman kustannustehokkaasti puhdasta energiaa Suomeen, ja siinä suhteessa mielestäni myöskin tämä täytyy avoimesti ottaa täällä eduskunnassa esille. Mikäli näkökulma on, että vesivoimaa ei saa tuottaa Suomessa lisää, on myöskin muita keinoja estää sen tuottaminen. Mutta tarvitseeko sen olla myöskin tässä mukana, jos ja kun todennäköisesti se on erittäin kustannustehokas keino tuottaa uusiutuvaa, puhdasta energiaa?

Toinen kysymys liittyy siihen, että meidän täytyy täällä keskustella, kuinka kustannustehokkaasti me voimme maksimaalisesti toimia. Nythän tämä malli on huomattavasti parempi kuin aikaisempi, jossa tuettiin voimakkaasti tuulivoimaa. Se yleistyi, ja sitä vietiin eteenpäin, ja se on erittäin hienoa. Mutta kysymys on, että me maksamme erittäin runsaasti seuraavien seitsemän vuoden aikana tuulivoimalle tukea, ja tällä hetkellä jo on osoitettu, että tuulivoima taitaa olla ilman tukiakin ehkä todennäköisesti kustannustehokkain tapa tuottaa. Hienoa näin, mutta nyt on se kysymys, että me katsomme tarkasti, mitkä ovat nämä maksimikustannukset, varsinkin kun nyt on kysymyksessä esityksessä 12 vuoden tuki. Siinä suhteessa yksi keskustelunaihe voi olla, pitääkö sen olla näin pitkän aikaa. Onneksi siihen on tehty tiettyjä rajoitteita siinä suhteessa, että tämä vuotuinen tukibudjetti ei mene liian pitkälle.

Kolmas asia, jonka haluan nostaa esille, liittyy bioenergiakysymykseen. Nythän tässä esityksessä ei ratkaista esimerkiksi sitä haastetta, mikä tällä hetkellä Suomen sahoilla on, että Suomen sahat ovat tietyllä tavalla tuki-instrumenttien ulkopuolella, kun joku toinen energiamuoto, esimerkiksi tässä tapauksessa metsähake, on erilaisessa asemassa. Meidän pitäisi löytää tällaiset mallit, jotka asettavat tasavertaiseen asemaan erilaiset vaikkapa biopohjaiset tähteet, ja totta kai myöskin saman tien jätteet. Ja toinen kysymys on se, mitä tapahtuu seuraavina vuosina EU-tasolla liittyen biopuoleen ja bioenergiaan, ja kannattaa ottaa tässä tarkasti huomioon myöskin, kuinka paljon me sidomme itseämme.

Sitten vielä viimeisenä kohtana: Nythän tässä on kysymyksessä jälleen yksi uusi yritystuki. Sen funktiohan on aidosti ilmasto- ja energiapoliittinen, ja se on hyvä ja uusiutumista edistävä, mutta se tulee mielenkiintoiseen saumaan siinä suhteessa, että samaan aikaan meillä on yritystukityöryhmä, joka miettii, mitenkä uusitaan yritystukia ennen kaikkea innovatiivisempaan suuntaan. Ymmärrän sen funktion, että halutaan ja tarvitsee saada nopeasti uusiutuvaa, puhdasta energiantuotantoa ilmastopoliittiselta kannalta, mutta kannattaa avoimesti täällä keskustella, voiko sen tehdä vielä tehokkaammin.

14.16 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jaskari otti esille tässä muun muassa sen, tarvitseeko tuulivoima vielä tukea. Itse suhtaudun tähän teknologianeutraaliuteen erittäin myönteisesti, ja koko tukimalli mallina sinänsä on

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

paljon parempi. Mutta mitä tulee tuohon tuulivoimaan, niin tietysti kannattaa muistaa, mitä tällä järjestelmällä tuetaan ja kuinka paljon. Jos vuositason tavoite liikkuu niinkin pienessä luvussa kuin se tässä esityksessä on, 2 terawattituntia vuositasolla, ja meillä on tällä hetkellä rakennusvalmiita, vielä toteutumattomia tuulivoimahankkeita 12 000 terawattituntin edestä, niin vaikka tuo koko 2 terawattituntia menisi tuulivoimalle, mitä ei tule tapahtumaan, niin sinne jäisi vielä rakentamatonta potentiaalia 10 000 terawattituntia. Joten en näkisi suurena pelkona sitä, että tässä nyt tulee valtavat tukisummat tuulivoimalle. Malli on teknologianeutraali ja volyymiltaan varsin pieni.

14.17 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä oli juuri kysymyksen, että meidän pitää joka puolelta huolehtia, että se on täysin teknologianeutraali, ja sen takia sanoinkin, että kaikkia, jotka pystyvät tekemään uusiutuvaa, puhdasta energiaa kustannustehokkaammin, silloin katsotaan objektiivisesti. Meidän pitää myöskin pitää huolta, ettei ole mitään muita tukia mukana tässä kilpailun muodossa, ettei tulisi tällaista kombinaatiota siinä. Ei missään tapauksessa olla tuulivoimaa vastaan, vaan kysymys on siitä, että kaikki pääsevät samalle viivalle.

14.18 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston viime vuonna julkistamassa kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa linjataan pitkän ajan tavoitteeksi hiili-neutraali yhteiskunta. Päästöjen vähentämiseksi ja tämän tavoitteen saavuttamiseksi korostuu uusiutuviin energialähteisiin perustuvien energiatuotannon ratkaisujen tärkeys.

Tämä hallituksen esitys tuotantotukijärjestelmän, niin kutsutun preemiojärjestelmän, käyttöönottamiseksi on askel eteenpäin. Kyseinen tuotantotukijärjestelmä toimisi kannustimena uusiutuvan energian hyödyntämiseksi sähköntuotannossa. Lisäksi, koska tuotantotukijärjestelmä on tarjouskilpailuun perustuva ja siinä keskeinen kriteeri on kustannustehokkuus, kannustaisi järjestelmä osaltaan myös sähköntuotannon kehittämistä kustannustehokkaammaksi. Tällä hetkellähän maamme energiapolitiikan ohjauskeinot ovat monin paikoin epäjohdonmukaisia, sillä tämä syöttötariffijärjestelmä, uusiutuvan energian nyky-muotoinen tuki, on ristiriitainen ja osin päällekkäinen päästökauppajärjestelmän kanssa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä preemiojärjestelmän käyttöönottamisesta on syytä kiinnittää huomiota siihen, että tukijärjestelmän ulkopuolelle on rajattu vesivoima. Vesivoimahan on, kuten tiedämme, uusiutuva energialähde, ja teknologianeutraalisuuden kannalta olisi perusteltua, että vesivoiman sisällyttämistä tuotantotukijärjestelmän piiriin vielä harkittaisiin. Se on selvä, että maamme merkittävä uusi vesivoimapotentialiaali on ehkä jo rakennettu, mutta joka tapauksessa teknologianeutraalisuuden näkökulmasta tämä kysymys vaatii vielä huolellista tarkastelua ja perusteluja eduskunnalta lakiesityksen jatkokesittelyssä.

14.20 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämänkaltaisten tukijärjestelmien luomisessa sinänsä kannattaisi lähtökohtaisesti olla varsin pidättyväinen, koska kun tämänkaltaisia tukia laaditaan, niin niillä on toki omalta osaltaan myöskin markkinoita ohjaava ja ehkä vääristäväkin vaikutuksensa. Jos kuitenkin ympäristöllisistä ja ilmastopoliittisista syistä tällainen tukijärjestelmä halutaan luoda, niin kun se on teknologianeutraaliksi sanottu, olisi syytä varmistua siitä, että se myös aidosti teknologianeutraali olisi.

Edustajat Jaskari ja Tuppurainen käyttivät erinomaisen hyvät puheenvuorot, joissa nostivat esille myös tämän kysymyksen, että vesivoimaa ei ole tässä esityksessä luettu pääs-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

töttömien energialähteiden pariin, mikä on kovasti ongelmallista. Kun huomioimme sen, että käytännössä meillä Suomessa ei ole tällä hetkellä tiedossa muuta uutta vesivoimahankeketta kuin mahdollinen Sierilän rakentaminen, niin pidän vähän erikoisena, että tässä ei olla nyt luotettu meidän omaan ympäristölainsäädäntöön vaan jo automaattisesti on rajattu vesivoima pois tämän tuen potentiaalisten saajien joukosta. Varsinkin kun huomioidaan, että tällä hetkellä, ihan aiheellisestikin, vesivoimaan liittyy merkittäviä kalatalousvelvoitteita, jotka mahdollisesti tulevaisuudessa käyvät vieläkin ankarammiksi, niin pahimmillaan se, että vesivoima on kategorisesti rajattu tämän tuen ulkopuolelle, voi tehdä Sierilähankkeesta jopa kannattamattoman. Tämän vuoksi toivon, että vielä valiokuntavaiheessa tarkkaan harkitaan, tulisiko vesivoima sittenkin lukea tuen potentiaalisten saajien piiriin.

14.22 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että tämä vesivoimakysymys nousee tässä keskustelussa esille, se on nimittäin merkittävä. Tämän lakiesityksen tavoitteena käsittääkseni on se, mikä oli vanhan syöttötariffijärjestelmänkin tavoitteena. Tämä esitys vain on paljon parempi. Eli pyrkimys on — kun markkinaehtoisesti nämä uudet energiamuodot eivät vielä kasva siinä tahdissa ja siinä vauhdissa kuin päästövähennystavoitteemme ja ilmastotavoitteemme edellyttävät — luoda reitti, kasvuväylä niille uusiutuvan energian muodoille, jotka eivät sitä markkinaehtoisesti vielä pysty muuten toteuttamaan. Vesivoima ei kuulu siihen ryhmään uusiutuvaa energiaa, joka ei markkinaehtoisesti jo nykyisin pärjäisi. Sen takia mielestäni on perusteltua, että se on rajattu tässä ulkopuolelle.

14.23 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin tietysti on, että eri teknologiamuodot ovat erilaisessa asemassa, ja kuten aiemmassa puheenvuorossani totesin, niin esimerkiksi kalatalousvelvoitteiden jatkuva ankaroituminen aiheuttaa vesivoimalle omia erityishaasteitaan, ja jos aidosti pyritään teknologianeutraaliin tukeen uusiutuvien energialähteiden osalta, niin olisi kyllä hyvinkin perusteltua, että tuesta aidosti teknologianeutraali myös tehtäisiin ja vesivoima sen piiriin sisällytettäisiin.

14.23 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan välttämättömän tärkeää, että Suomi pyrkii maksimoimaan kaiken oman uusiutuvan energian käyttönsä. Pitää aina muistaa, mikä on se mitalin toinen puoli, ja se on tietenkin se, että me käytämme fossiilista polttoainetta, mikä ei tässä tilanteessa millään lailla ole perusteltua. Onhan ilmastopolitiikka kuitenkin ylikansallista: savut ja hiilidioksidi kulkevat rajojen yli, sille me emme mahda mitään.

Mutta tärkeää olisi nyt meidän suomalaisten kansanedustajien muistaa se — niin täällä Suomessa kuin europarlamentaarikkojen Brysselissä ja Strasbourgissa — että ajettaisiin näitä suomalaisia tärkeitä tavoitteita yksimielisesti. Onhan tämä melkoinen farssi, että meillä keskustellaan tänä päivänä Suomessa siitä, saammeko me hakata metsiämme suurin piirtein saman verran kuin Ruotsi hakkaa. Ruotsissa se ei ole mikään ongelma. Vihreät eivät esimerkiksi siitä puhu mitään silloin, kun Ruotsi hakkaa 80 prosenttia metsistään ja käyttää niitä uusiutuvaan energiaan, esimerkiksi. Täällä tuntuu 60 prosenttia olevan ongelma. Haloo, missä teidän omatuntonne on, hyvät kollegat?

14.24 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole varma, kuuntelinko huonosti edustaja Jaskarin puheen, mutta en oikein ymmärtänyt sitä logiik-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

kaa, että tuet olisivat jotenkin ongelma biotuotetehtaan raaka-ainehankinnassa. Minusta päinvastoin ne tukevat sitä: sahalaitekoksilta tulee sivutuotetta, jolle muuten ei ole oikein markkinoita, ja sitten tuki neitseellisen raaka-aineen hankintaan takaa sen, että raaka-ainehankinnassa on riittävä volyymi. Tällainen kuviohan on toteutumassa nimenomaan Kemijärvelle suunnitellussa biotuotetehtaassa, joka hyödyntäisi sekä Keitele Groupin paikallista sivutuotetta vähän kauempaa, Kuusamon Pölkky Oy:n tuottamaa sivutuotetta ja sen lisäksi neitseellistä raaka-ainetta.

Mutta kyllä kalatalousvelvoitteista pitää muistaa se, että jos Euroopan paras lohijoki on aikoinaan tuhottu, niin pitää olla vastuu myös siitä, että jokiyhtiö valtion ohella panostaa sen lohien palauttamiseen.

14.25 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on hyvää keskustelua ja kuvastaa oikeastaan juuri sitä problematiikkaa, mikä meillä kaikkien näiden tukien kanssa on olemassa, kuten edustaja Jaskari sanoi. Samaan aikaan kun puhumme siitä, että leikkaamme yritystukia, luomme uutta.

Nostaisin esille nyt kuitenkin sen tosiasian, että nyt tälläkin tukimäärällä syntyy varmasti, edustaja Halmeenpää, tuulivoimaa. Silloin me tarvitsemme säätövoimaa, ja silloin me tulemme väkisinkin keskusteluun muun muassa vesivoimasta, joten siinä mielessä, kun teknologianeutraaliteetti on minulle sitä, että se on aidosti neutraali, sen vesivoiman tulisi olla mukana.

14.26 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti pitkän aikavälin tavoitteena on hyväkin olla se, että tukijärjestelmistä voidaan luopua ja energiatuotantomuodot toimivat markkinaehtoisesti, mutta tällä hetkellä näin ei vielä ole kaiken uusiutuvan energian osalta — poikkeuksena kylläkin suuren mittaluokan vesivoimahankkeet.

Mitä vesivoimaan sinänsä tulee, niin säätövoimaa on täällä pohjoismaisilla markkinoilla jo hyvin runsaasti tarjolla. Itse edustan sitä koulukuntaa, joka ei rajaa energiantuotantoa ja säätövoiman käyttöä Suomen rajojen sisäpuolelle, vaan meidän on järkevää tehdä pohjoismaista yhteistyötä, ja pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla säätövoimaa totta vieköön runsaasti on. Tuulivoimaa kuitenkin voitaisiin rakentaa vielä 15 terawattituntia lisää nykyiseen kapasiteettiin nähden ilman, että minkäänlaisia säätövoima-, siirtoyhteys- tai kysyntäjoustokysymyksiä rajoitteena tulisi vastaan.

14.27 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Sähkön nimeen vannotaan tänä päivänä monessa, ja hyvä niin, mutta on myös hyvä, että kiinnitetään huomiota siihen, millä tavalla tämä sähkö tuotetaan. Meillä kuitenkin Euroopassa on paljon sellaista sähköä, joka ei ole kovinkaan puhdasta. Myös esimerkiksi sähköautoista puhuttaessa on hyvä nostaa keskusteluun myös näitä elinkaari- ja ympäristönäkökulmia, jotka eivät tänä päivänä välttämättä niiden käyttöä ihan niin vahvasti enää alleviivaakaan.

Edustaja Jaskari nosti esille aiemmin tuossa keskustelussa tärkeitä huomioita, muun muassa tämän teknologianeutraaliuden. Se on hyvä, että etsitään keinoja niin, että emme enää ohjaa tukia vain jollekin tietylle poliittisten ideologioiden mukaan, vaan etsitään malleja, jossa teknologianeutraalisti löydetään parhaat vähäpäästöiset uusiutuvan energian muodot.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Tässä keskustelussa tuuli ja aurinko ovat olleet esillä ja myös vesivoimasta on puhuttu. Itse myös kannatan näitä pieniä vesivoimaloita ja ehkä myös sitä, että niiden vesivoimaloiden, jotka tällä hetkellä ovat olemassa, tehoa ja hyötysuhdetta voidaan parantaa. Mutta minun mielestäni myös siinä, tällaisten hankkeiden yhteydessä, pitää muistaa kalatiet. Sen pitäisi olla itse asiassa velvoite näille toimijoille jo tänä päivänä, että kun näitä kehitystöitä tehdään vaikkapa sähköntuotannon vahvistamiseksi vanhassa, jo valjastetussa koskessa, niin silloin sen parina pitää aina olla yhtiön itse maksamat riittävät ja toimivat kalatiet. Minun mielestäni se olisi luonnonkin kannalta oikea ratkaisu.

14.29 Antti Rantakangas kesk: Arvoisa puhemies! On hieno asia, että tässä salissa näyttää olevan hyvin laaja yhteisymmärrys hallituksen hyvästä esityksestä uusiutuvan energian tukijärjestelmäksi. Se on hieno asia, koska energiapolitiikkahan on pitkäjänteistä politiikkaa. Kvartaali on monta kertaa 25 vuotta, ja sen takia on hyvä, että täällä on näin laaja tuki tälle hankkeelle.

Tämä esityshän tukee kolmella tavalla hallituksen tavoitteita:

Ensinnäkin ilmastopolitiikassa päästöjen vähenemisen ja fossiilisten polttoaineitten vähentämisen osalta.

Se tukee työllisyyden osalta, koska uusiutuvan energian investoinnithan jättävät ja tuovat työtä pääasiassa kotimaahan, joka on tietysti hyvä ja tarpeellinen asia. Myöskin maakuntiin ja eri puolille Suomea syntyy näitä työllistäviä hankkeita.

Ja sitten kolmantena omavaraisuuskysymyksen osalta. Meillä edelleenkin liian paljon energiasta kokonaisuudessaan tuodaan maan rajojen ulkopuolelta, ja uusiutuvan energian lisääminen parantaa tätäkin vaihtotasetta, kauppasetta, joka on hyvä asia.

Itse olisin myös nähnyt vesivoiman tässä tukijärjestelmän piirissä, samoin kuin täällä monet kollegatkin ovat todenneet.

Haluan nostaa vielä pari muuta näkökulmaa tähän kokonaisuuteen:

Ensinnäkin biokaasu. Eilen oli tilaisuus vieraillla eräillä maataloilla, joissa on kehitetty tätä biokaasutuotantoa, ja voi sanoa näin, että viime vuosien aikana teknologia tässä on kehittynyt valtavalla tavalla. Siellä on todella iso potentiaali tulevaisuudessa hajautetun sähkön- ja ennen kaikkea kaasuntuotannon ja muitten tuotteiden osalta, ja toivon mukaan ne pärjäävät tässä kilpailussa.

Sahojen osalta, kuten edustaja Jaskari, kannan huolta siitä, että meille tuodaan paljon haketta tuolta Venäjältä, ja se vääristää tietyllä tavalla ainakin osassa Kaakkois-Suomea, Itä-Suomea, jopa Oulua myöten sahojen tilannetta. Purut ja kuoret eivät käy kaupaksi, kun meille tulee tuontihaketta. Tähän pitäisi jotain järjestelmää pystyä rakentamaan, jotta kotimainen pärjäisi paremmin.

14.31 Kaj Turunen sin: Arvoisa puhemies! Itse asiassa kommentoin nyt niitä puheenvuoroja, mitä tässä on käyty, koska nämä ovat olleet hyvin mielenkiintoisia.

Edustaja Halmeenpäälle voi sanoa sen, että hän puhui ensin teknologianeutraaliuden puolesta, mutta on valmis rajaamaan sitten tiettyjä teknologioita ulkopuolelle — ei kovin loogista. Mutta energiapolitiikka on osana myöskin talouspolitiikkaa, ja Halmeenpää tukeutuu säätövoiman osalta tuontienergiaan, mikä taloudellisesti ei ole järkevää. Ehkä tässä kilpailutuksessa uusiutuvan tuotannolle täytyisi laittaa jonkinlainen säätövoiman tuotantovelvollisuus, ja tämä voisi olla kyllä ratkaisu siihen, ohjautuuko tämä uusiutuvan tuki nyt tuulivoimalle. Mutta jos tuulivoima näitä kilpailutuksia voittaisi ja olisi säätövoimavel-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

voite, se voisi auttaa sitten nimenomaan sitä hajautettua CHP-tuotantoa, jonka perään Halmeenpääkin täällä kuulutti.

Tässä tuessahan on tietysti tilanne se, että 2 terawattituntia on tämä kokonaismäärä, joka kilpailutetaan kahdessa osassa. Minun mielestäni 2 terawattituntia on sopivan kokoinen, ja siksikin, että kilpailutus tehdään kahdessa osassa, ensimmäisen kilpailutuksen jälkeen me voimme katsoa vielä sitä, että mihin tämä tuki ohjautuu, ja jos on tarpeen jotain säätämistä sen osalta tehdä vielä, sitten se on mahdollista tehdä.

Honkonen otti esille täällä mielestäni aivan tärkeän asian, nimenomaan juuri nämä CHP-laitosten edellytykset tosiasiallisesti osallistua tähän kilpailuun, ja katsonkin, että se olisi talousvaliokunnassa, kun tätä esitystä viimeistellään, sitten katsottava tarkemmin.

Jaskari otti esille sen, että vesivoima on rajattu pois ulkopuolelle tästä kilpailusta, ja tämä on herättänyt keskustelua aika voimakkaasti vähän joka suunnalla. Tämä on sellainen asia, jonka kanssa valiokunnassa täytyy sitten katsoa, onko meillä oikeasti vain yksi vesivoimahanke, Sierilä, joka pystyisi osallistumaan tähän kilpailuun, vai onko meillä näitä enemmän ja onko se huono asia sinällensä, jos Sierilä olisi tässä kilpailussa mukana.

Sitten edustaja Löfströmille sanoisin tästä Ahvenanmaan rajauksesta tämän ulkopuolelle: Se on mielestäni hyvinkin järkevää. Ahvenanmaa toki voi itse tukea omia hankkeitaan halutessaan. Vaikkei tälle ole mitään oikeudellisia esteitä, niin Ahvenanmaalta sähkö ei siirry kuitenkaan Suomeen. Muistaakseni viime vaalikaudella sijoitettiin 50 miljoonaa merikaapeliin Suomen mantereeseen ja Ahvenanmaan välille, mutta siinä ei kulje sähkö. Se on niin sanottu huoltovarmuuskaapeli, ja sähkö siirtyy Ahvenanmaalta Ruotsin puolelle. Suomen ei ole järkeä tukea Ruotsin sähkönhintaa, ainakaan verovaroilla.

Perjantai on nyt seuraava semmoinen päivä, kun aamukahdeksalta kokoontuu yritystykityöryhmä, joka miettii kuumeisesti, mitä yritystukia voidaan karsia. Perjantai tulee olemaan myöskin se päivä, kun iltapäivällä sitten tehdään uusia yritystukia. Joskus tuntuu, että logiikka puuttuu, mutta näin tämä on sovittu, että tämmöinen uusiutuvan tuki tehdään, ja sillä mennään. Osittain tämä hallituksen esitys parantaa kuitenkin sahojen puru- ja kuoritulannetta, että toivotaan, että näillä järjestelyillä CHP-laitoksia tulisi näille sahoille ja puru ja kuori lähtevät liikkeelle. Tämä yritystykityöryhmä ja sitten tämä uusi uusiutuvan tuki nivoutuvat silläkin tavalla yhteen, että meidän pitää miettiä tarkkaan, että jos näillä keinoin eivät lähde puru ja kuori sahoilta liikkeelle, onko järkevää maksaa metsähakkeelle tuotantotukea.

Tuppurainen puhui tästä päästökaupasta, että meillä on päällekkäisiä ohjausjärjestelmiä, mutta päästökaupan hinta on tällä hetkellä sen verran alhainen, ettei se ole tehokas ohjauskeino.

Teknologianeutraaliuden toteutuminen tämän uuden tuen yhteydessä täytyy varmistaa.

14.36 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Fru talman! Precis som ledamot Turunen sade så var det tidigare så att den enda elkabeln mellan Åland och utanför Åland gick till Sverige. Men det har för ett par månader sedan varit slutsyn på en ny sjökabel mellan Åland och Nådendal. Den är 152 kilometer lång, den är nyligen byggd, så det finns nu alla möjligheter att använda den elektriciteten som genereras på Åland också på fastlandet. Det här är en sak som har förändrats sedan förra mandatperioden.

14.37 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti ei ainoastaan edustaja Halmeenpää vaan myöskin hallitus pitää tätä esitystään uusiutuvan ener-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

gian tuesta teknologianeutraalina — vaikkakin sieltä on rajattu pois muun muassa vesivoima. Tietysti kevennyksenä voisi edustaja Turuselle todeta, että Halmeenpää tukeutuu pääasiassa kotimaiseen kaurapuuroon ja ruisleipään säästövoimana, mutta tämä pohjoismaainen sähkömarkkina tukeutuu CHP-laitosten ohella hyvin vahvasti todellakin pohjoismaiseen vesivoimaan, jota meillä Suomessakin on huomattava määrä, ja tätä pidän hyvänä yhteistyömallina, enkä usko tässä salissakaan kuulevani vastakkaisia näkemyksiä.

Mitä tulee noiden vesivoimalaitosten kalatalousvelvoitteisiin, niin voimayhtiöthän ovat itse asiassa keränneet nuo tarvittavat säästöt kassaan niiden vuosikymmenien aikana — noin 70 vuotta — joiden aikana kalatalousvelvoitteet ovat olleet tämän päivän tiedon valossa aivan alimitoitettuja: esimerkiksi Kemijoella viisi—seitsemänkertaisesti liian pieniä ja poikasistutuksiin tukeutuvia. Näillä voimayhtiöille kertyvillä [Puhemies koputtaa] kymmenillä miljoonilla mahdolliset kalatiet voidaan kyllä toteuttaa.

14.39 Kaj Turunen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vain tähän: edustaja Halmeenpää sanoi, että hän tukeutuu kotimaiseen säästövoimaan, muun muassa vesivoimaan, ja että vesivoimaa on Suomessa todellakin paljon. Tämähän ei tietysti pidä paikkaansa, eikä se ainakaan lisäänny, jos vesivoimaa tuolla kiihkolla vastustetaan.

14.39 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa hallituksen edustaja Turunen otti puheeksi sen, mikä minuakin tässä vähän häiritsee, että meillä perustettiin tosiaan tämä yritystukien karsimisen parlamentaarinen työryhmä, koska ei koskaan oikein päästä selvyyteen, mistä niitä leikattaisiin, ja helmikuun lopussahan tämän työryhmän työ päättyy, ja kuten edustaja sanoi, niin nyt tässä on tuotu uusi muoto, ja sitten hän totelee, että näin tämä on sovittu. No, tietysti ihmiset tekevät sopimuksia, ja onhan se vähän erikoista, että samaan aikaan uudistetaan ja sitten poistetaan.

Mutta haluaisin sanoa tuosta tuulivoimasta, että olisi erittäin hyvä, että näitä tukimuotoja voisi myös joustavasti lakkauttaa. Tutkimusten mukaan tuulivoimalat ovat kuitenkin sähköntuotantotavoista edullisin tapa tuottaa sähköä silloin, kun puhutaan näistä maalla olevista laitoksista. Siinä mielessä tämä on semmoinen asia, mitä valiokunnassa pitäisi tutkia — kuten tuota vesivoimaa, jos kerran väitetään, että tämä on teknologianeutraali.

14.40 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys uusiutuvilla energioilla tuotetun sähkön tuotantotuesta ja samalla tuulivoimatuesta on äärimmäisen tärkeä Suomen kannalta. Suomi on aivan varmasti uusiutuvan energian maa, Euroopan ykkösmaa, mitattiinpa asiaa millä mittarilla tahansa. Kaikista hauskindahan tässä on se, arvoisat edustajakollegat, että Suomessa on edellytyksiä uusiutuvan energian tuottamiseen, eli aika pitkälti on tästä salista kiinni, millaisia lakeja me säädämme ja saammeko me sen uusiutuvan energian tässä maassa virtaamaan.

Tämä uusi hallituksen esityshän on teknologianeutraali, niin kuin moni edustaja on puheenvuorossaan jo todennut. Tähän ei kuitenkaan kuulu vesivoima. Toivon, että ainakin tässä yhteydessä talousvaliokunta käy tämän asian huolella läpi, että onko tämä nyt ihan oikein. Minulta ei tähän sitä suurta viisautta tällä hetkellä löydy, mutta uskon, että kun valiokunta tästä pitkään keskustelee ja kuuntelee asiantuntijoita, niin se viisaus varmaan löytyy.

Siitä olen tavattoman huolissani, arvoisa rouva puhemies, että meillä tämä CHP-toimiloiden, yhdistetyn lämmön- ja sähköntuotannon voimaloiden, tilanne Suomessa on tällä hetkellä huono. Ja aivan karmealta tuntuu katsoa sitä, kun suurilla sahoilla ja pienemmil-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

lähin sahoilla on haketta, purua, puunkuorta aivan valtavat määrät kasoissa happanemassa. Meidän edustajien on syytä muistaa se tosiasia, että kun se hake ja puru ja kuoriaines on siellä kasassa riittävän pitkään, niin se ei kelpaa enää kunnolla polttoaineeksikaan, koska sen lämpöarvohan koko ajan huononee. Jos se pari kolme vuotta siinä seisoo, niin se kelpaa lähinnä jonnekin kasvimaan peitteeksi estämään, etteivät rikkaruohot pääse nousemaan — on tietysti tavoite sekin, mutta ei ehkä vastaa tarkoitustaan.

Joka tapauksessa tässä maassa pitäisi nyt saada sellainen asento tähän päätöksentekoon, että CHP-voimaloiden tulevaisuus turvattaisiin, koska se on ihan varmasti maailman paras energiantuotantotapa. Kun se energia vielä tuotetaan uusiutuvilla energioilla, uusiutuvilla raaka-aineilla, niin saavutetaan valtava hyöty: Sen hyötysuhdehan nousee yli 90 prosentin, eliikkä siinä ei oikeastaan mitään mene hukkaan. Eliikkä saadaan sähköä ja lämpöä, ja ainoastaan se, mikä nyt voimalaitoksista itsestään häviää lämpönä taivaalle, se pieni tappio pitää sietää. Mutta sanokaapa tässä maassa jokin tuotantoprosessi, jossa hyötysuhde nousee yli 90:n — ei varmasti niitä esimerkkejä muita ole. Eliikkä tähän meidän pitää eduskunnassa paneutua, että tämä CHP-voimalaitossysteemi saadaan tässä maassa pelaamaan ja tulevatkin voimalat, mitkä rakennetaan, ovat näitä CHP-periaatteella toimivia voimaloita. Ei ole mitään järkeä rakentaa pelkkää sähköntuotantoa, kun meillä on mahdollisuus paljon paljon parempaan.

Meillä ennen kaikkea on uusiutuvaa energiaa. Tänä päivänä keskustellaan Euroopan unionin tasolla maankäytöstä, maankäytön muutosdirektiivistä ja sitten uusiutuvan energian kestävyyskriteereistä, ovatko ne oikein. Suomen kannalta kehitys tällä hetkellä näyttää aika huolestuttavalta, kun välillä oli jo tilanne, että tuntui, että suomalaisia metsiä ei saa ollenkaan hakata, ja tässä asiassa ihmettelen suuresti sitä, miten tässä maassa on valtavaa ristivetoa siitä, saammeko omia raaka-aineitamme käyttää. Esimerkkinä voi sanoa läntisen naapurimme Ruotsin, jossa on metsien hakkuutaso suurin piirtein hieman yli 80 prosenttia, mikä vuotuisesta kasvusta hakataan, ja se ei ole esimerkiksi siinä maassa vihreille mikään ongelma. Ei ole kuulunut puheenvuoroa, että ruotsalaiset ovat tehneet väärin, mutta Suomessa mennään vähän yli 60 prosentissa ja sitä vastaan tapellaan ja heitellään ilmaan kaiken maailman hirvittäviä pelotteluja siitä, mitä maailmassa tapahtuu, jos suomalaiset lisäävät hakkuumääränsä samalle tasolle kuin Ruotsi. Mitä siinä tapahtuu? Siinä tapahtuu se, että 20 miljoonaa mottia saadaan puuta lisää, ja samalla kun saamme vuodessa sen 20 miljoonaa mottia puuta lisää markkinoille, sellutehtaille, samalla saamme myös valtavan määrän energiapuuta. Ensiharvennushakkuissa nimenomaan tulee, voi sanoa, karkeasti puolet ja puolet: toinen puoli menee sellukattilaan ja toinen puoli menee lämpövoimalaitokseen, ja se on aivan varmasti Suomen kannalta paras mahdollinen vaihtoehto. Juuri valmistuneen valtakunnan metsien 12. inventoinnin mukaan meillä on tällä hetkellä noin miljoona hehtaaria ensiharvennusrästejä, sellaisia hakkuukohteita, jotka pitäisi kiireellä tehdä pois, jotka ovat siis aivan hädänalaisia töitä, kun metsä alkaa kärsiä. Näiltä alueilta olisi helposti saatavissa se 50—60 miljoonaa mottia puuta ulos. Jos otetaan vaikka 10 miljoonaa mottia vuodessa, niin pelkkien rästien tekeminen kestää 5—7 vuotta, ja koko ajan tulee lisää uusia rästejä, ne ovat niitä laiskanläksyjä. Ja täällä me keskustelemme, pitääkö meillä CHP-voimaa olla. Onhan tämä aivan käsittämätöntä keskustelua. Ja jos sitten laitetaan ne metsät kuntoon, niin mitä sitten tapahtuu? Sitten tapahtuu se ihme, että nyt jo 113 miljoonassa mottissa oleva vuotuinen metsien kasvu nousee lähemmäs 130 miljoonaan mottiin, tilanne ei kun parane, hiilinielu kasvaa, hiilenkäyttö vähenee. On syytä olla iloinen. Ei kannata olla tätä tilannetta vastaan, vaan kannattaa olla tässä kehityksessä vahvasti mukana.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Toivon, arvoisa rouva puhemies, lopuksi: Meillä näitä mahdollisuuksia ei kuitenkaan tässä maassa niin valtavasti ole. Meillä kuitenkin on luonnonvaroissa se valtava uusiutuvuus, joka meillä on sekä metsissä että pelloilla. Molemmat kasvun alustat, sekä metsät että pellot, ovat tämän maan vahva tuki ja turva vielä ensi vuosisadallakin, ihan varmasti. Aika paljon on kiinni siitä, löydämmekö tästä talosta yksimielisyyden siihen, että käytämme niitä tämän kansakunnan hyvinvoinnin lisäämiseksi ja kansakunnan elintason nostamiseksi. Kun meillä on 200 000 työtöntä, jopa ylikin, ja hekin kaipaisivat sen työpaikan, niin tässä meillä, arvoisat kollegat, on sitten yhteinen urakka, johon haastan teidät kaikki, ja yhtenä tärkeänä osana siinä on kotimainen energiantuotanto. Toki siihen tulee paljon muuta, ja sitten energian myötä meillä tulee mukaan metalliteollisuus, kemianteollisuus, sähköteollisuus, kaikki tämä, mikä meillä on tässä maassa — kaikissa näissä meillä on huippuosaamista. Kun puhumme metsätaloudesta, niin emme puhu silloin vain energiasta — puhumme metallista, kemiasta, sähköstä, monesta muusta. Toivon, arvoisa rouva puhemies, lopuksi, että tämä asia otetaan nyt vakavissaan, koska nyt on juuri se oikea hetki.

14.47 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Ensinnä täytyy kiittää edustaja Hoskosta hyvästä lämmittelystä ja hyvästä puheesta.

Kun me talusvaliokunnassa teimme mietintöä energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030, niin täytyy tietysti ensiksi olla iloinen siitä, että me olimme lähes yksimielisiä. Myös me sosiaalidemokraatit oppositiosta tuimme hallitusta tässä jättimäisessä isossa kokonaisuudessa, ja minusta se on osoitus siitä, että isoissa asioissa Suomen eduskunta pystyy yhteistyöhön. Tosin aivan kaikki eivät olleet mukana. [Hannu Hoskonen: Erinomaista!]

Yhdessä kohdassa, jonka muistan melkein ulkoa, totesimme, että meidän tulee "uudistaa uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähkön ja lämmön tuotannon tukijärjestelmiä siten, että tuet ohjautuvat kustannustehokkuusnäkökulmasta parhaisiin uusiutuvan energian tuotantomuotoihin ja että tukien verotuksen kilpailuvaikutukset arvioidaan ja otetaan huomioon". Se oli kohta 1 meidän ponnessamme.

Nyt kun tätä keskustelua kuuntelee, niin haluan nyt vielä toistaa oman käsitykseni teknologianeutraliteetista. Ainakin minulle se on sitä, että kaikki tuotantomuodot ovat mukana. Ylipäätään tämä tuki-instrumenttien käyttö, niiden sekoittaminen toisiinsa, on hankalaa. Se on hankalaa meille päättäjille, mutta se on hankalaa myös yrityksille. Tietysti ihan suomalaisen elinkeinopolitiikan näkökulmasta kannattaa kysyä, pitääkö myöntää tukia, mutta kannattaako myöntää tukia sellaiseen toimintaan, että me maksamme sitten laitteista ja ohjelmistoista ja muista sen rahan suoraan ulkomaille? Tästähan meillä on kokemusta syöttötariffitoiminnan osalta. Ja minun mielestäni ainakin tuulivoimakin menee sitä ihan oikeaa suuntaa kohtaan, että se alkaa olla markkinaehtoista. Tarvitseeko se enää tukea? Mikä tukimuoto yleensä tarvitsee enää tukea, ja jos tarvitsee, pitäisikö sen olla investointitukea? Pitääkö tuotantoa ylipäätään tukea?

Samaan aikaan tietysti tästä keskustelusta puuttuu kokonaan huoltovarmuuden näkökulma. Hyvät kollegat, sähkö ei tule töpselistä, ei täällä Suomessakaan, vaikka me kuinka niin toivoisimme. Sen takia tämä keskustelu säätövoiman välttämättömyydestä on iso asia ja hyvä asia, ja toivon, että se ei unohdu. Sipilän hallitus tuntuu kuitenkin unohtaneen vesivoiman, vaikka siitä puhuttiin vaaleja ennen ja vähän vaalien aikanakin, mutta nyt kahden ja puolen vuoden kokemuksella se vesivoima ei tunnu olevan agendalla ainakaan tällä hallituskaudella.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Kaiken kaikkiaan tämä hallituksen esitys ei valitettavasti ole kuitenkaan täydellinen. Nostan nyt vielä lopuksi yhden kohdan, ja se koskee tuotantotukilain 30 §:ää: Täällä on hyvin ansiokkaasti puhuttu CHP:n eli yhdistelmätuotannon merkityksestä maakunnille, huoltovarmuudelle ja niin edelleen. Nyt tilanne on se, että monissa maakunnissa on jo tehty investointipäätöksiä, on jo päätetty investoida esimerkiksi lämmöntuotantoon mutta jätetty sähköntuotanto uusiutuvilla keinoilla optioksi, ja nyt tämä hallituksen esityksen tuotantotukilain 30 § sanoo, että ei olisi mahdollista saada tukea kuin vain uusiin investointeihin. Se sanoo lisäksi myös, että tässä ei voisi tukea sellaista investointia, joka rakentuisi samalle fyysiselle paikalle. Eikö se olisi päinvastoin tehokkaampaa, että nämä tuotantolaitokset olisivat lähellä toisiaan? Joten tähänkin asiaan varmasti talousvaliokunnassa palaamme, ja samalla tietysti toivomme sitä, että myös yritystukityöryhmässä löytyisi ratkaisuja siihen, miten yritystuista päästäisiin joskus myös eroon, kuten valiokunnan puheenjohtaja Turunen ansiokkaasti muistutti.

14.52 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Heti alkuun, ettei unohdu: edustaja Skinnari käytti kyllä hyvän, pohdiskelevan puheenvuoron juuri siitä, että alueilla, maakunnissa ja paikkakunnilla on tehty nimenomaan rakentamispäätöksiä, jotka nyt tässä kohtaa olisi kyllä hyvä uudelleen CHP-laitosten osalta tarkastella. Toivotaankin talousvaliokunnalle hyvää, pohdiskelevaa ja viisasta päätöksentekoa, että tuota kohtaa voitaisiin muuttaa.

Täällä on paljon tuotu ehkä jo vähän niin kuin vastakkaisiakin näkemyksiä siitä, onko teknologianeutraalia ja niin edelleen, kun vesivoima on jätetty pois. No, edustaja Halmeenpää hyvin kuvasi, että tällä tiedolla, mikä nyt on, se ei ole sellaista uusiutuvaa, mikä mitään uutta toisi. Mutta en minä sitä kokonaan sulkisi pois. Joet virtaavat patoja rakentamattakin. Kyllä minä ainakin haluaisin nähdä sen teknologisen edistyksen, että virtaava vesi voi tuottaa sähköä ilman, että sitä tarvitsee padota tai että vaelluskalat eivät voisi kutea siinä. Minun mielestäni sitä ei kannata siinä mielessä sulkea pois, etteikö kukaan Suomessa pohtisi, voiko olla joitakin semmoisia vaikkapa kotitalouksille soveltuvia ratkaisuja, jotka tuottavat energiaa siitä ohi virtaavasta purosta.

Kaiken kaikkiaan näen, että tämä kotitalouksien huono huomioiminen tässä on yksi ehkä suurempia linjauksia. Ymmärrän, että varsinkin TEMissä ollaan aina ihastuttu suuriin ratkaisuihin ja suuruuden ekonomian tuottamiin ratkaisuihin, mutta minun mielestäni meillä pitäisi kansalaisina olla mahdollisuus hyödyntää uusiutuvan energian uusia innovaatioita omissa lämmitys- ja energiatuotannon ratkaisumalleissamme. Kyllä minä olen hurmaantunut siihen, että meillä kotitaloudet voivat tehdä ilmalämpö-, maapumppu- tai aurinkoratkaisumalleja ja ehkä tässäkin yhdistellä näitä uusia teknologioita, joita voi syntyä.

Minun mielestäni hallituksen esitystä pitää tukea siltä osin, että nyt se on oikean suuntainen ja että nimenomaan mikään ei ole kallioon hakattua pitkäksi aikaa. Eli tämä kaksivaiheisuus on tässä hyvä asia, että voidaan katsoa, onko vahinko syntynyt ja ei hirttäydytä niin pitkäksi aikaa näitten tukien osalle.

Siinä, kuinka CHP-laitoksissa tai energiatuotannossa meillä on metsäbiomateriaalia, suhtaudun kyllä melko negatiivisesti siihen ajatukseen, että kuitupuuta käytettäisiin esimerkiksi biopolttoaineiden lähteenä. Minun mielestäni jo tällä hetkellä mäntyöljyn polttaminen auton männän päällä tai polttokattiloissa on niin kuin pyhäinhäväistys. Se on raaka-aine, jota jatkojalostamalla voidaan saada korkean teknologian tuotteita ja hyödyttää kansantaloutta paljon tehokkaammin kuin sillä, että me rupeaisimme keskittymään kuitupuun

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

biopolttoainetuotantoon. Pidetään metsät metsätaloutena, niin kuin niitten kuuluukin olla, eli ennemminkin kemian- ja selluteollisuuden raaka-aineena ainakin sinne kuitupuuhun asti.

Tässä on nyt hyvä tämä, tarvitaanko tuotantotukia ollenkaan. Olisin kyllä henkilökoh-
taisesti enemmän innovaatio- ja investointitukien puolella. Minä uskon, että meidän maa-
taloudessamme nimenomaan nämä biokaasulaitokset ovat potentiaalinen lähienenergiatuotantomuoto ja tulevaisuudessa myös ratkaisu tähän liikennepolttoainekysymykseen, jos me
haluamme päästä sinne 30 prosentin tavoitteeseen. Tässäkin kohtaa alleviivaan: toivotta-
vasti siinä sekoiterajassa, täällä ministeri Tiilikainenkin toi kovasti esille tätä sekoitevel-
voitteiden rajaa, ei missään vaiheessa käännätsi sinne kuitupuun varaan, että sieltä tuo-
tetaan liikennepolttoaineita, vaan katsotaan maatalouden biokaasumahdollisuudet. Se sek-
tori oletettavasti tarvitsee investointitukia.

Ja poistetaan sieltä kaikki muutkin järjestömyydet, mitä meillä on lähienenergian käyttä-
misessä. Minä toivoisin, että siellä autokorjaamoa naapuritontilla pitävän katto olisi minun
käytettävissäni, jos haluaisin sieltä aurinkosähköä, ja niin edelleen. Sama pitää olla myös
näissä liikennepolttoaineissa maaseudulla. Ei siellä pidä asettaa sellaisia energiaverorajo-
ja, jotka estävät maataloudessa niissä kohteissa, missä tuotetaan biokaasua, naapurille bio-
polttoaineen myymistä. Tämmöiset turhat esteet niin sanotusti pienten askeleitten ottami-
sessa pitäisi osata nyt tämänkin hallituksen aikana jo ratkaista.

Luotetaan nyt, että tässä kohtaa edustaja Turunen talousvaliokunnan puheenjohtajana
ottaa tästä kopin ja siivoaa pienet esteet pois pienten kansalaisten uusiutuvan energian käy-
tön suhteen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lienee kohtuullista antaa vastauspuheenvuoro
edustaja Turuselle.

14.58 Kaj Turunen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski
piti tavalliseen tapansa asiallisen puheenvuoron. Minä olen itse hajautetun energiantuo-
tannon kannattaja ja kotitalouksien osallistumisen edellytysten parantaja mitä parhaalla ta-
valla myöskin energiantuotannossa.

Se, että me kuitenkin nyt keskustelemme 2 terawattitunnin väliaikaisesta uusiutuvan
energian tuotantotuesta, ei sinällensä ole eri asia kuin se, että energian tuotantotuesta kes-
kustellaan, mutta nämä eivät ihan suoranaisesti kuitenkaan liity toisiinsa.

Investointituki ehkä on sellainen, joka sopii tähän hajautettuun energiantuotantoon ja
kotitalouksiin, ja tarkkaan ajatellen meillä on jo tämäntyyppisiä investointitukia ole-
massa. Esimerkiksi kotitalousvähennys on yksi tämäntyyppinen.

Tärkeä asia, ja näissä yhteyksissä kyllä kannattaa aina näistä puhua.

14.59 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämähän alkaa kuulos-
taa oikein hyvältä, jos jo talousvaliokunnan puheenjohtaja on sitä mieltä, että nyt voitaisiin
ottaa askeleet siihen, että lähienenergiaa voidaan Suomessakin lähteä kehittämään. Olisi var-
masti todella hyvä, että tässä asiassa nyt sitten eduskunta ottaisi todella isomman askeleen
kuin mikä tässä hallituksen esityksessä on.

On aika erikoista, että meillä on erilaisia esteitä sen suhteen, että asuntojen aurinkosäh-
köjärjestelmiä voitaisiin kehittää, asuinalueiden aurinkosähköjärjestelmiä voitaisiin kehit-
tää — ja muita tähän liittyviä — ajatellen vaikkapa sitä, että rakentamisessa on suuria mah-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

dollisuuksia siinä, että jo siellä rakenteissa on aurinkosähköä. Me voisimme olla edelläkävijöitä tässäkin asiassa, jos erilaiset hallinnolliset esteet saataisiin purettua.

15.00 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan muistuttaa tässä keskustelun vaiheessa, että nimenomaan energiaan liittyviä normeja on varsin paljon purettu, kun hallitus on kaiken kaikkiaan yli 300 normia purkanut. Monissa kotitalouksissa esimerkiksi aurinkopaneelien laittamisessa talojen katoille riittää nykyään pelkästään ilmoitus eikä siihen tarvita sen monimutkaisempia lupaprosesseja enää. Ne ovat ehkä suuressa kuvassa pieniä askeleita, mutta nekin täytyy tehdä, jotta todella päästään hajautettuun energiantuotantomalliin, ja on hyvä, jos tämä sali on siinä yhtenäinen ja yksimielinen.

Varmasti on niin, että jos miettii vaikka biokaasuvoimalaitosten investointeja, niin vielä ne ovat varsin suuria. Navetan muuttaminen biokaasua tuottavaksi voimalaitokseksi maksaa lähes 450 000 euroa, ja se on totta kai yksittäiselle viljelijälle varsin suuri panostus, mutta tulevaisuus menee siihen suuntaan.

Haluan huomauttaa vielä esimerkiksi pelkoon siitä, mihin kuitupuu joutuu, että kyllä sen markkinat määräävät, mihin se joutuu. Esimerkiksi CHP:n osalta tässähän on olemassa leikkuri, ettei se sinne kattilaan joudu, vaan siitä tehdään muita asioita.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt menemme puhujalistaan.

15.01 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Bonnissa on käynnissä YK:n ilmastokokous, ja siellä parhaillaan pohditaan sitä, miten eri maissa ja globaalisti saavutetaan Pariisin ilmastopimuksen tavoitteet eli lämpötilan rajaaminen alle 2 asteen pyrkien kohti puoltatoista astetta. On selvää, että uusiutuva energia on avainasemassa tässä työssä ja myöskin fossiilisista polttoaineista luovuttaessa, ja siksi tämä nyt käsiteltävänä oleva lakiehdotus uusiutuvan energian tuotantotuesta on tärkeä.

Tarjouskilpailuun perustuva ja teknologianeutraali preemiojärjestelmä on vasemmistoliiton eduskuntaryhmän näkemyksen mukaan kannatettava selkeyden ja kustannustehokkuuden vuoksi. Tämä ehdotus on siis oikeansuuntainen, mutta se on riittämätön. Hallituksen jo aiemmin esittämä 2 terawattitunnin vuotuinen määrä on meidän näkemyksemme mukaan aivan liian pieni. Tällä tuella siis todennäköisesti ei saada aikaan riittävän nopeaa energiakäännettä. Kun kerran tämä tuki ei tule valtiolle kalliiksi, miksi emme voisi lisätä huutokaupattavaa tukimäärää selkeästi?

Tässä on salissa käyty keskustelua tämän esityksen suhteesta yritystukijärjestelmää uudistavaan parlamentaariseen työryhmään, ja vaikka itse pidän kannatettavana, että työryhmäkin ottaa tavoitteeksi yritystukien pienentämisen kokonaisuudessaan, haluan painottaa, että eihän tämän työryhmän tehtävänannossa ole koko suomalaisen yritystukijärjestelmän lakkauttaminen kokonaan vaan nimenomaan tämän yritystukijärjestelmän uudistaminen järkevämpään suuntaan, jotta käytämme vähemmän rahaa ympäristölle haitallisiin ja yritysten kilpailukyvyyn näkökulmasta tehottomiin tukiin ja enemmän rahaa sitten sellaisiin tukiin, jotka voivat olla hyödyllisiä ja perusteltuja esimerkiksi uusiutuvan energian tuotantomäärien kasvattamiseksi.

On myöskin selvää, niin kuin tässä on todettu keskustelun aikana, että tämä vanha tuulivoimatuki ei ollut onnistunut. Se tuli valtiolle liian kalliiksi ja kasvatti myöskin voimalayhtiöiden voittoja ylisuuriksi. Mutta on kuitenkin huomautettava, että tukijärjestelmä onnistui siinä, että päästöttömän tuulivoiman määrä on kasvanut nopeasti, ja meidän mieles-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

tämme tästä tavoitteesta, eli tuotantomäärien kasvattamisesta, pitää edelleen pitää kiinni, kun uusia tukimuotoja pohditaan.

Mikäli eduskuntakäsittelyssä emme saa tuettavaa energiatuotantomäärää kasvatettua suuremmaksi, on vain toivottava, että teknologinen kehitys vie Suomen energiatuotantoa oikeaan suuntaan tarpeeksi nopeasti. Aurinkoenergia tulee esimerkiksi koko ajan edullisemmaksi, mutta niin kauan kuin päästökauppajärjestelmää ei saada toimimaan kunnolla eikä fossiilisten tuotantomuotojen tukia karsittua, ei uusiutuva energia voi markkinaehtoisesti kilpailla vanhojen tuotantomuotojen kanssa.

Sen lisäksi on myös muistettava, että ympäristön ja ilmaston kannalta parasta sähköä on sellainen, jota ei ole tarvinnut tuottaa ollenkaan. Siispä Suomen pitää uusiutuvan energiantuotannon lisäksi panostaa voimakkaasti energiatehokkuuteen koko yhteiskunnassa: kotitalouksissa, teollisuudessa ja kunnissa. Se tarkoittaa muun muassa kysyntäjoustoa ja älykästä sähköjärjestelmää, joiden avulla sähkön tarve laskee.

15.05 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tukea tarvitaan — kun äsken tässä on kritisoitu, että miksi samanaikaisesti jotain uutta yritystukea luodaan, kun vanhoista pyritään pääsemään eroon — tietenkin siksi, että jos on joku yhteinen tavoite, mihin pyrimme ja mitä täytyy vauhdittaa, niin sitä kannattaa silloin tukea, ja tästähän on kyse nyt tässä uusiutuvan energian tukemisessa. Me tiedämme, että meidän täytyy päästä eroon fossiilisesta energiasta mahdollisimman pian ja tarvitsemme lisää uusiutuvaa energiaa, ja on fiksua tukea sitä ja saada sitä vauhditettua. Jos mietitään yritystukia kaiken kaikkiaan, meillä on valtava määrä yritystukia, jotka ovat tehtävänsä jo tehneet. Ne ovat vauhdittaneet sitä, miksi ne on perustettu, ja niistä siellä on paljon karsittavaa. Mutta siinä mielessä tämä ei ole mitenkään ristiriitaista, että samanaikaisesti jotain uutta tukea luodaan.

Mutta kun tätä uusiutuvaa energiaa tuetaan, on tärkeää se, että panostukset olisivat riittävän suuria. Nyt tässä hallituksen esityksessä suunta on hyvä mutta vauhti on kyllä vaatimaton, kun mietitään sitä tarvetta, mitä meidän pitää tehdä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.

Tärkeää on myös se, että jos tuemme uusiutuvaa tuotantoa, emme samanaikaisesti aiheuta sillä haittaa luonnon monimuotoisuudelle, ja tästähän on kyse näistä vesivoimalaitoksista. Me tiedämme, että vaelluskalat ovat nyt jo varsin uhanalaisia. Maailmanlaajuisesti 15 000 tieteentekijää juuri varoittivat meitä kuudennesta sukupuuttoaallostasta, ja he yhtenä keinona kannustivat nimenomaan sitä, että siirrymme uusiutuvan energian käyttöön. Mutta tässä edelleen esimerkiksi biomassan massiivinen poltto uhkaa monimuotoisuutta. Elikkä nämä on pidettävä mielessä silloin kun mietitään, millaista uusiutuvaa energiaa tuemme.

15.07 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Ensin on hyvä korjata väärä käsitys, joka edustaja Hoskosella oli: hallituksen toimekannat ovat pienentämässä hiilinielua. Sen voi hyväksyä tai siltä voi ummistaa silmänsä, mutta tietenkin toivoisin itse, että sen ymmärtäisi ja ryhtyisi sitten korjaaviin toimenpiteisiin.

Tämä on kaiken kaikkiaan tervetullut uudistus, ja kuten muun muassa edustaja Jaskari nosti esille, nykyisellä mallilla on selkeät ongelmansa. Tämä tuotantotukijärjestelmä on kuitenkin vain yksi asia, kun puhutaan siitä, miten rakennetaan sujuvaa, joustavaa tulevaisuuden hajautettua energiantuotantojärjestelmää. Meillä on tällä saralla tästä näkökulmasta vielä aika paljon tekemistä.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Edustaja Myller nosti esille taloihin kytketyt aurinkosähköjärjestelmät. Tällä hetkellä asunto-osakeyhtiön on aika vaikea käyttää tällaista hyväkseen. Muun muassa verotuksellista syistä on tiukka raja yhtiöön menevän sähkön ja asuntoihin menevän sähkön välillä, ja tämä olisi lainsäädännöllisin toimenpitein korjattavissa. Voi kysyä, onko mielekästä, että taas verotuksellisista syistä kohdellaan eri tavalla vaikka aurinkosähköjärjestelmää, joka sijoitetaan samalle tontille kuin rakennus, suhteessa siihen, joka sijoitetaan viereiselle tontille, vaikka omistaja olisi sama. Ihan maankäytöllisistä syistä tämä ajaa mielestäni ejärkeviin ratkaisuihin.

Tosiaankin uusiutuvat energiamuodot ovat jo nyt kustannuskilpailukykyisiä. Fortumin mukaan Tukholman tasolla tuotetaan aurinkosähköä 52 eurolla megawattitunti muutaman vuoden sisällä. Tuulivoima on jo tällä hetkellä kustannustehokkain tapa tuottaa uutta kapasiteettia markkinoille. Tämä uusi tuotantorakenne asettaa tietenkin kuitenkin myös vaatimuksia koko verkolle, ja iso kysymys onkin siinä, miten me varaudumme tähän kysyntäjoustoön, jota nämä uudet tuotantojärjestelmät tulevat vaatimaan. Se tarkoittaa esimerkiksi sitä, [Puhemies koputtaa] että kulutuspiisteeseen tullee kuulumaan myöskin varastointia [Puhemies: Edustaja, puhetta on syytä jatkaa puhujapöytästä, jos haluaa...] ja siitä pitää myöskin pystyä syöttämään verkkoon sähköä. Se taas edellyttää lainsäädäntömuutoksia. — Kiitos!

15.10 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minun mielestäni edustaja Adlercreutz nosti juuri esille erittäin tärkeän asian siitä, mitä erityisiä vaikeuksia asunto-osakeyhtiöissä on. Täytyy muistuttaa niin kuin esimerkiksi vasemmistolii-ton kansanedustaja Sarkkinen kotitalousvähennyksen osalta, että se on yksi sellainen elementti, mitä asunto-osakeyhtiöissä ei pystytä siinä määrin käyttämään hyväksi. Tulisi samalla mahdollistaa tämä mutta erityisesti se, että aurinkosähköjärjestelmä olisi mahdollista ottaa asunto-osakeyhtiöitten yhteiseen käyttöön sen sijaan, että se olisi sellaista, että jokaisella pitäisi olla oma paneeli ja omat syötöt siihen omaan sähkökeskukseen. Ihan käsittämätöntä, mutta tämä osoittaa ehkä sitä, mitä tuolla ministeriössä on näiltä osilta. Siellä keskitytään näihin megaluokan isoihin asioihin ja unohdetaan kotitalouksien mahdollisuudet ottaa uusiutuvaa energiaa käyttöön.

15.11 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Siinä nosti edustajakollega hyvän kysymyksen esille. Tästä lakiesityksestä voisi myöskin todeta sen, että mitä ilmeisimmin tämä ei nytten ota huomioon vaikkapa yrityksen kokoamia aurinkosähköjärjestelmiä, jotka kytketään ja jotka myydään palveluna vaikka asunto-osakeyhtiölle. Tämä taitaa nyt puuttua lakiesityksestä. Tässä suhteessa toivon vielä, että tätä pystytään valiokuntatyössä korjaamaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt palaamme puhujalistaan.

15.11 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys uusiutuvan energian tuotantotuesta on hyvä, mutta sitä voi myös kuvailla sanoin "liian vähän, liian myöhään". Liian myöhään siksi, että tuulivoiman syöttötariffi on jo suljettu ja uuden järjestelmän hankkeet olisivat tuotannossa vasta vuonna 2019. Liian vähän siksi, että kyseessä on 2 terawattitunnin sähkön kilpailutus, mikä tarkoittaa siis paria prosenttia Suomen sähkönkun-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

lutuksesta. Vertailun vuoksi vihreässä energiavisiossa tavoitellaan tuulisähköä 30 terawattituntia ja aurinkosähköä 10 terawattituntia vuoteen 2035 mennessä.

Tämä hallituksen malli itsessään on hyvä ja kustannustehokas. Uusiutuvan energian tuki on sidottu sähkön markkinahintaan, ja se on tärkeää. Erittäin tärkeää on myös se, että malli on teknologianeutraali, mutta kuitenkin niin, että vesivoima on suljettu pois. Tämä on erittäin keskeistä ja tärkeää, että vesivoima on rajattu pois. Meillä on koskiensuojelulaki, joka aikoinaan säädettiin suojelemaan meidän viimeisiä vapaana virtaavia koskiamme. Meillä on todella vähän monimuotoista, vapaana virtaavaa vesiluontoa jäljellä, ja arvokkaat vaeluskalamme lohi ja taimen ovat todella uhanalaisia. On panostettava kalan nousuesteiden poistamiseen ja siihen, että palautetaan näille kaloille luonnollinen lisääntymiskierto sen sijaan, että kalojen kasvu on nyt velvoitustutusten varassa.

Tässä keskustelussa on muun muassa puhuttu pienvesivoimasta. No, erityisesti pienvesivoima on monesti juuri kalakannoille äärimmäisen haitallista, mutta kovin merkityksentöntä Suomen energiatuotannon mittakaavassa.

Tämä hallituksen esitys on siinä mielessä tarpeellinen ja kannatettava, että uusiutuva energia tarvitsee markkinoiden kehittymiseen vielä tänä päivänä tukea, sillä päästökauppa-järjestelmä on täysin toimimaton. Se ei ohjaa puhtaaseen teknologiaan riittävällä tavalla. Hiilidioksiditon hinta on liian alhainen, ja ilmaisia päästöoikeuksia on jaettu teollisuudelle.

Haluaisin itsekkin nostaa puheeseen kysymykset tämän lain ulkopuolelta siitä, mitä tarvitaan, jotta hyvää kehitystä voidaan tukea vahvemmin. Ensinnäkin pientuotannon mahdollistaminen yksittäisille asukkaille, aurinkosähköpaneelit, asunto-osakeyhtiöiden kannustaminen aurinkosähköön — nämä kysymykset täytyy ratkaista purkamalla niihin liittyviä turhia normeja, mahdollistamalla pääsy verkkoon, ottamalla käyttöön sähkön nettolasutus, kannustamalla sähkön varastointiin. Meillä esimerkiksi tänä päivänä on lainsäädäntö, joka verottaa sähkön varaston purusta. On järjetöntä, että sähkön varastointia siis verotetaan kahteen kertaan. Uusien teknologioiden kehitystä täytyy tukea kaikin tavoin, tutkimusta ja innovaatiotoimintaa, älykkäiden sähköjärjestelmien kehitystä.

Tässä keskustelussa on ihan hyvällä tavalla noussut esille myös säätövoiman tarve. Onkin tärkeää kehittää älykkäitä järjestelmiä, mutta itse asiassa tämän lainsäädännön kannalta se on hyvinkin merkityksellinen kysymys. Nimittäin Energiakolmio on laskenut, että nykyiseen sähköjärjestelmään mahtuisi 15 terawattituntia uutta tuulienergiaa ilman, että tarvittaisiin lisää säätövoimaa, siirtoyhteyksiä tai kysyntäjoustoa. Eli tämä 2 terawattituntia tässä kysymyksessä on epäolennainen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Miksi nämä kysymykset ja tämä laki ja jatkotoimet ovat niin äärettömän tärkeitä? Meillä on ilmasto lämpenemässä kiihtyvällä vauhdilla. Pariisin ilmastopöytäkirja luo toivoa, mutta tällä hetkellä maiden antamat lupaukset riittävät siihen, että lämpeneminen voidaan pysäyttää 3 asteeseen. Vuonna 2018 on tarkastelupiste, jossa on tarve kiristää nykyisiä päästövähennystavoitteita.

EU:n ja Suomen kannalta voi toki todeta, että olemme hyvällä tavalla jo saavuttaneet vuoden 2020 päästövähennystavoitteet. Näin ollen voimme tehdä paljon, paljon enemmän ja paljon, paljon paremmin. Se toisi myös pontta ja nostoa tärkeälle teknologiaviennille ja teknologiamarkkinoiden kehitykselle, joille on valtavasti kysyntää ja tarvetta maailmalla.

15.17 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihmettelen tuota vihreitten allergiaa tälle pienvesivoimalle, mikä nytkin tuli esille, ja tästä on edustaja

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Karimäen kanssa joskus äänestetty talousvaliokunnassakin. Eli sen johdosta, millä Suomi on aikanaan teollistettu tai yleensä sähköt saatu maaseudulle ja myös viljat on jauhettu, meillä on paljon vanhoja myllynjalkoja tuolla, missä eivät kalakannat siirry, tämmöisissä ojissa ja sisämaan järvissä, useita satoja, mihinkä voisi hyvin helposti laittaa tällä hetkellä uudet turbiinijärjestelmät, mitkä olisivat tehokkaampia ja parempia kuin nämä vanhat Francis-turbiinit muun muassa. Siellä on koskioikeudet ja luvat olemassa, siellä on vanhoja rakenteita — tässä lainsäädännössä nyt tehtäisiin niin, että vanha rakenne saa olla, mutta laitetaan uudet vehkeet ja uusi tehokkuus siihen. Sehän on pienvoimaa, ja minä näen, että se on myös sitä säättövoimaa ja sitä lähienenergiaa, mitä me voisimme myös tämän hankkeen kanssa edistää. On se sitten rahoituksen piirissä tai ei, mutta sitä tapahtuu joka tapauksessa, ja toivon, että myös siihen saataisiin [Puhemies koputtaa] jonkinmoinen tuki aikaiseksi.

15.18 Kaj Turunen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Karimäki tässä totesi kahteenkin kertaan, että liian vähän liian myöhään, ja kertoi myös, että nykyinen syöttötariffijärjestelmä on suljettu. Siitä tulee sellainen mielikuva, että se syöttötariffijärjestelmä on haudattu, kuopattu, siinä ei ole kustannuksia enää, ja nyt tehdään uusi tukijärjestelmä, joka on liian vaatimaton. Mutta itse asiassa tosiasiasa tämä vanha syöttötariffijärjestelmä elää ja voi oikein hyvin [Jari Myllykoski: Liian hyvin!] ja kaikista paksuimmin elää vielä tuossa vuoden 2020 jälkeen, jolloin se on kaikista kalleimmillaan. Me suomalaiset veronmaksajat maksamme 260 miljoonaa euroa vuodessa tästä vanhasta aivan älyttömän kalliista, liian kalliista, järjestelmästä, ja se päättyy itse asiassa vasta vuonna 2029.

15.19 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi edustaja Turuselle: On todellakin niin, että tähän syöttötariffijärjestelmään ei enää hyväksytty uusia hankkeita, mutta toki nämä vanhat hankkeet jatkavat, ja sen takia onkin hyvä, että tässä uudessa järjestelmässä on otettu huomioon kustannustehokkuus ja energian tuki on sidottu sähkön markkinahintaan. Tämä aikaisempi syöttötariffilainsäädäntö, joka ministeri Mauri Pekkarisen johdolla tehtiin, oli tältä osin epäonnistunut, mutta onneksi olemme saaneet kuitenkin tuulivoimaa liikkeelle sen turvin, ja sitä meillä tarvitaan jatkossakin lisää.

Ja mitä tulee pienvesivoimaan, niin se on kyllä valitettavan haitallista meidän luonnonkalakantojen monimuotoisuudelle. Pidän arvokkaana kyllä sitä, että on hankkeita ja kalatiestrategia, että rakennetaan kalaväyliä, mutta siltikin meillä täytyy olla rohkeutta purkaa näitä kalaesteitä, jotka uhkaavat luonnon monimuotoisuutta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten palaamme puhujalistaan.

15.20 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Varmasti tässä monien tukemassa esityksessä, valtaosan tukemassa esityksessä, on olennaista nyt saada laki voimaan mahdollisimman pian ja ensimmäinen kilpailutus tehtyä viimeistään syksyllä 2018, sillä nykyinen tilannehan on se, että uusien hankkeiden eteneminen sitä ennen on käytännössä nyt pysähdyksissä. Vanhat hankkeet, jotka ovat olleet sen vanhan järjestelmän piirissä, voivat kyllä paksusti ja liiankin paksusti, kuten on yhteisesti sekin todettu.

Arvoisa puhemies! Se, mihin haluaisin itse kiinnitettävän huomiota, on se, että tämän nyt luotavan tukijärjestelmän aikaikkunan ohella tarvitsisimme kyllä näkymiä myös ajalle

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

vuoden 2020 jälkeen. Ruotsi, Tanska ja Saksa esimerkiksi ovat sitoutuneet uusiutuvan energian lisäämiseen myös 2020-luvun tukijärjestelmin, ja niin kauan kuin päästökauppa-järjestelmää ei saada korjattua, näihin tukikilpailuihin, preemiojärjestelmiin osallistuminen on, voisiko sanoa, ikävä kyllä välttämättömyys, jos myös Suomeen halutaan uusiutuvan energian työpaikkoja ja osaamista.

Tästä järjestelmästä, jota olemme luomassa, on tehty myös arvioita. Konsulttiyhtiö Pöyry on arvioinut, että tähän uuteen järjestelmään näillä kaavioilla, mitä nyt hallitus esittää, syntyisi noin puolet tuulta ja puolet CHP:tä, aurinkoa ei käytännössä juuri lainkaan, ellei jostain ilmaannu, voisiko sanoa, megaluokan aurinkohankkeita. Metsähaketta erillisten voimaloiden muodossa Pöyryn mukaan ei myöskään todennäköisesti tällä tukijärjestelmällä tule, koska tuotantotukeen pitää sitoutua 12 vuodeksi, joka on pitkä aika, kun polttoainekustannuksia ei ole helppo näin pitkälle ajalle arvioida ja ennakoita.

Mutta mitä tulee tähän metsäenergiaan, niin lakiesityksessähän on mainittu, että korkeampaan jalostusasteeseen soveltuvaa runkopuuta ei voi käyttää edes tarjouskilpailuun osallistuvaan energiantuotantoon. Sehän on hyvä asia. Puupohjaisen energian ja lisääntyvän biomassojen käytön osalta meidän onkin syytä pitää huolta kestävyyskriteereistä niin ilmastosyistä kuin luonnon monimuotoisuutta silmällä pitäen, ja hallituskin on tämän huomioinut.

Tämänhetkisessä esityksessä oma huoleni liittyy myös sellaiseen seikkaan, että tämä malli saattaa johtaa tuon 2:n vuosittaisen terawattitunnin kiintiön jäämiseen vajaaksi. Jos kilpailutuskiertoja on kaksi, 1 terawattitunti per kierros, ja jos tähän viimeiseen järjestelmään pääsevä hanke onkin vaikka suurempi kuin se 1 terawattitunti, niin se hanke ei silloin saa tukea ollenkaan ja tilalle voi tulla joku pienempi hanke. Jos kiintiö jää vajaaksi, niin voisi olla hyvä, että olisi mahdollisesti olemassa joustoa ylöspäin ja voitaisiin jonkin verran mennä yli tai järjestää ylimääräinen kierros, jotta edes tuo 2 terawattitunnin vuosittainen kiintiö täyttyisi, ettei vajaaksi jäisi, kun se pieni luku on joka tapauksessa.

Arvoisa puhemies! Olemme keskustelleet täällä myös hajautetun lähienergian tuotannosta, ja aivan kuten edustaja Turunen totesi, tähän on hieman eri järjestelmä, ja on aivan totta, että siihen hajautettuun pientuotantoon tarvittaisiin ehkä paremminkin investointitukia. Tässä mallissahan uusiutuvan energian tuen saamisen vuosituotannon alaraja on 800 megawattituntia. Siinä saattavat, edustaja Pirttilahti, myös nämä aivan pienimmät vesivoimalaitokset pudota jo sillä perusteella pois tästä, ellei vesivoimaa olisi muutenkin jo rajattu pois. Yksittäisen asuinkerrostalon aurinkosähköjärjestelmä voi olla esimerkiksi 10 megawattituntia. Se ei millään yllä sinne 800 megawattitunnin vuosituotantoon. Joko pudotamme tuota alarajaa tai luomme jatkossa aivan oman järjestelmänsä uusiutuvan hajautetun lähienergian tuotantoon.

Arvoisa puhemies! Ehkä tässä ystävällisenä huomiona vielä kertaalleen totean senkin, että säätövoimana tällä hetkellä käytämme todellakin CHP-laitosten ohella pohjoismaista vesivoimaa, jota meillä Suomessa on huomattava määrä. Me olemme aikoinaan tehneet valtionhallinnon taholta, jo vuosikymmeniä sitten, linjauksen vesivoiman rakentamisesta, ja vesivoimapotentialistamme kestävyyskriteerit huomioiden huomattavan suuri osa, lähimain kaikki suuret voimalaitokset mukaan luettuna, on jo toteutunut. Siinä mielessä pidän hallituksen esityksessä täysin perusteltuna sitä, että nyt pyritään tukemaan niitä uusiutuvan energian muotoja, joissa meillä potentiaalia on vielä runsaasti toteutumatta.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

15.25 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Tässä salissa peräänkuulutetaan usein tietoon perustuvaa päätöksentekoa, tutkimustiedon hyödyntämistä politiikan pohjana, mutta kun näitä puheenvuoroja kuuntelee, niin kyllä se tutkittu tieto lentää helposti ulos ikkunasta, jos se sattuu olemaan ristiriidassa omien ennakkokäsitysten kanssa. Esimerkiksi edustaja Hoskonen väitti täällä äsken ihan vakavissaan suurten hakkuiden kasvattavan Suomen metsien hiilinielua. En tiedä, mistä edustaja Hoskonen on tietonsa saanut — minunhan tässä piti fantasiakirjallisuutta harrastaa. Todellisuudessa metsä- ja ilmastotutkijoiden vankka käsitys on se, että tämä Suomen hallituksen ajama hakkuumäärä nimenomaan pienentää metsän hiilinielua. Kyse ei ole siis siitä, että saadaan metsästä puuta, jolla voidaan korvata fossiilista polttoainetta, vaan siitä, kuinka paljon se metsä pystyy sitomaan hiiltä.

Kuten edustaja Hoskonen totesi, Suomen metsien hiilitasapaino palautuisi joskus ensi vuosisadalla. Kyllä, mutta meillä ei ole enää sataa vuotta aikaa odottaa. Meillä ei ole enää sataa vuotta aikaa lopettaa ilmastopäästöjä, on sitten kyse polttoaineesta, maankäytöstä tai ruuasta. Eihän sadan vuoden kuluttua Suomen metsissä edes kasva samoja puuta kuin nyt, jos ilmastomuutos kiihtyy tätä tahtia. Jos tämä keskustelu oltaisiin käyty 60-luvulla, kun tutkijat alkoivat vakavasti varoittaa poliittisia päätöksentekijöitä kasvuhuoneilmioista, silloin me voisimme paljon vapaammin miettiä myös sitä, miten me Suomen metsiä hyödyntämällä voisimme jarruttaa ilmastomuutosta. Tänäpäin siihen ei ole aikaa, sillä kuten ilmastotutkijat ovat jo 50 vuotta hokeneet meille, mitä pidemmälle tämän muutoksen annetaan mennä, sen vaikeampaa ja kalliimpaa sen torjuminen on. Tässä vaiheessa tällaiset pienet hienosäädöt ja elämäntavan jatkaminen ennallaan eivät vain enää ole vaihtoehtojen joukossa.

15.27 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kasville sen verran matematiikkaa, että kun katsoo siitä hetkestä, kun Suomen valtakunnan metsien ensimmäinen inventointi tehtiin 1922 — silloin se alkoi — Suomen metsiä tähän päivään, niin mottimäärä eli kokonaispuuvarasto eli hiilivarasto on yli kaksinkertaistunut, lähes 2,5-kertaistunut, ja hiilinielu on reilusti kaksinkertaistunut tänä aikana. Eliikkä molemmat ovat kasvaneet, sekä hiilinielu että hiilivarasto. Teidän päähänne on näköjään äärimmäisen vaikea takoa sitä, että metsien vuotuinen kasvu on se hiilinielu, se on se mottimäärä, mikä sitoo hiilidioksidia ja muuttuu fotosynteesissä puuksi — tällä kertaa puuksi, voi se muuttua moneksi muuksikin, mutta tällä kertaa puuksi — ja se kasvaa tällä hetkellä sen 112—113 miljoonaa mottia, ja jos teemme harvennushakkuut kuntoon, niin kasvu on 135—140 miljoonaa mottia. Kumpi on, edustaja Kasvi, suurempi: 112 miljoonaa mottia vai 135 miljoonaa mottia? Se on se hiilinielu. Kyllä minä tiedän, että teidän maailmassanne on semmoinen käsitys, [Puhemies koputtaa] että mitä minä en tunne, on väärin. Mutta luvut ovat oikein.

15.29 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, edustaja Hoskonen, olette aivan oikeassa noissa luvuissa, mutta sen lisäksi, että hiilinielu, metsien kasvu ja hiilivarastot ovat kasvaneet, ovat kasvaneet myös päästöt, ja se on se syy, [Hannu Hoskonen välihuuto] minkä takia tarvitsemme entistä suuremman hiilinielun sitomaan tämän maapallon hiilidioksidipäästöjä. Me vihreät — toisin kuin, edustaja Hoskonen, olette ymmärtänyt — emme ole sitä mieltä, että nykyinen hakkuutaso vaarantaa maapallon ja tulevaisuuden, vaan olemme olleet sitä mieltä, että nykyinen hakkuutaso on suurin piirtein ok ja sitä voidaan hieman jopa kasvattaa, mutta 15 miljoonan kuution hakkui-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

den lisäys vaarantaa hiilinielujen kasvun siinä tahdissa kuin 2030-luvulle ja siitä eteenpäinkin on tarpeen.

Vielä on todettava se, että edustaja Hoskonen täällä aiemmin ehkä epähuomiossa väitti Ruotsin käyttävän energiakäyttöön 80 prosenttia vuotuisesta metsien kasvutasostaan. Näinhän ei suinkaan ole. [Puhemies koputtaa] Ruotsi kyllä käyttää metsiä, mutta ei se kaikki energiaksi mene.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä edustaja Kasvi, ja sen jälkeen puhujalistaan.

15.30 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen on siis sitä mieltä, että suomalaiset metsä- ja ilmastotutkijat ovat väärässä ja edustaja Hoskonen tietää, miten nämä asiat oikeasti ovat. [Teuvo Hakkarainen: Hoskonen tietää!]

Toiseksi, tämä ei ole nyt Ruotsin parlamentti.

Kolmanneksi, Ruotsin puutalous on huomattavan erilaista kuin Suomen. Siellä esimerkiksi käytetään puusta paljon suurempi osa rakentamiseen. Suomeen tuodaan Ruotsista puutaloja, ja meidän läpi on viety Venäjälle puutaloja, kun me olemme itse pistäneet kaikki sellukattilaan. Siellä tehtiin strateginen päätös vuosikymmeniä sitten, ja sen takia se heidän puutaloutensa on paljon kestävämpää.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt varsinainen puheenvuoro, edustaja Hoskonen.

15.30 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitän edustaja Halmeenpäää valaisevasta puheenvuorosta. Se avasi minun silmäni lopullisesti näkemään, mikä on teidän politiikkanne syvin ydin. Se on se, että te pelottelette ensin ihmiset ravoille, sitten te esitätte ratkaisun — ja molemmat menivät väärin. Siis Ruotsi hakkaa metsistään 80 prosenttia vuotuisesta kasvusta. Mihin he sen käyttävät, se on heidän asiansa, mutta metsät kasvavat hurjaa vauhtia. Ja te ette Ruotsin hakkuumääristä ole koskaan kritisoineet yhtään mitään, mutta Suomessa 60 prosenttia on teille ongelma. [Jyrki Kasvi: Kun me ollaan Suomen eduskunnassa!] — No olemme, olemme, mutta tähän väitätte meille, edustaja Kasvi, suu vaahdossa sen tuhannen kertaa, että ilmastopolitiikka on globaalia, ei tunne maan rajoja. Yhtäkkiä te vaihdatte kenttää. Kun ei miellytä peli, niin lähdetään naapurin hiekkalaatikolle leikkimään, kun siellä on kivempaa, koska täällä ei kestä mies totuutta eikä nainkaan. Kumpaa te teette tässä asiassa, edustaja Kasvi ja edustaja Halmeenpää? Teettekö te politiikkaa numeroilla, kerrotte ihmisille osatuuksia, aivan kuten teidän puheenjohtajanne Touko Aalto. Mitä hän teki? Hän vastustaa joka paikassa metsien lisähakkuita. Eurooppalaista metsienkäyttöä rajoittavaa politiikkaa EU:ssa tukee teidän edustajanne Heidi Hautala. Mitä tapahtui, kun Äänekosken tehtaan avajaiset olivat, mitä Keskisuomalainen uutisoi? Touko Aalto oli etusivulla kädet levällään: "Tämä tehdas kuuluu tänne, tämä on hieno asia." Kumpaa te teette: kannatatteko te vai vastustatteko te? Kun oli tässä joku aika sitten kysymys maataloudesta, teitte välikysymyksen siitä, että maatalouden kannattavuus on huonolla tasolla ja mitä tekee hallitus. Mitä te teitte kuukausi ennen sitä? Te esititte itse, että kaikki maataloustuet on lakkautettava. Ensin te lopetatte, sitten te kannatatte. Koettakaa nyt, hyvät edustajakollegat, jonain päivänä tulla tähän maailmaan ja sanokaa, mikä teidän kantanne on. Ette te samaa kakkua voi syödä ja säästää joka päivä. Teidän mielipiteenne vaihtuu sitä mukaa kuin syksyinen tuuli kääntyy. Minä en ole pysynyt enää kärreillä, ti-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

pahdin jo viime vuonna, ja pahoin pelkään, etten pääse niille takaisin. [Jyrki Kasvi: Onkos siellä paljon kakkua enää syötävänä?]

No, joka tapauksessa vielä kertauksena, arvoisa puhemies, näistä puumääristä: Kun metsiä hoidetaan, niiden kasvu on vääjäämättömästi todistettu metsätieteissä. Yrjö Ilvessalo aloitti aikanaan 1922 nämä tutkimukset, valtakunnan metsien inventoinnin. Kun metsiä on hoidettu, ne kasvavat paremmin. Silloin kasvu oli todella vähäistä, vaikka menetimme maitammekin 10 prosenttia naapurille 1944 rauhansopimuksella. Siitä huolimatta metsien kasvu on yli kaksinkertaistunut vuoden 1922 jälkeen ja puuvaranto myöskin yli kaksinkertaistunut, eli hiilinielu on yli kaksinkertaistunut, hiilivarasto on yli kaksinkertaistunut. Ja koska se hiilivarasto kasvaa silloin, kun metsää hoidetaan, niin jos tehdään ne edellisessä puheenvuorossani mainitsemani ensiharvennushakkuurästit pois, joita on noin miljoona hehtaaria kiireellisiä — on normaalit harvennukset plus sitten nämä laiskanläksyt, joita ei ole tehty jostain syystä, siitä syystä kun ei ole markkinoita tällä hetkellä... [Jyrki Kasvi: Eli tutkijat ovat väärässä?] — Ei, kun minähän kerron vain tutkijoiden kertomaa. Katsokaa valtakunnan metsien inventoinnin viimeiset luvut, edustaja Kasvi, älkääkä puhuko tunteella! Teillä vihreillä on se paha vika, että kun te jätte häviölle faktoissa, te kaivatte tunteet esiin ja vain tunne on totta: se, mitä minä sydämessäni tunnen, on totta. Kun te kerran tieteseen vetoatte, niin katsokaa niitä lukuja älkääkä puhuko täällä totuuden vierestä. Kyllä tällä Touko Aallon valitsemalla tiellä, jolla ensin vastustetaan tehtaita Äänekoskelle, sitten mennään juhlimaan avajaisia, että hienoa, tämä kuuluu tänne... Kummalla puolella te seisotte, edustaja Kasvi? Sillä puolella, mikä on totta, vai sillä, mikä on tunnetta? Koettakaa nyt, hyvät ihmiset, päättää jonain päivänä.

Te istutte täällä kaupunginvaltuustossa, ja tämä kaupunki lämpiää hiilellä. Ja mitä tapahtuu Euroopassa? Sillekin te olette ummistaneet silmänne, ja ainakin edustaja Hautala puhuu europarlamentissa vaikka mitä sattuu. Katsokaapa, mitä siellä tapahtuu. Saksa on tehnyt päätöksen, että lakkautetaan ydinvoima. Millä se korvataan? Koettakaas arvata kaksi kertaa. Siihen on kolme vastausta: maakaasu, kivihiili ja ruskohiili. Niillähän siellä lämmitetään. Kuinkahan edustaja Kasvin tieteelliseen näkemykseen sopii tämä tällainen, että lakkautetaan ydinvoima ja ruvetaan polttamaan hiilivarastoja? Jos te tuon pystytte kääntämään uusiutuvaksi energiaksi, silloin minä lupaan syödä vanhan karvahattuni — jos tuon pystytte näyttämään tieteellisesti toteen. Varmaan teillä on joku viimeisin tutkimus, jolla tämä todistetaan, että kivihiili, ruskohiili ja maakaasu ovat sitten niitä uusiutuvia energianlähteitä Saksassa, kun siellä rakennetaan nyt ydinvoiman sijaan jotain muuta, ja se on kivihiiiltä. [Jyrki Kasvi: Tämä on edelleen Suomen eduskunta!] — Niin, mutta sitten kun Suomeen tehdään rajoituksia, teidän vetoatte, että tämä on globaalia ja ei ilmasto tunne rajoja. Nyt se yhtäkkiä sitten rajataan Saksaan. Onko siellä Saksan rajoilla sitten lasit, jotta se kivihiiilipöly tai hiilidioksidi ei tänne tule?

Koettakaa nyt, hyvät aikuiset ihmiset, tulla järkiinne jonain päivänä. Eihän ihmisille voi loputtomasti soopaa jutella. Kyllä 99 prosenttia suomalaisista ajattelee järkevästi, ja sen 1 prosentin takia ei kannata ruutia haaskata. Näinhän se tilastotiede menee. Kyllä minua pikusen harmittaa tämä teidän ilmastopolitiikkanne, mutta minä olen sitkeä ja uskon siihen vakaasti, että oikea tieto voittaa alaa ja jonain päivänä tekin huomaatte, että ei kakkua voi syödä ja säästää samana päivänä. Ja Touko Aallolle, teidän arvoisalle ja kunnioitetulle puheenjohtajallenne, voitte kertoa, että hänkin jos valitsisi jonain päivänä, mitä mieltä hän oikeasti on. Ei samaa kakkua voi hänkään syödä ja säästää joka päivä erikseen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, näyttää olevan vähän debatin tarvetta.

15.36 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hyvin tunnepitoisen puheenvuoron jälkeen koettakaamme vetäytyä näiden faktojenkin taakse. Tietysti aina päätöksentekoon kuuluvat sekä faktat että monenlaiset muutkin perustelut. [Hannu Hoskonen: Kerro ne faktat äläkä puhu soopaa!]

Tässä kun katson näitä faktoja, mihin olemme tämän energiaan liittyvän metsäpolitiikan perustaneet, niin — kuten jo äsken kerroin — kyse ei ole siitä, saako Suomen metsiä hakata vai ei, meidän kaikkien mielestä puuta tarvitaan sekä rakennuspuuksi korkean jalostusasteen käyttöihin että energiapuuksi, vaan kyse on hakkuumääristä. Siinä olemme olleet sitä mieltä, jota on merkittävä osa ilmasto- ja metsätutkijoista: esimerkiksi sieltä teidän vaalipiiristäne Itä-Suomen yliopiston metsätalouden suunnittelun professori Timo Pukkala edustaa samaa kantaa kuin vihreätkin eli että jos hakkuita lisätään niin reippaasti, että ylletään 80 miljoonaan, se on hiilinielujen kasvuvauhdin kannalta hieman liikaa.

15.37 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa oli jotenkin aistittavissa, että Hannu Hoskonen tulee alueelta, jolla metsien kasvu on vilkasta ja jolla on aina eletty metsistä.

Sen verran edustaja Kasville, kun huusitte välihuudon, että ovatko tutkijat väärässä: Eivät tutkijat väärässä ole. Siinä on vain semmoinen ongelma, että maailma ei lopu 2030 ja metsä jatkaa kasvuaan sen jälkeen, eikä maailmanpelastukseen lopu 2030. Jos me katsomme vähän pitemmälle, niin kuin maailmaa pitää katsoa, on totta, että kun me lisäämme hakkuita, niin selvä aukko, pudotushan tulee ja sieltä otetaan hiiltä pois. Mutta tutkijatkin ovat sitä mieltä, että kun jaksetaan odottaa 30 vuotta, niin sillä 80 miljoonan hakkuumäärällä, mihin edustaja Halmeenpää viittasi, Suomi on silloin jo korkeammalla tasolla kuin nyt eli metsät palaavat hiilinieluksi. Minun mielestäni luontoa ja maailmaa ei voi tarkastella niin, että otetaan tämmöinen lyhyt aikajänne ja tehdään päätelmiä siitä — vaikka tutkijat sinänsä ovat oikeassa. Pitää katsoa pitempään. [Puhemies koputtaa] — Arvoisa puheenjohtaja, jatkan seuraavassa.

15.38 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Eestilä toteasi tämän, minkä edustaja Hoskonen aiemmin kielsi, eli tosiaankin hallitus itse on todennut, että näillä toimenpiteillä hiilinielu puolitetaan ensi vuosikymmenen loppuun mennessä. [Hannu Hoskonen välihuuto] Ja koska kokonaispäästöt ovat tietenkin päästöt miinus nielut, niin jos nielut pienenevät, kokonaispäästöt kasvavat. Tämä on pelkkää matematiikkaa. Pitkällä tähtäimellä se on ihan niin kuin te sanotte. Kysymys onkin siitä, mikä näkökanta tähän otetaan. Toisaalta tiedämme, että tarvitaan kiireellisiä toimenpiteitä. Jos me epäonnistumme vuoteen 30 mennessä asetettuihin tavoitteisiin, sitten hukka saattaa periä. Vielä ongelmallisemmaksi tämä muodostuu, jos Brasilia, Indonesia, Venäjä ottavat käyttöön saman tavan tarkastella tätä asiaa. Silloin ei pelkästään meille tule ongelmia vaan monelle muullekin. Se tässä on se katsantokanta, [Puhemies koputtaa] koska tämä on nimenomaan globaali ongelma.

15.40 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy tukea tuota Hoskonen hyvää puhetta. Minulla on semmoinen käytännön malli tässä, että otin valokuvan 40-vuotiaasta puusta: 20 vuotta se on kitunut siten, että se on pikkusen matkaa

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

noussut. Sitten 20 vuoden kohdalla on harvennettu. Hiilinielua on tullut kolminkertainen määrä sen jälkeen lisää, kun se puu on alkanut kasvamaan. Hoidettu metsä on hiilinielu, ja hoitamaton metsä on sen päästjä. Elikkä Kasvi voi katsoa — minulla on kuva tässä — ja laskea tästä vuosirenkaat, että miten sitä hiilinielua tulee lisää hoitamalla metsiä. Jos ne jätetään sinne, sitä hiilinielua olisi tullut tässäkin puussa paljon vähemmän.

15.40 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tosiaan on nyt ehkä sellainen väärinkäsitys, että kuvitellaan, että vihreät haluaisivat kokonaan lopettaa Suomesta metsänhoidon ja puutalouden, mutta eihän siitä ole kyse, kuten edustaja Halmeenpää jo totesi.

Kuten edustaja Eestilä aiemmin totesi, ja kuten minäkin omassa puheenvuorossani totesin, niin totta kai, kun saadaan riittävästi aikaa, se tasapaino palautuu ja meillä alkaa taas metsä sitoa hiilidioksidia niin kuin aikaisemminkin. Ongelmana vain on se, että meillä ei ole sitä aikaa enää. Jos me olisimme todella silloin 60-luvulla havahtuneet tähän, silloin kun tutkijat alkoivat varoittaa poliittisia päätöksentekijöitä, silloin me olisimme voineet lähteä sillä mentaliteetilla liikkeelle, että kyllä se tässä 50—100 vuoden tähtäimellä tasaantuu. Meillä ei ole enää 50:tä vuotta, meillä ei ole enää 30:tä vuotta.

15.41 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyytäisin huomioidaan ja muistamaan, mitä kaikkea niillä tuotteilla tehdään, joita nyt metsien kasvulla pystytään kompensoimaan. Niillähän korvataan kaikkia niitä fossiilisia tuotteita, joita me nyt käytämme, ja tämä on kriittinen tekijä. Haluaisin kysyä oppositiolta, kun te vastustatte metsien lisääkäyttöä: millä me sitten korvaamme vaikka öljypohjaisen muovin? Suomessa on siihen olemassa teknologiaa, jolla se pystytään uusiutuvalla materiaalilla korvaamaan, ja tämä on ihan valtava globaali kysymys. Totta kai me tarvitsemme enemmän puurakentamista, pitkän ajan sitovia tuotteita, ja sitä kaikkea tehdään, ja markkinat pitävät kyllä huolen, että puu ohjautuu sinne, mistä siitä saa parhaan hinnan. Se on kallis raaka-aine, ei sitä kannata tuhlat.

Lisäksi haluan sanoa vielä sen, että kun täällä on kehuttu hallituksen vaelluskalapolitiikkaa, niin ne ovat ensimmäiset kärkihankerahat, joita sille on saatu, ja se tuli keskustajohdon toisen hallituksen toimesta. Se on erittäin tärkeää näille padotuille vesistöille.

15.43 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jotta nyt kaikille tulee kerralla selväksi, niin hiilinieluhan on juuri se sama määrä, mikä vuosittain metsien osalta kasvaa uutta puuta. Se on se hiilinielu eikä mikään muu. Ja mitä paremmin me sitä hiilinielua kasvatamme, sitä enemmän me hiilidioksidia ilmakehästä sidomme. Tämä on biologinen tosiasia, jonka Yrjö Ilvessalon aikanaan aloittama valtavan hieno metsätiede todistaa. Se on kiistämätön tosiasia, sitä ei kukaan pysty tässä salissa kumoamaan.

Toinen asia on sitten se tosiasia, että meillä hiilivarastokin on kasvanut. Edustaja Eestilä kuvasi hyvin tätä uudistettavaa metsää, että kun vanha metsä pistetään pinoon ja hyödynnetään joko sahapuuna, sellupuuna tai jonain muuna, sille paikallehan aina perustetaan välittömästi uusi metsä. Me tällä metsien uudistamistavalla varmistamme sen, että tämä moottori eli metsien kasvukyky säilyy kunnossa. Sadan ikävuoden jälkeen alkaa se puun vuotuinen kasvu taantumaan, ja laho alkaa varsinkin kuusikossa ja koivikossa voittaa jo satavuotiaassa metsässä, männikössä se on vähän toisin. Tämä vain todistaa sen, [Puhemies koputtaa] että uudistaminenkin on hiilinielun ylläpitoa.

15.44 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän me kaikki varmasti peruskoulun tai kansakoulun biologian oppitunneilta, ja minäkin peruskoulun biologian opettajana, tämän yhteyttämisen kaavan ja hiilen sidonnan tunnemme. Koetan nyt sanoa, että tässä on kyse ei vain metsistä vaan ilmastonmuutoksesta, jossa Suomi on sitoutunut kansainvälisiin tavoitteisiin, joiden merkityksenä ja tarkoituksena on se, että saavuttaisimme ilmastonmuutoksen hillinnässä tuon 2 celsiusasteen turvarajan. Mieluummin sietäisimme vain noin 1,5 asteen maapallon keskilämpötilojen nousua. Siitä on kyse, ja siinä aikaperspektiivissä meillä ei ole vuosikymmeniä aikaa odotella sitä, että hiilen sidonta taas voimistuu ja kasvaa entiselleen.

Mitä tulee hakkuumääriin, on hyvä huomioida sekin, että emmehän vihreissä ole olleet sitä mieltä, etteikö hakkuita voisi kasvattaakin, jos ei muita [Puhemies koputtaa] kestävyyskriteerejä tarvitsisi huomioida. Voidaan kasvattaa, jos päästövähennykset sitten kompensoidaan muilla sektoreilla.

15.45 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oma käsitykseni on se, että Suomen päästöt kuitenkin ovat niin pieniä, vaikka hakkuita lisätään sinne 80 miljoonaan, ja kun tämä ongelma on globaali, niin sillä ei ole juuri mitään matemaattista eikä suhteellista merkitystä. Eli ei se maailma siitä pelastu eikä mene huonompaan eikä parempaan suuntaan, onko meillä hakkuut 60 tai 80. Valitettavasti se näin on, jos tosiasiat tunnustetaan.

Mutta se ehkä on lisättävä, että ei tämä nyt pelkkää ilmastopolitiikkaa ole, sillä kyllä tämä on aika pitkälle talouspolitiikkaa, mitä Euroopassa tehdään. Aina kun tehdään jokin päätös, että rajoitetaan jonkin maa elinkeinopolitiikkaa, tässä tapauksessa Suomen metsäpolitiikkaa ja metsäteollisuutta, niin me rajoitamme omaa vientiämme. Edustaja Halmeenpää, sieltä ne rahat tulevat koulutuspolitiikkaan, ja me itemme usein täällä näitä koulutuspoliittisia säästöjä. Mutta mennään tosiasioihin: maailma ei pelastu. Saksa lopetti ja uhkasi lopettaa 2011 Fukushimaa jälkeen seitsemän ydinvoimalaa, ja siitä seurasi ruskohiilen ja hiilen poltto. [Puhemies koputtaa] On väärin, että nyt Suomea pakotetaan vähentämään näitä.

15.46 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tällainen lähestymistapahan on kokonaisuuden kannalta äärimmäisen haitallinen, jos ajatellaan, että meidän toimenpiteemme eivät kuitenkaan globaalisti vaikuta. Jos kaikki ajattelevat näin, niin mistään ei tule mitään. Jos kaikki toimivat tässä asiassa kuten Suomi, jos vaikka Brasilia, Indonesia ja Venäjä toimisivat tällä tavalla, niin voidaan kyllä heittää hyvästit näille isoille tavoitteille.

Mutta edustaja Kulmuni nosti esille nämä tuotteet, ja se on tietenkin juuri näin, että mikäli sillä korvataan haitallisia tuotteita, niin se on hyvästä. Sinänsä uusiutuvat polttoaineet voivat olla ilmastoneutraaleja tai ne eivät ole sitä riippuen raaka-aineesta ja siitä aikasyklistä. Puupohjaiset ovat 25—50 vuoden näkökulmasta ilmastoneutraaleja, lyhyemmässä ajassa ne eivät ole, valitettavasti.

Kaiken kaikkiaan on kyse siitä, mihin me näitä kasvavia hakkuita käytämme. Pitkääikäisiin puutuotteisiin niitä kannattaa laittaa, nimenomaan rakennuksiin. Siinä tapauksessa [Puhemies koputtaa] hakkuiden kasvu ei ole niin haitallista.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

15.47 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin: meillä Suomessa tulisi vielä enemmän puurakentamista suosia ja myös sitten muovin korvaavia tuotteita. Ihmettelen kuitenkin tätä asennetta, että kun meillä Suomessa on jo nyt aikamoiiset velvoitteet omalla osallamme ja vaikka Suomi juoksee kuinka lujaa, niin meillä silti halutaan vain laittaa lisää kiviä reppuun. Puola ja muut maat pääsevät esimerkiksi EU:ssakin tällä hetkellä paljon helpommalla omien velvoitteidensa kanssa.

Edustaja Halmeenpäälle: Pohdin myös sitä, että jos ei Suomessa voida hakata puuta, niin sittenhän, kun tämä puu pitää jostain teollisuudelle saada, tässä tulee hyvin helposti se tilanne, että me tuomme sen rajan yli Venäjältä. Tuleehan sieltä tälläkin hetkellä, mutta sittenhän sieltä sitä virtaa tänne Suomeen. Onko se sitten meidän kokonaistalouden kannalta hyvä asia?

15.48 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on tosiaan pieni maa ja meidän päästömme maailman mittakaavassa vähäiset. Jos maailmassa ei olisi-kaan kuin 5,5 miljoonaa suomalaista, niin eihän tässä olisi mitään hätää. Mutta miten me voimme edellyttää muilta mailta, suuremmiltakin mailta, että ne vähentäisivät omia päästöjään, jos me eläisimme itse kuin elopellossa? Se on vähän sama kuin jossain kunnassa sanottaisiin: ei, ei meidän tarvitse välittää omista jätevesistämme, kunhan muut hoitavat oman osansa.

Ja mitä talouteen tulee, niin kyllähän aikanaan esimerkiksi kun vaadittiin, ettei saa puunjalostus laskea vesiin jätevesiään, sanottiin, että Suomesta lähtee paperiteollisuus kokonaan. No, eipä lähtenyt, sen sijaan me viemme puhtaita paperitehtaita, suljetun kierron seluluprosesseja maailmalle. Eli kyllä yleensä aina, kun me olemme näissä asioissa tiukentaneet otetta, se insinööri on keksinyt sen ratkaisun. Ja kun me olemme olleet etulinjassa, niin me olemme myös voineet niitä viedä.

15.49 Kaj Turunen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Eestilä otti minun mielestäni aika tärkeän asian tässä esille: samaan aikaan, kun me puhumme ilmastopolitiikasta, me puhumme kyllä silloin myöskin talouspolitiikasta. Suomi on yksi Euroopan yhteisön jäsen, ja Euroopan yhteisö on sitten sopimusosapuoli Pariisin ilmastopöytäkirjassa. Sopijaosapuoli ei ole Suomi itse vaan Euroopan yhteisö, jonka jäsen Suomi on. Olennaista on se, miten taakka jaetaan sitten Euroopan jäsenmaitten kesken.

Kaikki me tiedämme sen, että nämä päästövähennykset ovat Ruotsissa ja Suomessa todella paljon korkeammat kuin esimerkiksi näissä, sanotaan, Euroopan kehittyvissä maissa. Jopa Puola: Suomessa päästövähennykset ovat 39 prosenttia, Puolassa ainoastaan 7 prosenttia. Kun ottaa lähtötilanteen huomioon, niin kyllä Suomessa tuotetaan energiaa jo paljon puhtaammin kuin Puolassa, [Puhemies koputtaa] ja silti meillä on kovempi päästötaavoite. On tämä talouspolitiikkaa myös.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tähän debattiin myönnän vielä vastauspuheenvuoron debatin käynnistäjälle, edustaja Hoskoselle, ja sen jälkeen puhujalistaan.

15.50 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyväksi lopuksi tähän debattiin se, että kun Suomi on metsiään hoitanut hyvin, niin sehän avaa meille valtavat mahdollisuudet. Katsokaa nyt vaikka näitä maaseutukuntia, niin kuin kotimaakunnassani, pieniä voimaloita on paljon, ja kaikki ne lämpiävät lähes puulla, ja vähän

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

pannaan turvetta sekaan. Saadaan CHP-voimalasta maksimiteho ulos, jolloin saavutetaan aivan varmasti paras tulos koko paikkakunnan kannalta, työllisyyden kannalta ja ilmasto-politiikan kannalta. Iso vertailukohtahan on Tukholma. Tukholma ei käytä ollenkaan kivihiiltä.

Kun edustaja Kasvi puhui täällä ilmastomuutoksesta ja sen torjunnasta, niin kannattaisiko ensin panna täällä pääkaupunkiseudulla nämä asiat kuntoon ja tehdä niin kuin Tukholma on tehnyt, [Hanna Halmeenpään välihuuto — Katri Kulmunin välihuuto] että uusiutuvilla lämmitetään? Kyllähän te olette päätöksiä tehneet, mutta se on aivan niin kuin aikanaan teki Ruotsikin päätöksiä, että ydinvoimalat lakkautetaan, mutta siellä on vain akseliteho kasvanut koko ajan. Kannattaa puheet ja teot pitää visusti erillään, muuten tämä politiikka ei ikinä onnistu. Kiistaton tosiasia on se, että kun taimikko uudistetaan ja se metsä uudistetaan, jotta taimikko lähtee kasvamaan, niin ensimmäisestä vuodesta alkaen se rupeaa sitomaan hiiltä ilmakehästä. Niitä motteja ei heti pysty käyttämään, mutta ilmastoa puhdistava [Puhemies koputtaa] vaikutus näkyy välittömästi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt takaisin puhujalistaan.

15.52 Kaj Turunen sin: Arvoisa puhemies! Nyt on ehkä syytä palata sitten tähän hallituksen esitykseen 175, jossa on kysymys kuitenkin tästä väliaikaisesta uusiutuvan energian tuotantotuesta.

Tässä pari kommenttia ensin. Edustaja Halmeenpää piti mahdollisena jopa sitä, että kun tämä 2 terawattituntia kilpailutetaan kahdessa eri osassa, niin tämä voisi jäädä vajaaksi. Minun käsitykseni mukaan näin ei pääse kuitenkaan käymään. Jos siellä ensimmäisen kierroksen jälkeen, kun on 1 terawattitunti kilpailutettu, toisella kierroksella kilpailutetaan 2 terawattituntia, niin siinä tuottajat sitoutuvat tuottamaan tietyn määrän sähköä tässä tukijärjestelmässä, mutta se ei tietenkään estä ketään tuottajaa tuottamasta sähköä ilman tukea. Näin ollen käsittääkseni tämmöistä mahdollisuutta ei edes ole, että tämä kapasiteetti voisi jäädä vajaaksi tässä.

Suomi on sitoutunut kyllä kaikkiin kansainvälisiin sopimuksiin, mutta tuossa debattipuheenvuorossa juuri äsken sitä sanoin, että tämä ilmastopolitiikka on kyllä myöskin talouspolitiikkaa.

Edustaja Kasvi sanoi tässä hyvänä esimerkkinä sen, että Ruotsi käyttää paremmin puuta myös rakennusteollisuudessa, ja Suomeen tuodaankin puutaloja Ruotsista. Se ei ehkä johdu siitä, että se on ruotsalaista puuta tai että Ruotsissa erikseen käytettäisiin paremmin puuta kuin Suomessa, vaan siitä, että nämä tehtaat sijaitsevat Pohjois-Ruotsissa ja nauttivat merkittävää valtion tukea, ja näin ollen näitä tuotteita eli puutaloja voidaan myydä kansainvälisillä markkinoilla edullisemmin. Tavallaan tätä kilpailuetua parannetaan Ruotsissa valtion tuella, ja näin näitä taloja on myöskin sitten Suomessa.

Kaikki ovat tässä salissa korostaneet tätä teknologianeutraaliutta. Kun tätä tukea on valmisteltu, kaikki — olen näin ymmärtänyt — ovat myöskin olleet sitä mieltä, että tässä ei tehdä mitään uutta tuulivoimatukea.

Keskustelussa ovat tulleet esille oikeastaan nämä kolme tämmöistä isompaa asiaa, jotka täytyy sitten valiokunnassa ratkaista. On tämä vesivoimakysymys, johon näyttää olevan yllättävän paljon kriittisyyttä sen johdosta, että tämä ei ole tässä hallituksen esityksessä mukana. Toinen asia on tietysti nämä CHP-laitosten todelliset mahdollisuudet osallistua tähän kilpailutukseen. Tästä Pöyryn selvityksestä sen verran, että olisi tämmöinen fifty-fif-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

ty-tilanne, jota pitäisin itse hyvänä, jos tällainen tilanne tulisi, mutta ennen kuin tätä ensimmäistäkin kilpailutusta tehdään, niin kyllä pitää aika tarkkaan katsoa nämä CHP-laitosten todelliset mahdollisuudet osallistua tähän kilpailutukseen.

Taustalla pitää muistaa kuitenkin, että tässä energia- ja ilmastostrategiassa, jonka eduskunta on tässä salissa hyväksynyt, on hyvin pitkälle jo viitoitettu ne linjat tämän väliaikaisen tuen rakentamiseksi.

15.56 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Edelliseen keskusteluun vielä tässä: Kun vihreät sanovat, että liian myöhään, niin oikeastaan jos miettii Helsinginkin ratkaisuja kivihiilen osalta, ovatko ne liian myöhään ja tulevatko nekin sitten liian vähäisissä määrin?

Kaikkiaanhan tällä lakiesityksellä haetaan sitä, että me korvaisimme fossiilista kotimaisella energialla, varsinkin aurinko- ja tuulivoimalla, mutta tässä hienosti on saatu mukaan tämä neutraalisuus, eli tässä ovat mukana yhtä lailla sitten CHP-laitokset ja siinä mukana yhtä lailla sitten puulla tuotetun lämmön ja sähkön järjestelmät, ja toivon näitten osalta kyllä, että katsottaisiin, että ne todellisesti ovat siinä myös mukana. Meillä on tällä hetkellä hyvin paljon käytettävissä energiaa, meillä on noin 30 prosenttia suurin piirtein metsien hoitohakkuista vielä rästeissä, ja sieltä tulee juuri sopivaa pieniläpimittaista puuta, mitä ei voi muuhun käyttää kuin tähän energiantuotantoon, ja meillä on ollut eri kunnissa hyviä hankkeita siihen, että on edistetty juurikin kaupunkilaismetsänomistajien metsäosaamista, että he ovat saaneet sieltä puustonhoidon kautta tätä tämäntyyppistä materiaalia. Ja meillä on sahoilla tällä hetkellä puru- ja kuorivuoret, ja nekin saadaan yhtä lailla liikkeelle.

Itseäni kyllä vähän harmittaa tuo vesivoiman pois jättäminen. Kuten Halmeenpää sanoi, nämä pienvesivoimalaitokset eivät todellakaan ole tämän projektin puitteissa. Näkisin, että siinä meillä olisi myös investointituki ja muut järjestelmät, millä me voisimme näitä edistää.

Mikä sitten on se probleema tässä, miksi me nyt tuemme, ja miksi vesivoimankaan investoinnit, mitä tuossa on esitetty, tällä hetkellä eivät ole kannattavia? Olen muutamassa hankkeessa käynyt, ja on sieltä tullut tuloksena, että he voisivat uudistaa nykyisiä laitoksia, jos sähkön hinta olisi nyt 50 euroa megawattitunnille. Tällä hetkelläkin Elspot-hintakin on noin 40 euroa. Jos meillä olisi korkeampi sähkönhinta, niin me tässä senkään osalta emme ehkä tarvitsisi — mutta tietenkinhän tämä on erittäin positiivinen asia, että meillä on halpa sähkö tällä hetkellä. Eli tukia tarvitaan, että voidaan toimia.

Toisaalta sitten kun katsotaan laajassa kaaressa koko Eurooppaa, tuethan vääristävät melkomoisesti koko sähkömarkkinaa. Muun muassa Energiewende Saksassa antaa sen suurin piirtein 20 miljardia uusiutuvaan sähköön, mutta samalla toisella kädellä annetaan pari miljardia ainakin vuoteen 2018 kivihiileen ja muihin energiamuotoihin. Britanniassa tulee reilu 100 euroa megawattitunnille siitä, että rakennetaan ydinvoimaa. Ja meillä on erilaiset järjestelmät Pohjolassa. Eli kun päästäisiin EU-tasollakin yhtenäisempään tukijärjestelmään, se tulisi myös tässä auttamaan.

Mutta tämä esitys, mitä käsitellään parhaillaan, on teknologisesti neutraali ja hyvä lähtökohta siihen, että haettaisiin uutta suuntaviivaa kotimaisen ja bioenergian osalta. Tässä tällä hetkelläkin kun olemme keskustelleet ja puhuneet, meille tulee noin 2 500 megawattia tuontia. Halmeenpää otti esille tämän vesivoiman, että meillä on Pohjolassa vesivoimaa. Mutta onko Norja ja Ruotsi valtuutettu tuottamaan meille sen vesivoiman? Sieltä se meidän tuontien energia tälläkin hetkellä tulee, kaikissa tilanteissa. Millä tavalla me takaam-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

me Suomen oman sähkövarmuuden näissä asioissa myös jatkossa? Se oli hyvin liipaisimella tässä vuoden 15 tammikuun alussa, kun meillä oli 15 000 megawattia kulutus, ja siinä oli hyvinkin kiikun kaakun, että me pärjäsimme. Silloin ei muun muassa tuullut ja ei kovin paljon aurinkokaan paistanut. Eli millä me varmistamme myös sitten pimeitten talvi-kuukausienkin energiatuotannon? Näen, että on erittäin surullista tässä vaiheessa ollut, että kun kunnat ovat uudistaneet laitoksiaan, ne eivät ole laittaneet sinne niitä sähköntuotantojärjestelmiä hyvinkään monessa viimeaikaisessa kilpailutuksessa. Eli silloin kun lämmitetään, voitaisiin myös tuottaa sähköä, ja tämä on hyvä myös siinä mielessä.

16.01 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Tämä äskeinen keskustelu aika hyvin osoitti, että loppujen lopuksi on vähän niitä puolueita, jotka ovat talouspolitiikasta kiinnostuneita, todellisesta suomalaisesta metsäpolitiikasta, jolla on pitkät perinteet, ja viennistä ja vaihtotaseesta. Me ainakin kokoomuksessa yritämme katsoa aina kokonaisuutta ja tehdä sellaisia ratkaisuja, jotka ovat Suomen kansakunnan kannalta parhaita.

Minä haluan tuoda tähän keskusteluun sen julki, että lisäksi se, että Suomen metsiä hoidetaan hyvin, johtaa siihen, että meillä on vähän metsäpaloja, jotka ovat erittäin tuhoisia ilmaston kannalta. Senkin takia meidän pitäisi hyväksyä se, että kun hakkuita nostetaan, tulee tietyn näköinen pudotus ja se nousee 30 vuoden jälkeen, koska sillä tavalla me saavutamme ne tavoitteet, mitä EU taas asettaa meidän alijäämälle talous- ja vakaussopimuksen kautta. Eli tämä kokonaisuus pitää minun mielestäni hallita.

Ymmärtäisin, hyvät vihreät, tämän keskustelun, jos se olisi niin, että me hävitämme lopullisesti metsiä, mutta kun metsää hakataan, niin sinne aina kasvaa uutta. Jänne on toki pitkä, sen myönnän, mutta kuitenkin pitäisi nähdä, että meiltä häviää loppujen lopuksi vuodessa aika vähän metsää pois. Muut Keski-Euroopan valtiot ovat hakanneet jo aikoja sitten metsänsä pois, ja nyt meitä rangaistaan, koska meidän häviämä on noin 10 000 hehtaaria per vuosi. Ainoa, joka minun mielestäni pitkällä aikajänteellä merkitsee, on juuri tämä, paljonko metsää häviää.

Suomalaiset eivät ole koskaan olleet niin tyhmiä, eivätkä tule olemaan, että he hävittäisivät omia metsiään, vaan entistä paremmin niitä hoidetaan, niitä lannoitetaan, ja me teemme kaikkemme, että kasvu kiihtyy, niin kuin se nyt näyttää kiihtyvän, osittain tietenkin ilmastomuutoksen johdosta, ja se johtaa siihen, että nämä metsät ovat entistä enemmän hii-
linieluja. Minun mielestäni Suomi kyllä tekee oman osansa, mutta sitten kun lähdetään tähän talouskilpailuun ja protektionismiin, joka on kansainvälinen ilmiö, niin siitä kannattaa Suomen eduskunnan olla erittäin tietoinen ja tehdä sellaisia ratkaisuja, jotka parantavat Suomen kilpailukykyä ja vaihtotasetta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa keskustelua puheenvuoroja voi varata P-painikkeella.

16.03 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Eestilä käytti hyvän puheenvuoron, jossa myös talous kuului. Se on sidottu myös näihin sopimuksiin.

Mutta CHP-voimaloista, ja täällä on puhuttu sahoista, ja minä jonkin verran tunnen tuotaa alaa ja sanoisin näin, että tällä hetkellä siellä kuoret ja purut märkänevät pihamaalla. Ne ovat pari kolme vuotta siinä, ajetaan sitten 200 kilometrin päähän dieselvetoisella autolla omakustannushintaan, kun ne ovat menettäneet lämpöarvonsa ja kaikki. Jos tähän nyt saataisiin tukijärjestelmä, vastaavanlainen kuin tuulivoimaan, niin saataisiin käytettyä sitä yh-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

distettyyn sähköntuotantoon paikallisesti ja ylimääräinen voitaisiin syöttää verkkoihin. Mutta nyt tässä tukijärjestelmässä, mikä siellä on, ei saa tukea siitä, mikä syötetään verkkoihin, eli sitä investointia ei pysty sinne tekemään. Siitä johtuu, että niitä purukasoja siellä sahojen pihassa on. Polttoon ne eivät mene, koska Venäjältä suomalaisten verorahoilla tuodaan haketta ja se on kilpailukykyisempää ja parempaa kuin tämä märehtynyt tavara, mitä meillä Suomessa on. Elikä CHP-voimaloihin täytyy tulla semmoinen tukijärjestelmä, että se myös kattaa sähköntuotannon, ja jos sähköä tulee ylimääräistä, sen voi syöttää verkkoon ja se tukijärjestelmä pysyy. Silloin alkaa toimia se homma.

16.05 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen tavoitteeseen ja vauhtiin nähden, mihin edustaja Pirttilahti viittasi, täytyy tietysti todeta, että tavoite on hyvä ja oikean suuntainen. Olemme kaikki sen takana.

Mitä tulee tavoiteltuun vauhtiin ja siihen pieneen kritiikkiin, mitä tässä on keskusteluissa ilmennyt, niin toki on niin, että jos ensimmäinen kilpailutus tästä premiojärjestelmästä järjestetään syksyllä 2018, niin ensimmäinen toteutumisvuosi on sitten 2019 puolella täysimääräisesti. Toki kaikki varmaan ymmärtävät sen, että ilmastotoimia edistäviä asioita on aina syytä mieluummin kiirehtiä kuin hidastaa, mutta ei tässä nyt suurista vuosiluvuista ole kyse.

Tukijärjestelmä ja malli siis hyvä ja kannatettava pääosin. Se, mihin pientä kritiikkiä on tullut, on se, että onhan tämä tavoiteltu kokoluokka hieman vaatimaton, 2 terawattituntia vuositasona. Sillä me emme vielä meidän uusiutuvan energian tavoitteitamme ratkaise emmekä ilmastotavoitteita, ja totta vieköön kuten, Pirttilahti, totesitte, Suomihan kattaa vuosittaisesta sähkönkulutuksestaan noin 20 prosenttia tuonnilla. Olemme kaikki samaa mieltä siitäkin, että tarvitsemme lisää kotimaista uusiutuvan energian tuotantoa, mutta se ei toki poissulje sitä yhteistyötä, mitä voimme tehdä pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla.

16.06 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Todellakin, asioita kun mitataan, niin pitää pohtia taloudellista, sosiaalista ja myös ekologista kestävyyttä, ainakin keskustassa me mittaamme niin, ja kyllähän näissä viimeaikaisissa väännöissä nämä taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys ovat aika monessakin jääneet vähän toissijaiseen asemaan, kun on esimerkiksi väännetty meidän LULUCF:stä ja monesta muusta. Kuitenkin tällä metsätuotannolla, kotimaisella, paikallisella energiantuotannolla on iso merkitys sosiaalisiin yhteisöihin, kyläyhteisöihin, kaupunkeihin ja itse niihin yrittäjiin. Pitää katsoa myös tästä näkökulmasta näitä uudistuksia. Toisaalta tämä nyt esitetty lakipaketti antaa mahdollisuuden sinne tuotantoyksiköille, että tehdään paikallista energiaa. Mutta kuten Halmeenpää sanoi, niin tässä täytyy tehdä muitakin toimenpiteitä, millä edistämme kotimaisen energian ja kotimaisen taloudellisen hyvinvoinnin eteenpäinvientiä. Yksi on julkiset hankinnat muun muassa. Me voimme näilläkin lainsäädäntötoilla syrjäyttää fossiilisia polttoaineita ja sitä kautta edistää esimerkiksi julkisissa rakennuksissa ja muualla tätä kotimaisen energian käyttöä. Kyllä me varmaan tästä hyvän saamme, kun saamme tämän tänne valiokuntiin käsittelemään ja siellä pohdittua näitä muutamia tekijöitä.

16.08 Mats Löfström r: Arvoisa herra puhemies, värderade herr talman! Det är bra att man återkommer med ett nytt system för att stöda förnyelsebar energi. Det är avgörande för att vi ska kunna nå våra klimatåtaganden. Det här är ett nytt system och det blir intressant

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

att följa med utskottsbehandlingen och sakkunnighöranden med utlåtanden från olika branscher.

I propositionen står att projekt på Åland inte kan stödas i det nya stödsystemet. Näringsstöd hör till Ålands behörighet enligt Ålands självstyrelselag. Det finns ändå inte några juridiska hinder för att projekt på Åland kan få stöd och delta i detta system om den politiska viljan finns.

Den politiska viljan borde hittas eftersom det skulle vara en bra sak för hela landet om projekt på Åland också kan delta. Ålands landskapsregering har nämligen mycket begränsade ekonomiska medel att själva stöda den här typens satsningar. Att inga juridiska hinder finns blev klart under beredningen av senaste stödsystem för vindkraft. Att det inte finns några juridiska hinder för åländskt deltagande utredde också grundlagsutskottet och slog fast det i sitt utlåtande nummer 72/2014.

Min förhoppning är därför att man skulle göra den lilla ändringen i lagförslaget och också möjliggöra för projekt på Åland att kunna få stöd via det nya systemet. Det skulle stöda projektet Smart Energy Island som arbets- och näringsministeriet och Åland gemensamt lanserat och som bland annat Tekes och Finpro stöder. Många finländska företag är också med i projektet som vill använda Åland som testområde för bland annat att fungera som showroom för finländska tekniska innovationer som kunde bli nya exportprodukter och stöda Finlands ekonomi samtidigt som det bidrar till att världen får nya innovationer som kan minska klimatutsläppen. En oerhört viktig sak.

Att projekt på Åland kunde få stöd skulle också motiveras med att projekt på Åland kan bli mycket effektiva eftersom det blåser mest på Åland i hela landet. Antalet soltimmar är även störst i hela norra Europa. Det erbjuder i sin tur goda förutsättningar för kostnadseffektiva projekt som är bra för att uppnå Finlands internationella klimatmål.

Arvoisa herra puhemies! Toivon, että lakiehdotukseen tehtäisiin pieni muutos, joka mahdollistaisi Ahvenanmaalla sijaitsevien hankkeiden tukemista uuden järjestelmän kautta. Tämä tukisi Smart Energy Island -hanketta, jonka työ- ja elinkeinoministeriö yhdessä Ahvenanmaan kanssa on lanseerannut muun muassa Tekesin ja Finpron tuella.

16.11 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Näin tämän lähetekeskustelun lopuksi omalta osaltani sen verran vielä, että kun uusiutuvasta energiasta puhutaan ja näistä erilaisista muista siihen liittyvistä lainsäädännöistä, niin olisi kuitenkin erittäin hyvä tälle kansakunnalle, että meillä löytyisi yhteisymmärrys ja yhteinen näkemys siihen, että me emme ikinä selviä näistä 100 miljardin euron veloista — pitää muistaa meidän kaikkien suomalaisten tällä hetkellä ja varsinkin kansanedustajien, että meillä on 100 miljardia euroa velkaa tällä hetkellä ja summa kasvaa ensikin vuonna noin 3 miljardilla eurolla — jos me emme lähde käyttämään omia raaka-aineitamme, niistä tehtyjä tuotteita myy maailmalle ja rakenna tätä parempaa Suomea. Muuten me emme ikinä selviä niistä veloistamme pois.

Muistakaa, hyvät kollegat, se, että kun me annamme taloudestamme kuvan ulospäin muulle maailmalle, niin samallahan me annamme kuvan siitä, luotetaanko meihin. Jos meihin ei luoteta, niin sitten korkotasosta vastaavat reitit luokittelevat meidät epäluotettavaksi velanottajaksi, ja se hän tarkoittaa, että korko lähtee nousemaan. Jokainen prosentti, mikä korkoon tulee lisää, on miljardi pois meidän valtion budjetista menetettynä korkomaksuna velanantajille. Tämä on se meidän piirimme, missä me leikimme tätä piiri-leikkiä nimeltä Suomen eduskunnan päätökset. Jos me emme tätä ymmärrä, niin olemme

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

aika heikoilla, kun emme omia mahdollisuuksiamme käyttää, vai kuvitteleeko joku, että me pörssissä pelaamalla taikka jollakin muulla vippaskonstilla nämä velkamme maksamme? Mikäli joku kuvittelee niin, niin toivon hänelle onnea ja menestystä sillä mutkaisella ja kovin kuoppaisella tiellä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

16.13 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa puhemies! Sisäasioiden EU-rahastot ovat merkittävä rahoitusväline sisäisen turvallisuuden ja unionin yhteisen maahanmuuttopolitiikan edistämiseksi. Rahastojen avulla vahvistetaan Euroopan unionin ulkorajoja ja viisumipolitiikkaa sekä poliisiyhteistyötä, rikollisuuden ehkäisemistä ja torjumista sekä kriisinhallintaa. Lisäksi vahvistetaan ja kehitetään Euroopan unionin yhteistä turvapaikkajärjestelmää, tuetaan kolmansien maiden kansalaisten kotoutumista ja laillista maahanmuuttoa sekä kehitetään paluustrategioita. On ensiarvoisen tärkeää, että rahastot ovat täysimääräisesti käytössä.

Laki sisäasioiden rahastoista tuli voimaan 1.1.2015. Lailla luotiin perusteet sisäasioiden rahastojen kansallisesta toimeenpanosta ohjelmakaudella 2014—2020. Vaikka laki on varsin tuore, toimintaympäristö on muuttunut nopeasti rahastojen toimialalla ja lain päivittäminen on tullut ajankohtaiseksi. Rahastojen ohjelmakauden puolivälitarkastelun yhteydessä tunnistettiin myös lain muutostarpeita, etenkin kansallisen ohjelman ja kansallisen toimeenpano-ohjelman muuttamista koskevassa päätöksenteossa. Lain valmisteluvaiheessa muutoksia arvioitiin tehtäväksi enintään muutaman kerran ohjelmakauden aikana. Muutoliikekriisin seurauksena ja sisäisen turvallisuuden toimintaympäristön muutosten myötä ohjelmia on kuitenkin jouduttu muuttamaan huomattavasti useammin. Osa muutoksista on ollut merkitykseltään siten vähäisiä tai luonteeltaan teknisiä, että niiden käsittely ministeriötasolla olisi ollut tarkoituksenmukaista.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää sisäasioiden rahastoista annettua lakia muutettavaksi siten, että sisäministeriölle annettaisiin rajatuissa tapauksissa toimivalta muuttaa kansallista ohjelmaa ja kansallista toimeenpano-ohjelmaa. Pääsääntöisesti muutoksista päättäisi edelleen valtioneuvosto. Sisäministeriö voisi kuitenkin päättää muutoksesta silloin, kun kyse on Euroopan komission Suomelle kohdentamasta lisärahoituksesta, jonka vastaanottamisessa ei edellytetä kansallisen harkintavallan käyttämistä.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Käytännössä sisäministeriö voisi tehdä tarvittavat muutokset silloin, kun komissio lisää Suomen kansalliseen ohjelmaan tulevaa lisärahoitusta erityis- ja kansallisiin tavoitteisiin suoraan ilman kansallista harkintavaltaa rahoituksen kohdentumisesta. Lisäksi ministeriö voisi päättää muutoksesta, joka koskee turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahas- toasetuksessa tarkoitettuja täydentävien määrien ja niiden perusteena olevien henkilöiden lukumäärien ilmoittamista komissiolle taikka muuta merkitykseltään vähäistä muutosta. Korostan esimerkiksi tässä kohtaa, kun on puhe henkilöiden lukumääristä, että ainahan ne ensin päätetään valtioneuvostossa, mutta kun ne on siellä päätetty, niin sitten pitäisi olla sisäministeriöllä mahdollisuus ilmoittaa niistä rahastoille, ettei sitä asiaa tarvitsisi viedä valtioneuvostoon.

Sisäministeriön päätöksentekoa edeltäisi aina kansallisen ohjelman seurantakomitean kuuleminen. Hallitus esittää myös, että lakiin tehtäisiin lähinnä teknisluontoinen muutos, joka koskee rahastoista rahoitettavan kertakorvaushankkeen saaman mahdollisen muun rahoituksen ja tuoton huomioimista päätösharkinnassa.

Näillä muutoksilla katsomme, että ylimääräinen hallinnollinen taakka vähenee ja sisäasioiden rahastot tulevat entistä tehokkaammin käyttöön sisäisen turvallisuuden edistämiseksi. — Kiitos.

16.17 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on mielestäni tarkoituksenmukainen. Se mahdollistaa luopumisen hallinnollisesti raskaasta valtioneuvostokäsittelystä rajatuissa tapauksissa. Esimerkiksi kun on kyseessä tekniset muutokset tai sellaiset muutokset, jotka ovat pieniä ja rajattuja myös euromääräisesti, niissä voidaan sitten tätä toimivaltaa siirtää ministeriön suuntaan.

Näitä rahastoja koskeva lainsäädäntöhän laadittiin viime vaalikaudella, ja se perustui Euroopan unionin rahoitusohjelmakaudelle 2014—2020 perustettuun kahteen rahastoon, eli sisäisen turvallisuuden ja turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoon. Haluan tässä nyt kiinnittää huomion siihen, että tämä on yksi työväline, jolla voidaan edistää nimenomaan hallittua ja turvallista maahanmuuttopolitiikkaa. Tähän sisältyy esimerkiksi erillinen rahoitusosuus, josta jäsenvaltiot voivat hakea kiintiöpakolaisten vastaanottoon merkittävää tukea, ja ajattelen, että tämä on yksi sellainen asia, joka tulisi niin Suomessa kuin muissakin Euroopan unionin maissa vielä paremmin huomioida, että voisimme edistää nimenomaan tätä kiintiöpakolaisten sijoittamista suoraan pakolaisleireiltä kuntiin. Tässä meidän tulisi huomata se, että Euroopan unioni todellakin ihan merkittävällä tavalla tukee tätä toimintaa, ja se myös tulisi mielestäni nykyistä paremmin hyödyntää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain 6 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 174/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Keskustelu

16.19 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys koskee siis kirkkolain muuttamista, ja sen tavoitteena on se, että kirkkolaki seuraisi muun virkalainsäädännön ja työlainsäädännön periaatteita, ja kirkkolakiin ehdotetaan sitten tehtäväksi samat muutokset, mitkä niihinkin on tehty.

Työllistämisen helpottaminen ja uudelleentyöllistymisen edistäminen vastaavat myös kirkon tarpeita, ja on tärkeää, että myös kirkon palvelussuhteessa olevia kohdellaan yhdenvertaisesti riippumatta siitä, koskeeko heitä kirkon virkalainsäädäntö vai ovatko he kirkon työsopimussuhteista henkilöstöä. Ja tässä on kysymys ihan merkittävästä määrästä henkilöitä, nimittäin kirkon koko henkilöstölukumäärähän on lähes 20 000. Valitettavasti kirkonkin työllistämismahdollisuudet ovat hiukan heikentyneet viime vuosina, eli tuo henkilöstömäärä on vähentynyt. Noin puolet tästä henkilöstöstä on näitä työsopimussuhteisia työntekijöitä, 53 prosenttia, ja sitten viranhaltijoiden osuus on 47 prosenttia.

Kiinnitän vielä huomion siihen, että tässä esityksessä tavoitteena on myös se, että pitkäaikaistyöttömien työllistymismahdollisuudet paranisivat. Tämän lainmuutoksen tarkoituksena on se, että työnantaja voisi pyytää työ- ja elinkeinotoimistolta tietoa työhön sopivista pitkäaikaistyöttömistä ja tämä pitkäaikaistyöttömien työllistäminen myös [Puhemies koputtaa] kirkon piirissä voisi helpottaa.

16.21 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys kirkkolain 6 luvun muuttamisesta on erittäin hyvä ja kannatettava. Asia on nimittäin niin, että tämän päivän Suomessa seurakuntien työn arvo on noussut todella merkittävästi viime vuosina. Yhteiskunnassa erilaisten vaarallisten asioiden lisääntyminen on ollut aivan huolestuttavaa. Häätä ja erilaiset muut ongelmat ovat lisääntyneet tässä maassa todella rajusti, ja seurakunnat monesti joutuvat vastaamaan siihen ihmisen ensimmäiseen hätään, koska ne ovat siellä paikan päällä toteamassa niitä karmeita tilanteita, mihin tämä nykyinen maailma on johtanut. Tällaiset lakimuutokset, joilla pystytään hieman tuota byrokratiaa purkamaan ja joustavoittamaan, ovat hyviä asioita.

Kuitenkin, arvoisa puhemies, tällaisia asioita, mitä nytkin käsittelemme, erilaisten työllistämisen esteiden poistamista tai byrokratian vähentämistä, tulisi olla eduskunnan listalla melkein puolenkymmentä lakiesitystä per päivä, jos me haluamme ihan aidosti, että saadaan työmarkkinoihin joustoa, elastisuutta ja nopeutta reagoida eri tilanteisiin. Silloin me olisimme aika paljon vahvempia kohtaamaan seuraavan lamankin, koska aina pitää muistaa, että vaikka nousukautta tällä hetkellä elämme, niin seuraava lamakin on varmaan jo nurkan takana odottamassa. Kukaan ei tiedä, milloin se tulee, mutta varmaan kuitenkin seuraavan viiden vuoden sisällä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 270/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 11/2017 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.23 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Esitän, että tämä lakiesitys hylätään, kuten eriävissä mielipiteessä on perusteltu.

Tämä hallituksen esitys käräjäoikeusverkoston saneeraamiseksi itse asiassa ansaitsisi eduskunnassa paremman käsittelyn. Itse valiokunnan mietintöä käsiteltäessä palautekeskustelussa täällä salissa ei näkynyt kuin pari hallituksen esitystä puolustavaa kansanedustajaa. Valiokunnan puheenjohtaja ansiokkaasti tietenkin oli täällä keskustelemassa, mutta valitettavasti ei myöskään ministeri Häkkänen kokenut, että kysymys olisi ollut riittävän merkittävä, osallistuakseen. Lakivaliokunnan kunniaksi haluan toistaa sen, että siellä käsittely on ollut mielestäni perusteellista ja haasteet on otettu vakavasti. Yhdessä olemme tunnistaneet vaikeat ongelmat ja kielteiset seuraukset esimerkiksi kielellisten oikeuksien täyttämiseksi tai saavutettavuudelle ympäri maata. Mutta lakivaliokunnan huolet eivät ole saaneet kovin paljon vastakaikua sitten hallituksen tai oikeusministerin kannoissa.

Asiantuntijakuulemisissa on esitetty myös hyvin painavia syitä epäillä sitä, että hallituksen esityksen säästötavoitteet voisivat toteutua. Pikemminkin mielestäni tilanne on päinvastoin: Kaikkein suurimpien käräjäoikeuksien erityisenä haasteena on suuren organisaation mukanaan tuomat kustannukset ja tehottomuudet moniportaisessa kommunikaatiossa ja vähäisenä joustavuutena. Toimivien käräjäoikeuksien sulauttaminen kaikkein suurimpiin ei ainakaan tuo mukanaan tehokkuutta tai säästöjä. Käräjäoikeuksien tehokkuutta on vaikeata lisätä nimenomaan säästämällä pois voimavaroja, siis ihmisiä, osaavaa henkilöstöä. Nyt hävitetään myös se osaaminen, joka esimerkiksi on kerääntynyt ja kertaantunut lakkautettaviin käräjäoikeuksiin ja niiden kanslioihin. Vanha henkilöstö harvemmin siirtyy uusiin yksiköihin. Tämä osaaminen on erittäin arvokasta inhimillistä pääomaa, jota tietysti on vaikea mitata rahassa, mutta mielestäni on syytä muistuttaa, että säästöt tulevat tässä todellakin kalliiksi. Asiantuntijat ovat varoittaneet meitä ruuhkautuneista käräjäoikeuksista ja kieli ongelmista.

Suomen kaksikielisyys mitataan yleensä julkisten palveluiden kyvyssä vastata ruotsinkielisten kansalaisten tarpeisiin ennen kaikkea koulutuksessa, terveydenhuollossa ja oikeudenhoidossa. Täydellisesti toimivien kaksikielisten käräjäoikeuksien romuttaminen myös vahvasti kaksikielisillä tai muuten ruotsin enemmistökielisyillä alueilla on erittäin lyhytnäköistä. Se osoittaa täydellistä tietämättömyyttä kaksikielisyyden elinehdoista ja se on vastuutonta oikeusvaltion perustuksien nakertamista. Periaatteellisesti tai poliittisesti se on jatkumoa hallituksen linjauksille. Mielestäni jälleen kerran hallitus kääntää selkänsä Suomen kaksikielisyyden elinvoimaisuuden turvaamiselle. En todellakaan osannut edes pelä-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

tä näin rajua piittaamattomuutta kokoomukselta ja keskustalta. Historiattomuus on mielestäni häkellyttävää ja hämmentävää.

Meillä ei ole varaa romuttaa hyvin toimivia käräjäoikeuksia. Meillä ei ole varaa lakkauttaa kaksikielisiä kanslioita. Meillä ei ole varaa tyhjentää vasta korjattuja tai rakennettuja toimivia toimitiloja. Mutta meillä on varaa ylläpitää sellaista tuomioistuinlaitosverkostoa, että se todellisuudessa ja käytännössä turvaa jokaisen pääsyn oikeuteen asuinpaikasta riippumatta, myös pohjoisessa, ja meillä on varaa turvata kielelliset oikeudet, joihin maan kaksikielisyys nojaa. Hallituksen esitys tulee meille kalliiksi sekä rahassa että oikeusvaltion rapautumisessa. — Esitän esityksen hylkäystä eriävässä mielipiteessä esitetyin perustein.

16.28 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kannatan edustaja Biaudet'n tekemää hylkäyksesitystä.

Ehdotus tuomioistuinten keskushallintotehtävien siirtämisestä oikeusministeriöltä riippumattomalle tuomioistuinvirastolle on edennyt. Oikeusministeri Häkkinen kertoi 6.10., että esittää tuomioistuinviraston perustamista. Viraston tehtäviin kuuluisi vastata tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä ja tuomioistuinten toiminnan kehittämisestä, suunnittelusta ja tukemisesta. Nyt esitetyn uudistuksen kaltainen suunnittelu ja toteuttamisvaihtoehtojen arviointi kuuluisi nimenomaan tuomioistuinviraston ydintehtäviin. Kun tuomioistuinvirasto siis ollaan perustamassa, olisi käräjäoikeusverkoston uudistaminen tullut jättää sen käsiteltäväksi.

Käräjäoikeusuudistusta koskeva hallituksen esitys on mitä suurimmassa määrin kytköksissä myös hallituksen esitykseen summaaristen riita-asioiden keskittämisestä tiettyihin käräjäoikeuksiin. Summaariset riita-asiat muodostavat huomattavan osan käräjäoikeuksien työmäärästä, minkä vuoksi niiden mahdollista keskittämistä olisi ollut asianmukaista arvioida samanaikaisesti nyt käsillä olevan uudistuksen kanssa, erityisesti käräjäoikeuksien henkilöstö- ja toimitilarpeiden kannalta.

Myös perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa katsonut, että saamaan asiakokonaisuuteen liittyvien uudistusten toteuttaminen erillisinä lainsäädäntöhankkeina voi merkitä sitä, että valiokunta joutuu arvioimaan tiettyä esitystä puutteellisten tietojen perusteella eikä voi ottaa arvioinnissaan huomioon eri esitysten kumulatiivisia vaikutuksia. Tämä on joissakin muissakin asioissa tämän talon ongelma, että vielä palastellaan näitä esityksiä eikä tuoda kokonaisuuksina. Lakiesitysten yhdessä käsitteleminen ei ole toteutunut, koska summaaristen riita-asioiden keskittämistä koskeva lakiesitys on viivästynyt ja käräjäoikeusuudistusta on tästä huolimatta viety eteenpäin.

Hallituksen esityksen säästöarviot ovat heikosti ja epävarmasti perusteltuja. Laskelmissa kunnollisia arvioita pidempien asiointimatkojen tuomista kustannuksista tuomioistuinhenkilöstölle, asianosaisille sekä niiden vaikutuksista valtion varoista korvattaviin matkakustannuksiin ei ole huomioitu. Oikeusministeriö on katsonut, ettei sillä ole mahdollisuuksia selvittää tarkasti tällaisia kustannuksia. SDP:n eduskuntaryhmä katsoo kuitenkin, että asiasta olisi pitänyt olla käytettävissä ainakin jonkinlaiset kunnolliset arviot.

Edustaja Biaudet otti tuossa edellä esille kielelliset kysymykset. Kun itse tulen tuolta pohjoisesta, niin täytyy sanoa saamen kielen osalta, että on ihan selvä asia, että kun oikeudenhoidon raja siirtyy etelämmäs, myös kielelliset oikeudet heikkenevät. Tämä on tullut kuulemisissa useamman kerran esille.

Meillä on viimeisen 30 vuoden aikana käräjäoikeuksia vähennetty 96 oikeudesta nyt esitettävään 20:een. Viimeisin käräjäoikeusuudistus tehtiin vuonna 2010, jolloin käräjäoi-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

keuksien määrää vähennettiin 51:stä 27:ään. Myöskään tästä uudistuksesta ei ole selvityksiä sen vaikutuksista oikeusturvan saatavuuteen tai tuomioistuinlaitoksen toimintaan. Oikeastaan muuta hallituksella ei ole ollut esittää tämän esityksen perusteluiksi kuin puhtaat säästöt, 7—7,5 miljoonaa euroa, sekä erikoistumisen edut. Tähän kyllä vastalauseena sanon, että hyvä juristi pystyy perehtymään asiaan kuin asiaan ja ottamaan asioita haltuun.

Tässä esityksessä oli joitakin kipupisteitä, erityisesti Varkaus, Iisalmi, Raasepori, Porvoo, Raahe ja Sodankylä, ja näitten osalta olisin kyllä toivonut hallituspuolueitten edustajien taholta vastaantuloa. Nyt tässä esityksessä työntekijät joutuvat tien päälle, vähäiset poliisiresurssit sidotaan kärjäkuljetuksiin, nojataan tekniikkaan, esimerkiksi videokuulemiseen, joiden toteutuminen on käytännössä epävarmaa, välimatkat ovat pitkät ja osittain julkiset liikenneyhteydet heikot, eli tällä esityksellä voidaan olettaa olevan myös heijastusvaikutuksia.

16.33 Mats Löfström r: Värderade herr talman! Regeringens förslag till tingsrättsreform kommer radikalt att minska antalet tingsrätter och sessionsplatser genom nedläggningar och sammanslagningar. Lagförslaget heter ironiskt utvecklingen av tingsrättsnätverket. Denna utveckling innebär att många tingsrätter kommer att läggas ned. Sessionsplatser dras in. De föreslagna nedläggningarna av kanslier och sessionsplatser drabbar många delar av landet, men nedläggningarna på orter med svenskspråkig befolkning löper risk att förorsaka betydande svårigheter att säkerställa service på svenska i framtiden.

Om reformen godkänns i morgon kommer enbart Ålands tingsrätt att vara kvar som tingsrätt med svenska som förvaltningspråk i hela landet. Genom att gå så hårt emot tingsrättsstrukturerna på svenska riskerar nedläggningarna att i framtiden äventyra rättssäkerheten för svenskspråkiga finländare. Statliga omorganiseringar får inte leda till att staten inte kan uppfylla sina språkliga skyldigheter enligt grundlagen.

Tingsrättsreformen kommer också att påverka auskuleringsplatserna. Våra tingsrätter har i dag en synnerligen viktig utbildningsfunktion genom auskuleringsplatser. Genom funktionen säkerställer man bland annat att det finns svenskspråkig personal inom domstolsväsendet i framtiden. Enligt regeringens förslag skulle detta inte kunna säkerställas eftersom antalet platser minskas från dagens fem till två. Sammanlagt finns det i hela landet 138 auskuleringsplatser. Två auskuleringsplatser på svenska är inte tillräckligt. Lagutskottet gör en ändring i lagen som möjliggör flera auskuleringsplatser på svenska, men det hänger på regeringen om det blir fler platser i praktiken. Regeringen måste verkligen se till att den möjligheten som lagsutskottet lagt till används.

Man ska så klart också kunna se över rättssystemets verksamhet och effektivitet, men det får inte gå ut över kvaliteten så att det på sikt riskerar äventyra rättssäkerheten. Det gör det nu när reformen också kommer kort efter den senaste reformen, som inte ännu utvärderats ordentligt. Reformen får inte försvaga statens faktiska möjligheter att fullt ut kunna uppfylla sina språkliga åtaganden, men det riskerar den att göra. Detta för att enligt justitieministeriets tjänstemannaarbetsgrupps bedömning spara under 10 miljoner euro per år.

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande att förslaget har konsekvenser för de språkliga rättigheterna och den svenskspråkiga domstolsservicen. Det är en grundlagsenlig rättighet att i egen sak använda sitt eget språk hos domstol. Rättsskyddets tillgänglighet och kvalitet är direkt sammankopplat med denna rättighet. Grundlagsutskottet har också gjort en kritisk observation i att det under beredningen av propositionen kom fram att de nuvarande tingsrätternas svenskspråkiga personal inte är villig att flytta till de nya orterna.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Det här kommer att drastiskt försvåra möjligheterna att tillgodose de språkliga rättigheter-
na i praktiken.

Arvoisa herra puhemies! Käytännössä hallituksen esitys merkitsee sitä, että sellaisten tuo-
mioistuinharjoittelupaikkojen lukumäärä, joissa työkieli on ruotsi, vähenee huomattavasti,
mikä vaikuttaa suoraan ruotsinkieliseen tuomioistuinpalveluun tulevaisuudessa. Hallituk-
sen on huolehdittava siitä, että näiden tuomioistuinharjoittelupaikkojen saatavuutta ei vaa-
ranneta.

Herr talman! Förslaget innebär, om lagen i morgon godkänns, att den enda kvarvarande
tingsrätten där man har möjlighet att auskultera på svenska skulle finnas på Åland. Även
om Ålands tingsrätt blir kvar, vilket är av oerhört stor betydelse, riskerar förslaget ändå att
på sikt undergräva tillgången av svenskspråkiga tjänstemän inom domstolsväsendet över
hela landet, vilket också riskerar att påverka möjligheten att på sikt erbjuda svenskspråkig
service till ålänningar. Regeringen måste tillgodose tillgången till antal auskulteringsplat-
ser på svenska och måste, om reformen godkänns i morgon, utvärdera den och hur den
svenskspråkiga servicen fungerar också i praktiken efter den här reformen.

Själv hoppas jag att reformen ännu kommer att stoppas. Jag kommer att rösta emot re-
formen i morgon och jag rekommenderar alla som vill slå vakt om rättssäkerheten i vårt
land också i framtiden att göra detsamma.

16.41 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Biaudet'n teke-
mää esityksen hylkäämistä. Tämä hallituksen esitys heikentää kansalaisten oikeusturvaa.
Tuomariliiton mukaan esitys on alueellisesti, maantieteellisesti, epätasapainoinen eikä sii-
nä yhdenvertaisuus toteudu. Erityisesti kielelliset oikeudet heikkenevät ruotsin kielen ja
saamen kielen osalta.

Vaikutukset kohdistuvat vahvasti muun muassa Uudellemaalle, jossa Raaseporin ja Por-
voon toiminta ollaan ajamassa alas, vaikka jo nyt on ollut vaikeuksia rekrytoida ruotsinkie-
listä henkilökuntaa Espoon toimipisteeseen. On suuri puute, ettei vuonna 2010 tehtyä kä-
räjäoikeuksien karsintaa ja sen vaikutuksia ole selvitetty vaan nyt suoraan esitetään 7:n kä-
räjäoikeuden lakkauttamista ja 21:n käräjäoikeuden istuntopaikan sulkemista. Tällä on vai-
kutusta oikeuspalveluiden laatuun ja saatavuuteen laajemminkin, muun muassa alueiden
työllisyysvaikutuksiin ja siihen, kuinka oikeusaputoimistot ja asianajotoimistot sijoittuvat.

Saamenkielisten osalta: Heidän matkansa oikeuspalveluiden piiriin pitenevät todella
hurjasti. Ivalosta Ouluun on 500 kilometriä matkaa. Tämän esityksen kohdalla tullaan jo
siihen harkintaan, mikä on ihmisten oikeusturva — versus nämä säästöt, jotka on itse asias-
sa asiantuntijoidenkin toimesta kyseenalaistettu. Oikeusvaltiossa ihmisten oikeusturva on
tärkeä arvo, josta on pidettävä kiinni.

16.43 Thomas Blomqvist r: Värderade herr talman, arvoisa puhemies! Jag vill börja med
att understöda ledamot Biaudets förslag om förkastande, och i och för sig också alla hen-
nes motiveringar. Några reflektioner ändå.

I den reservation som lämnats in i lagutskottet konstateras det att de centralare proble-
men i reformen hänför sig till de språkliga rättigheterna, den regionala jämlikheten och tid-
punkten för reformen, och det är helt sant. Regeringens proposition ger inte garantier för
hur man i framtiden ska kunna trygga en tillräcklig svenskspråkig personal, särskilt i Ny-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

land och Österbotten. Särskilt osäkert är det om kanslipersonalen räcker till i framtiden trots att regeringen i propositionsmotiven betonar att man kommer att fästa uppmärksamhet vid saken. Men det räcker ju inte att fästa uppmärksamhet vid saken, det gäller att kunna trygga de språkliga rättigheterna.

I grundlagens 17 § stadgas om de språkliga rättigheterna. Enligt den paragrafen tryggas allas rätt att använda sitt modersmål i domstol, om det så är finska eller svenska, och att få sitt rättsärendes handlingar på det språket. I samma grundlag stadgas det likaså om den offentliga maktens skyldighet att se till att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens rättigheter förverkligas. Och i grundlagens 122 § stadgas också om statsförvaltningens regionala uppdelning, genom vilken man ska se till att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att få service på det egna språket sker på samma villkor.

Det här förslaget fyller tyvärr inte de krav som grundlagen ställer. Det är nu min uppfattning.

Arvoisa puhemies! Useat asiantuntijat ovat lausunnoissaan tuoneet esille, että hallituksen esityksen voidaan katsoa olevan uhka kielellisten oikeuksien toteutumiselle. Olen aivan samaa mieltä. On esitetty näkemyksiä, joiden mukaan kielellisten oikeuksien toteutumista ei kyettäisi uudistuksessa turvaamaan. Uudenmaan kärjäoikeuksien yhdistämisen on katsottu heikentävän kansalaisten kielellisiä oikeuksia niin, että perustuslaissa turvatut kielelliset oikeudet ja suomen- ja ruotsinkielisen väestön tosiasiallinen yhdenvertaisuus eivät toteudu. Erityisesti tämä koskee niitä vahvasti ruotsinkielisiä alueita, joilta kärjäoikeus lakkaa, eli Raaseporia ja Porvoota. Tämän takia minimivaatimus minusta on, että edes kansliat Raaseporissa ja Porvoossa säilytetään. Virkojen nimityksissä ja palkkauksissa on kiinnitettävä huomiota paitsi tuomareiden myös kärjänotaareiden ja kansliahenkilöstön kielitaitoon. Se ei, kuten tässä myös edustaja Karimäki nosti esille, onnistu tänä päivänäkään Espoossa, eikä varmasti tule helpottumaan se tilanne siellä. Raaseporissa ja Porvoossa sen sijaan tämä homma toimii tänä päivänä hyvin, siellä palvellaan sekä ruotsiksi että suomeksi. On muistettava, että jokaisen täytyy osata molempia kieliä. Ei riitä, että yksi tai kaksi kärjäsihteeriä osaa ja tuomari osaa ruotsia. Jokaisen on osattava sekä suomea että ruotsia. Minusta on aivan hullunkurista, että kun tänä päivänä meillä on toimivat kärjäoikeudet sekä Porvoossa että Raaseporissa, jotka siis toimivat moitteettomasti sekä suomeksi että ruotsiksi, nyt ollaan siirtämässä ne pois ja vaarantamassa kielellisten oikeuksien toteutumista.

Värderade talman! Till slut: Det största problemet med det här lagförslaget är att de språkliga rättigheterna och likabehandlingen äventyras. Ett annat problem är att avståndet till tingsrätterna, inte bara i Nyland utan på andra håll i landet, kommer att bli så långt att det är en aspekt som också flera sakkunniga lyft fram som problematisk ur en likabehandlings-synpunkt. Dessutom är inbesparingarna av reformen mycket anspråkslösa.

Jag upprepar att jag stöder ledamot Biaudets förslag om förkastande.

16.47 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Täytyy heti tässä alkuun todeta, että sali on varsin valju ja eipä ole monta ainakaan tätä esitystä puoltavaa puheenvuoroa kuultu tässä salissa ja epäilen, että niitä ei välttämättä tulla kuulemaankaan. [Kari Tolvanen: Tulee vielä!] On tämä esitys saanut kuitenkin tuossa asiantuntijakuulemisessa osakseen sen verran kritiikkiä, ja ihan aiheesta. Niin Tuomariliitto, Asianajajaliitto, Lakimiesliitto ja monet

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

muut tahot ovat esittäneet huolensa siitä, että mikäli tämä esitetty uudistus menee läpi, se heikentää ihmisten, kansalaisten oikeusturvaa, koska välimatkat tulevat pidentymään kohtuuttomasti. Myös kielellisten oikeuksien, jotka on nostettu tässä jo useammassa puheenvuorossa esille, suhteen ollaan hyvin huolissaan, miten ne toteutuvat jatkossa, kun Raaseporissa ja Porvoossa ja samoin Sodankylässä palvelut heikkenevät.

Arvoisa puhemies! Hämmästelen kyllä kovasti sitä, että hallituspuolueet ovat viemässä eteenpäin uudistusta, jonka vaikutuksista on hyvin ristiriitaisia tulkintoja. Edellisestäkään karsinnasta vuodelta 2010 ei ole tehty selvityksiä vaikutuksista siihen, miten se on ruuhkauttanut kanslioita tai istuntopaikkoja, ja tämäkin pitäisi ensin selvittää ennen kuin tehdään uusia uudistuksia. Mitkä ne vaikutukset ovat olleet edellisellä kerralla, ja mitkä ovat tämän uudistuksen tulevat vaikutukset, kustannusvaikutukset mutta eritoten ne muut vaikutukset, jotka ovat kansalaisille tärkeimpiä, elikkä miten ja missä ajassa he saavat oman asiansa oikeudessa ratkaistua ja minkälaisia päätöksiä sieltä sitten syntyy? Täällä salissa edellisellä kerralla kuulin edustajan toteavan, että isommissa käräjäoikeuksissa syntyisi oikeudellisesti laadukkaampia päätöksiä, mutta ainakaan kuulemisten perusteella näin ei ole. Elikkä pienet käräjäoikeudet toimivat tehokkaasti, niissä ei ole moitteen sanaa, eivät ainakaan huonommin kuin isommat käräjäoikeudet. Päinvastoin kun siellä ei ole niin ruuhkaa, niin käsittelyajatkun ovat sitten lyhyempiä. Ja kyllä tässä suuri vaara on myös, että näiltä paikkakunnilta, joilta sitten tämä istuntopaikka ja kanslia katoaa, myös muut oikeuspalvelut näivettyvät, oikeusaputoimistot katoavat, lakimiespalvelut katoavat. Mitä tämä sitten tarkoittaa ihmisten oikeusturvalle, se jää nähtäväksi, mutta kovin huolissamme me myös vasemmistoliitossa tästä uudistuksesta olemme.

Ja ei tässä muu auta kuin yhtyä opposition yhteiseen vastalauseeseen ja kannattaa tämän lakiehdotuksen hylkäämistä.

16.50 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Itse luulen, että tästä asiasta on kaikki sisältöön liittyvät puheenvuorot jo käytetty, ja itse en niihin puutu. Jokainen tietysti varmaan puolustaa omaa kantaansa ja uskoo siihen, mutta käytän vähän yleisemmän puheenvuoron.

Minusta johtajien tärkein tehtävä on työntekijöiden motivoiminen. Sillä tavalla yrityksestä saadaan parhaat tulokset irti. Jos johtaja tässä työssä epäonnistuu, niin yrityksen tulokset notkahtavat. Minä ainakin itse koen, että valtion rooli on hyvin samankaltainen. Valtion tehtävä on motivoida alueita, niiden yrityksiä ja ihmisiä, jotta he työskentelevät Suomen valtion eteen, rakentavat tänne hyvinvointia, rakentavat vientituloja, bruttokansantuetta. Ehkä tämä on yksi syy, minkä takia itse olisin halunnut tämän hallituksen esityksen hieman toisenlaisena, mutta ymmärrän kyllä, että enemmistöllä tässä eduskunnassa on oikeus ja valta tehdä kakku mieleisekseen.

On ehkä syytä kiinnittää huomiota tämän päivän tapahtumiin, ja katse suuntautuu Kemi—Tornion seutukunnalle. Siellä ollaan ulkoistamassa koko terveydenhuolto sairaalaan mukaan lukien 15 vuodeksi, ja olisi hieman jopa naiivia uskoa, että kyse on jotenkin yhtäkkisestä ilmiöstä tai asiasta. Yleensä asiat kumuloituvat ja sitten jossakin vaiheessa joku katkaisee kamelin selän. Minä uskon, että tässä on käynyt Kemi—Tornion alueella niin. Eihän tätä seutukaupunkien asemaa tämän päivän Suomessa oikein arvosteta eikä sitä kunnioiteta, vaikka siellä tehdään merkittävää työtä ja kasvatetaan Suomen bruttokansantuetta, niin kuin Ylä-Savossa 500 miljoonaa on viime vuoden saldo viennissä.

Jotenkin minulla on se kuva, että meidän eduskunnassa pitäisi tähän asiaan kiinnittää enemmän huomiota ja keskustella ja arvostaa niitä alueita Suomessa, jotka leipovat sitä

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

kakkua ja bruttokansantuotetta, mutta nyt ihmiset ja yritykset alueella kokevat, että heitä ei arvosteta, [Puhemies koputtaa] ja minusta se on todella huolestuttavaa.

16.53 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on kova isku teille siellä Iisalmen ja Varkauden osalta, samoin kuin tämä on kova isku Lapis-
sa. Meiltä loppuu Kemin käräjäoikeus, tulee vain Lapin käräjäoikeus Rovaniemelle. Tornio loppuu istuntopaikkana, Sodankylän kanslia samoin kuin Kemijärvi.

Edustaja Eestilä, kirjoititte Iisalmen Sanomissa 2.11., että on tietysti vielä pieni mahdollisuus olemassa erillisen lausuman muodossa, että niin sanottu trio eli hallituspuolueiden johtajat pääministeriä myöten antaisivat armon käydä oikeudesta ja Iisalmi säilyisi. Kysynkin teiltä nyt, edustaja Eestilä, oletteko edelleen tämän kirjauksen takana ja onko lausuma tulossa.

16.53 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin vastaan. Tämä liittyy siihen, että alueen kansanedustajat yrittivät loppuun saakka saada jonkunmoista kompromissiratkaisua, jolla me olisimme ikään kuin muuttaneet tämän hallituksen esityksen sisältöä. Mutta minä en ole juristi, täällä on sellaisia parempia henkilöitä, jotka pystyvät arvioimaan, mitkä mahdollisuudet eduskunnalla on lausuman kautta hoitaa näitä asioita.

Jos olen oikeassa, olen käsittänyt näin, että kun lakivaliokunta on mietintönsä antanut, sen mietinnön puolesta ovat olleet kaikki keskustalaiset kansanedustajat, kaikki kokoomuslaiset kansanedustajat, kaikki perussuomalaiset kansanedustajat ja kaikki sinisen eduskuntaryhmän edustajat. Silloin lausuma ei voi olla ristiriidassa tämän mietinnön kanssa, ja sen takia tätä lausumaa ei voida enää käyttää muuttamaan lakivaliokunnan hyväksymää mietintöä. Tämä on oma käsitykseni asiasta, mutta niin kuin sanoin, täällä on viisaampia henkilöitä, jotka voivat kertoa mahdollisesti toisenlaisen totuuden, jos se on olemassa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten palaamme puhujalistaan.

16.55 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tätä hallituksen esitystä oikeuslaitoksien alajosta perustellaan säästöillä, joita minun mielestäni ei nyt aivan selvästi ole pystytty osoittamaan täydelleen, että näin tapahtuisi. Mutta toisaalta kun miettii, miten käy asianomaisille, niin he joutuvat pitempiin matkoihin, ja näin ollen siirretään kuluja pitempinä matkoina ja matkakuluina näille ihmisille sekä menetettyä työaikaa tulee lisää siinä, että ne ovat kalliita asioita näille ihmisille.

Tämä on myös osa sitä aluepolitiikkaa, mitä pitäisi Suomessa harrastaa ja mitä on aina etenkin keskustan suulla paljon puhuttu, että meidän pitää alueellistaa valtion toimipisteitä ja saada työpaikkoja alueille. Nyt näitä ollaan supistamassa oikein tuntuvasti, ja itse miettii, että missä se on se periaatteellinen asia, että miten käy maakunnissa hoidetaan näitä yhteiskunnan työpaikkoja. Näin tulee käymään Iisalmissa, Varkaudessa, Pohjois- ja Itä-Suomessa ja täällä Etelä-Suomessa: alueilta viedään isompiin paikkakuntiin nämä työpaikat, ja tämä tulee näkymään niitten pienempien ja seutukaupunkien taloudessa ihan tuntuvasti.

Minun mielestäni tässä on kysymys myös siitä tärkeimmästä asiasta, kansalaisten oikeusturvasta, ja se oikeusturva tulee kärsimään tällä uudistuksella erittäin paljon, kun heikennetään laki- ja oikeuspalveluita ihmisiltä. Tähän on myös Tuomariliitto kiinnittänyt

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

huomiota, ja se on ihan samaa mieltä tästä asiasta, että nyt mennään väärään suuntaan oikeuspalveluiden tarjoamisessa.

Kannatan esityksen hylkäämistä.

16.57 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Lueskelin näitä asiakirjoja, ja tämä vastalause, jonka tässä moni edustaja on allekirjoittanut, vaikuttaa perusteiltaan minusta erittäin hyvältä. Tarkastelen näitä hieman kohdittain, ja sitten nostan esille erikseen erityisesti oman kotikaupunkini lausunnot asiasta eli Hyvinkään.

Nämä säästöt, joita tässä tavoitellaan, ovat 3—3,5 miljoonaa, ja lisäksi vielä muutama miljoona euroa tulee erilaisten turvajärjestelyjen supistumisesta ja Aipa-varustelusta. Tämä Aipa-järjestelmään on sähköinen järjestelmä, joka tuomareilta saamani tiedon mukaan ei oikein tunnu kovin reippaasti etenevän, sitä aina siirretään ja siirretään. Itsekään en valtionhallinnossa työskennelleenä tiedä, miten se onnistuu aina niin, että ostetaan ne palvelut sellaisilta tuottajilta, että ne sähköiset järjestelmät eivät koskaan tunnu valmistuvan. Vaikka ihminen lentää avaruuteen, niin siitä huolimatta tämmöistä ei saada tehtyä.

Vastalauseessa on tuotu hyvin esille myös se, että vuoden 2010 reformin vaikutuksiaan ei ole vielä tutkittu.

Tuomariliitto ja Asianajajaliitto ovat tuoneet hyvin esille juuri senkin, että asianajajapalvelut keskittyvät käräjäoikeuspaikkakunnille ja tietysti oikeudellista neuvontaa tarvitaan nykyisin monenmoisisissa asioissa, kuten perintöriidoissa, perunkirjoituksissa, monenmoisisissa, mitkä eivät välttämättä edes liity sitten rikos- tai riita-asioihin, ja ne palvelut kaikoavat paikkakunnalta. Myös korkeimman oikeuden presidentti Timo Esko on tämän usein tuonut esille.

Säästöjä haetaan myös henkilöstön vähentymisellä, kun henkilöt eläköityvät. Mehän olemme lukee viime vuosina siitä, kuinka tuomarit ovat työtaakkansa alla hyvinkin väsyneitä, joten olen hieman huolestunut heidän jaksamisestaan, ja se ei ainakaan parane tällä. Meidän olisi hyvä muistaa se, että lisäämme jatkuvasti tuomareiden, syyttäjien oikeudellisia velvoitteita luomalla heille erilaisia asioita, joita heidän tulee tarkastaa muun muassa prosesseissa, oikeudenkäynneissä, ja erilaisia huolellisuusvelvoitteita, joita laillisuusvalvojat heille lisäävät, ja tämä ei ainakaan vähennä ja pienennä sitä työmäärää.

Yksi asia näissä edellisissä puheenvuoroissa, josta en ole samaa mieltä, on se, että isommissa käräjäoikeuksissa haavoittuvaisuus on paremmin hoidettavissa, koska pienissä yksiköissä poissaolot saattavat aiheuttaa sen, että siellä ei ole ketään tuomareita. Tämä pystyttäisiin tekemään niin, että tuomareiden virka-alueet olisivat laajempia, siihen ei tätä koko pakettia tarvittaisi. Tästä syystä esimerkiksi perussuomalaiset ovat tänään vaihtoehtobudjetissaan esittäneet lisärahoitusta tuomioistuimille ja syyttäjille. Olen itse työskennellyt tuomioistuinlaitoksessa ja olen lakimies ja olen saanut paljon palautetta sieltä, että ei enää jakseta sen taakan kanssa, ja me emme voi kuvitella, että pelkästään sähköistämällä tämä ongelma ratkaistaisiin, se ei voi olla näin.

Lisäksi tuon muutaman kommentin näistä alueellisista asioista. Itse tosiaan olen Hyvinkäältä ja Hyvinkään kaupunginhallituksessa, ja olen ollut itsekkin antamassa tätä Hyvinkään kaupungin lausuntoa asiasta kaupunginhallituksen jäsenenä. Olemme olleet erittäin huolestuneita ja toivoneet, että meillä säilyisi Hyvinkäällä istuntopaikka ja kanslia, koska meillä on melko uudet toimitilat, ja näin tässä esityksessä onkin käynyt. Mutta myös Hyvinkään kaupunki kuten Hyvinkään käräjäoikeuden laamanni ovat olleet sitä mieltä, että tämä Uudenmaan alue tulisi jakaa kahteen asukas pohjaltaan mittavan kokoiseen alueeseen

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

elikkä yhdistettäisiin Hyvinkään ja Tuusulan käräjäoikeus, se olisi noin 275 000 asukas-pohjaltaan — tämä Tuusulan käräjäoikeushan sijaitsee Järvenpäässä, tässä on sellainen erikoisuus, että sen nimi on Tuusulan käräjäoikeus — ja sitten Vantaan käräjäoikeus ja nykyinen Itä-Uudenmaan käräjäoikeus yhdistettäisiin yhdeksi Itä-Uudenmaan käräjäoikeudeksi, se olisi asukas-pohjaltaan noin 310 000 asukasta. Tämä olisi kooltaan erittäin kompakti, ja esimerkiksi itse olen usein käynyt tuolla Tuusulan käräjäoikeudessa Järvenpäässä ja — en nyt mitään kuntokartoitusta ole nähnyt — ne tilat ovat erittäin hyvät. Jos ajatellaan tätä verkoston tiheyttä ja matkakuluja, niin se olisi erittäin hyvin ihmisten saatavissa ja tuki myös niitä muiden oikeuspalvelujen säilymistä alueella.

Korkeimman oikeuden presidentti Timo Esko tuo lausunnossaan esille sen, että kun tätä asiaa on selvitetty virkamiesvalmistelussa — hallituksen esityksestäkin, sivuilta 42 ja 43, tämä käy esille — mitä mieltä ihmiset ja erityisesti lausunnonantajat ovat tästä olleet: 300 lausunnonantajasta selvästi yli puolet, suurin piirtein 60 prosenttia, vastusti uudistusta. Elikkä tämä olisi semmoinen asia, mikä pitäisi varmasti ottaa huomioon, koska nämä ihmiset, jotka siellä näiden asioiden kanssa ovat tekemisissä, haluavat kehittää varmasti sitä työnsä mutta myöskin niin, että oikeusturva ei vaarannu. Ja pitäisi huomioida myös se, että ihmisillä on myös mielekäs määrä sitä työtä, että se ei sillä vähene, että me isonnamme käräjäoikeuksia. Näinhän se ei tietenkään ole, vaan siellä pitää olla riittävät resurssit. Ja kuten sanoin, tämä sähköisen asioinnin aineistopankki Aipa on kärsinyt jatkuvista vastoin-käymisistä, ja tällä hetkellä sen laajamittaisen käyttöönoton arvioidaan tapahtuvan vuoden 2019 alussa, mahdollisesti. Toivottavasti tämä joka tapauksessa etenee.

Perustuslakivaliokunta, johon kuulun, edellytti tähän seurantaa, ja lakivaliokunnan varsinaisessa mietinnössä näin onkin tehty, mutta mielestäni tässä hätiköidään, koska tässä ei ole niitä vuoden 2010 vaikutuksia tutkittu.

Täällä on yksittäisiä pykälä, jotka ovat kannatettavia, mutta tämä kokonaisuus ei kyllä ole kannatettava. Tästä syystä perussuomalaisten eduskuntaryhmä on käynyt asiasta keskustelun, ja me kannatamme ryhmänä tämän lakiehdotuksen hylkäämistä. [Timo Heinonen: Ryhmäpäätöksiä perussuomalaisissa! — Leena Meri: Kaikki olimme samaa mieltä!]

17.04 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Täällä muun muassa edustaja Ojala-Niemelä kyseli sen perään, eikö kukaan hallituspuolueen edustaja ole tätä lakiesitystä puolustamassa, ja voin todeta, että olen täällä sitä puolustamassa. Yksi syy siihen on se, että meillä on jo hallitusohjelmassa lukee se, että oikeusprosesseja nopeutetaan ja mahdollistetaan tuomioistuinten keskittyminen ydintehtäviin. Ja yksi tapa, millä sitä ydintehtäviin keskittymistä voidaan parantaa, on se, että käräjäoikeuksien kokoa kasvatetaan ja tuomiopiiriä laajennetaan, jolloin niillä on mahdollisuus erikoistua ja keskittyä tuomareiden tämmöisen kapasiteetin ja osaamisen kehittämiseen ja parantamiseen. Pitää muistaa, että käräjäoikeudet eivät ole mikään sellainen peruspalvelu kuin terveyskeskukset tai neuvolat, joita ihminen tarvitsee viikoittain, vaan normaali kansalainen joutuu niiden kanssa tekemisiin muutaman kerran elämänsä aikana. Sen takia on todella tärkeää, että ne nimenomaan pystyvät keskittymään erikoistuen näihin monimutkaisiin ja yhä vaikeampiin oikeustapauksiin.

Täällä myöskin todettiin muun muassa edustajien Karimäki ja Hänninen toimesta, että vuoden 2010 käräjäoikeuksien rakenneuudistusta ei olisi arvioitu. Täällä lakivaliokunnan mietinnössä kyllä todetaan, että uudistuksen vaikutuksia on selvitetty kolmen käräjäoikeuden osalta vuonna 2013, ja nimenomaan on todettu, että suurempia yksiköitä muodosta-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

malla käräjäoikeuksien resurssit on saatu tehokkaammin käyttöön ja niiden tuottavuus ja taloudellisuus ovat parantuneet.

No, sitten on tehty tietenkin hyvin monimutkaista ja perusteellista harkintaa sen suhteen, mitkä käräjäoikeudet säilytetään, ja tässä on hyvin tarkasti kuunneltu muun muassa näitä kielellisiä oikeuksia edustavia tahoja ja otettu huomioon ruotsinkieliset ja saamenkieliset lähtökohdat. [Puhemies koputtaa] Uudistuksen myötä kaksikielisten käräjäoikeuksien määrä vähenee kahdeksasta viiteen. [Puhemies koputtaa] Kuitenkin täällä mietinnössä toteamme, että muutoksella ei...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Kauma, haluatteko tulla tänne eteen jatkamaan?

... tule olemaan vaikutusta asioiden käsittelyyn, joka määräytyy aina kielilain kannalta myös jatkossa.

17.07 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Monet jo nykyisellään miettivät, uskaltavatko turvautua käräjäoikeuksien ja oikeuspalvelujen saatavuuteen kustannusten pelossa. Ja on ihan päivänselvä asia, että nyt kun käräjäverkot toa edelleen harvennetaan, niin välimatkat muodostuvat entistä pidemmiksi, jolloin ihmisille syntyy se kuva, että oikeuden saatavuus on vielä huonompaa kuin aikaisemmin eikä uskalleta oikeuspalveluihin turvautua. Ja tämä on minusta väärä kehityssuunta. Nyt ollaan menossa sen kipurajan ja -kynnyksen yli, että meillä alkaa tässä maassa olemaan liian harva käräjäoikeusverkko. On totta, että tämä ei ole lähipalvelua. Harva käy joka päivä saati kerran vuodessa saati elämänsä aikana käräjäoikeuksissa, mutta voin sanoa sen, että jos käräjäoikeuteen on matkaa tuhat kilometriä, kuten täällä muodostuu 500 kilometriä sivu, niin se on ikimuistoinen käräjämatka, vaikka sen tekisi vain kerran vuodessa. [Puhemies koputtaa] Toivon, että tämä otettaisiin huomioon myös jatkossa.

17.08 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kauma totesi, etteivät ihmiset montaa kertaa elämässään tarvitse oikeuspalveluja eikä se ole lähipalvelu. Näinhän se onkin, mutta silloin kun ihmiset näitä palveluja tarvitsevat, on kysymys heidän kannaltaan merkityksellisistä kysymyksistä. Silloin oikeuspalveluiden laatu on äärimmäisen tärkeää ja kielelliset oikeudet ovat olennaisia. On keskeistä, että ihminen voi käydä oikeuspalveluissa omalla äidinkielellään ja ymmärtää kaiken sen monimutkaisen kielenkäytön, mikä tähän prosessiin liittyy. Edustaja Kauma totesi, että tässä olisi tehty harkintaa kielellisten oikeuksien turvaamiseksi, mutta näinhän ei juurikaan ollut. Jos luette tarkkaan tuon vastalauseen ja siihen liittyvät perustelut, niin hyvin vahvasti asiantuntijat ovat kritisoineet juuri näiden kielellisten oikeuksien toteutumista Uudellamaalla, Pohjanmaalla ja pohjoisessa saamenkielisillä alueilla.

17.09 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on saanut hyvin perusteellisen käsittelyn valiokunnassa ja asiantuntijat ovat tuoneet hyvin monipuolisesti esiin sen erilaisia vaikutuksia. Täytyy sanoa, että ainakin itse jäin valiokunnassa siihen näkemykseen, että valtaosa valiokunnan jäsenistä odotti ja toivoi viimeiseen saakka, että järki voittaisi ja ministeri Häkkänen toisi sellaisen esityksen kompromissina, jolla nämä täällä esiin nostetut monet kipupisteet olisi voitu kohdata, ja olisimme valiokuntana voineet tehdä yksimielisen esityksen tästä. Mutta koska näin ei käynyt, oppositio on tehnyt perus-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

suomalaisia lukuun ottamatta täysin yksimielisen päätöksen tästä asiasta vastalauseen muodossa, jota myös tässä kannatan, ja sen esitän ja siihen olevia näkemyksiä.

Tämä käräjäoikeusuudistus on merkittävä uhka oikeusturvan saatavuudelle. Siitä ei pääse mihinkään. Kyseessä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan käräjäoikeuksien rakenneuudistusta, minkä seurauksena käräjäoikeusverkosto vähenisi Suomessa 20 käräjäoikeuteen nykyisten 27 käräjäoikeuden sijasta. Lisäksi istuntopaikat vähenevät 57:stä 36:een, mitä voidaan pitää todella dramaattisena muutoksena. Nämä tuomioistuinten merkittävät rakennemuutokset alkoivat jo 90-luvulla, jolloin kihlakunnanoikeudet ja raastuvanoikeudet lakkautettiin ja alioikeuksien määrää vähennettiin 97:stä 70:een käräjäoikeuteen. Pienempien käräjäoikeuksien yhdistämistä on 2000-luvulla jatkettu asteittain niin, että vuonna 2000 käräjäoikeuksia oli 66 ja vuonna 2007 enää viitisenkymmentä. Viimeisin rakenneuudistus tapahtui vuoden 2010 alusta lukien, jolloin käräjäoikeuksien määrä puolitettiin 51:stä 27:ään, ja nyt siis mennään jo 20:een. Voi jokainen miettiä, joka tätä keskustelua seuraa täällä salissa ja siellä kotona, että kun 100:sta tullaan 27:ään, niin miten se ei muka vaikuttaisi oikeuden saatavuuteen. Väitän, että yhtälö on erittäin selvä. Lisäksi kun ottaa huomioon vielä tämän Iisalmen tilanteen, sen oikeudelliset ympäristövaikutukset, ja sitten vielä Lapin hankalan tilanteen ja vielä nämä kielelliset muutokset, voidaan puhua jopa suomalaisen oikeuslaitoksen katastrofisuunnasta — ei ehkä vielä ole katastrofitila, mutta suunta on hyvin selkeä. Tämä on hyvin johdonmukainen tämä suunta, ja se kyllä hie-man ihmetyttää, että kun kuitenkin hallituspuolueissa on lukenutta väkeä, paljon juristeja joukossa, niin miten he suostuvat tällaiseen toimintaan. Tämä kyllä hämmästyttää.

Edellä mainitusta ilmenee, että käräjäoikeusverkosto on käynyt läpi viimeisten vuosikymmenten aikana merkittäviä rakenteellisia muutoksia ja verkoston harventamisen. Nyt esitettävä rakenneuudistuksen kaltainen uudistus tehtiin tavalla, jota siinä yhteydessä luovattiin seurata, mutta, kuten täällä on tullut ilmi, vain kolmen käräjäoikeuden kohdalla tuota seurantaa on tehty. Minusta tämä on suuri puute. Ei sitä voi millään kutsua sellaiseksi selvitykseksi, mitä tässä on alun perin ajateltu.

Sitten vielä tuomioistuinvirastosta: Keskeinen peruste hylkäämisesitykselle on myös uudistuksen huono ajoitus. Uudistusta ei tulisi tehdä ennen kuin on ratkaistu, tullaanko Suomeen perustamaan suunniteltu tuomioistuinvirasto. Oikeusministeriössä asetettiin toukokuussa 2016 toimikunta valmistelemaan tuomioistuinviraston perustamista. Oikeusministerin asettama toimikunta antoi ehdotuksensa 21.4.2017. Toimikunta ehdotti, että Suomeen perustettaisiin tuomioistuinvirasto. Olisi ollut viisautta jättää tämä verkoston pohtiminen nyt tälle tuomioistuinvirastolle, joka nyt siis aiotaan perustaa.

Toinen tämän uudistuksen kannalta erittäin huono asia on se, että kun valtaosan näistä säästöistä on ajateltu syntyvän Aipan tietokone- ja -ohjelmistouudistuksien seurauksena, niin nyt myös tämän Aipan kohdalla tätä uudistusta on päätetty siirtää vuoteen 2021.

Minä vain kysyn ihan vilpittömästi kaikilta hallituspuolueiden edustajilta, mikä ihmeen kiire tällä uudistuksella oli. Tässä olisi ollut aivan hyvä syy tehdä ensinnäkin nämä arvioinnit edellisestä uudistuksesta loppuun, sitten katsoa tämä tuomioistuinvirastokortti ja sitten vielä tämän tietoteknisen uudistuksen Aipan toteutuminen, se, miten se käytännössä toimii ja syntykö niitä säästöjä.

Uudistus on perusteltu tuomioistuinten toimintaympäristön muuttumisella ja sillä, kuinka muutos edellyttää toimenpiteitä oikeudenhoidon korkean laadun turvaamiseksi. Luomalla nykyistä suurempia hallinnollisia yksiköitä pyritään vaikuttamaan työmäärään ja resurssien jakamiseen nykyistä tehokkaammin ja tasaisemmin. Tästä tavoitteesta poiketen

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

katson uudistuksen huonontavan nyt näitä tavoitteita. Ei ole ollut mitään todisteita asian-
tuntijakuulemisten perusteella siitä, että tämän uudistuksen myötä oikeuskäsittely jotenkin
muuttuisi tehokkaammaksi. Pikemminkin on nähty suuria vaaroja ja heikkouksia siinä, että
tämän uudistuksen myötä erityisesti kielelliset oikeudet merkittävästi tässä maassa vaaran-
tavat. Vaikka itse en ole ruotsinkielinen, pidän kyllä ihmeellisenä sitä, että kun kuitenkin
me olemme virallisesti kaksikielinen maa ja perustuslaki turvaa tätä kaksikielisyyttä, niin
miten ihmeessä lähdetään tähän suuntaan, että kohta ruotsinkielisiä palveluja ei tosiaan saa
muualla kuin Ahvenanmaalla.

17.16 Seppo Kääriäinen kesk: Arvoisa puhemies! Kaikki olennainen tästä itse käräjäoi-
keusasiasta on kutakuinkin sanottu. Hyvää keskustelua puolin, toisin ja kolmansin. Minul-
la onkin muutama ajatus lähinnä ikään kuin edustaja Eestilän puheenvuoron jatkoksi. Täs-
sä on kysymys hyvin monen seutukaupungin tulevaisuudesta. Käräjäoikeuspäätös kosket-
taa juuri tällaisia seutukaupunkeja, ja kuten me voimme lukea tilastoista, peräti 15 prosent-
tia bruttokansantuotteesta syntyy näissä seutukaupungeissa ja niitten alueilla johtuen siitä,
että siellä on todella menestyviä vientiyrityksiä ja että aluerakenne tasapainottuu aika pit-
kälti seutukaupunkien elinvoimaisuuden takia. Kansalaisille on syntynyt jo vuosien mit-
taan sellaista oloa, että valtio on jotenkin vetäytymässä näiltä alueilta, johtuen siitä, että mi-
nisteriöittäin on tehty tällaisia karsimispäätöksiä ja ne karsimiset ovat kasautuneet näitten
seutukaupunkien kohdalle, yksiin ja samoihin. Eduskunnan tarkastusvaliokunta kiinnitti
tähän aikoinaan, muutama aika takaperin, aika vakavaakin huomiota.

Äänestyksessä tulee käymään niin kuin käy. Onko se huomenna vai milloin, tulos on sit-
ten se, mikä se onkin, ja on pystyttävä katsomaan tässäkin asiassa pidemmälle, äänestystu-
loksen yli. Vakava ajatuksemme on Pohjois-Savosta ja Ylä-Savosta erityisesti se, että
maan hallitus, tämä nykyinen, ja tulevat hallitukset ottavat vakavalla tavalla huomioon
seutukaupungeissa olevat tunnot, siis ne tunnot, että valtio vetäytyy sieltä kaikkien toimin-
tojen osalta pois. Niitten tunteiden osalta ja pohjalta voi syntyä, sanon sen tässä, melkeinpä
mitä tahansa — myös semmoista, mikä ei ole toivottavaa.

17.18 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Kaikki tuo, mitä edustaja Kääriäinen
äskén sanoi, on tietysti täysin vastaansanomaton. Tämä esitys koskee totta kai myös
omaa kotimaakuntaani, lähinnä nyt istuntopaikkojen osalta, ja tietysti isoin kysymys, mikä
tällä salissakin tänäänkin on moneen kertaan lausuttu julki, on se, miten näitten oikeudel-
listen palvelujen saatavuus nyt sitten voidaan turvata maantieteellisistä etäisyyksistä huo-
limatta. Mutta samalla on tietysti, kun tätä uudistusta arvioidaan, arvioitava sitä, millaista
käsittelyä kunkin yksittäisen asiakkaan asia edellyttää nimenomaan tuomioistuimessa, ja
sekin on tosiasia, että monet ovat sellaisia rutiiniasioita, jotka eivät edellytä asiakkaan its-
ensä saapumista tuomioistuimeen. Kun tilanne on tämä, mikä se nyt tällä hetkellä on, niin
on katsottava ainakin minun mielestäni sillä tavalla, että kun tätä tuomioistuinverkostoa
nyt muutetaan, niin meidän on panostettava sähköiseen asiointiin ja tekniikan täyteen hyö-
dyntämiseen eli muun muassa videotekniikkaan, ja tätä myötä kyllä on täysin välttämätön-
tä, että nyt ruvetaan tässä yhteydessä panostamaan myös kuntien ja valtion yhteispalvelu-
pisteisiin ja niitten sähköiseen resursointiin niin, että muun muassa tätä videotekniikkaa
pystytään näissä tuomioistuinasioissa hyödyntämään ja käyttämään. Eli rohkenen jopa sa-
noa sillä tavalla, että minä suorastaan vaadin sitä, että näitten valtion yhteispalvelupisteit-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

ten kehittämisesä nyt pistetään tuolla kuntatasolla myös valtion ja ministeriöitten toimesta aivan uusi vaihde päälle.

17.20 Kari Tolvanen kok: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää tästä hyvästä keskustelusta ja totta kai valiokunnan hyvästä mietinnöstä: tämä asia on ainakin perusteellisesti käsitelty. Oikeudenhoidon uudistettava, siksi meillä on vaalikausien yli menevä oikeudenhoidon uudistamisohjelma. Ja itse asiassa myös tätä tuomioistuinverkkoa, käräjäoikeusverkkoa, on uudistettava. Totta kai säästöjä tällä tehdään tässä hetkessä, mutta ennen kaikkea tulevaisuudessa.

Minun mielestäni on pakko tehdä tämä uudistus, jotta saamme meidän käräjäoikeudet varustettua asianmukaisin teknisin välinein. Se on totta, että tämä Aipa, niin sanottu aineistopankki, edelleen viivästyy, se on valitettavaa, mutta tosiasia on, että se on vain yksi osa tätä teknistä muutosta käräjäoikeudessa. Siellä on mahdollisuus luoda näitä etäyhteyksiä, jotta todistajien, asianomistajien, ehkä epäiltyjenkään ei tarvitse joka asiassa tulla sinne pitkälle käräjäoikeuteen, vaan se voidaan etänä hoitaa. Samoin turvajärjestelyt pitää saada ajan tasalle, ja meillä ei ole varaa näiden kaikkien nykyisten salien varustamiseen tähän kuntoon. Sen lisäksi, kun me teemme lainsäädäntöä, joka vähentää sitä, että asianosaisten tarvitsee tulla käräjäoikeuksiin — esimerkiksi nyt niin sanottu sakkolaki, joka on lakivaliokunnassa — tällä uskon pärjäävämmme.

Samoin toinen asia: tuomarit haluavat erikoistua. Meidän lainsäädäntö on vaikeutunut sekä täällä Suomessa että EU:n takia. Erikoistumista kaivataan, ja se onnistuu paremmin vähän suuremmissa tuomioistuimissa. Samoin työtä pystytään jakamaan tasapuolisemmin, ja se haavoittuvuus on vähäisempää kuin, otetaan nyt vaikka, viiden tuomarin tuomioistuimissa, joissa pienten poistumien takia se ei ole enää kovinkaan toimintakykyinen.

Eli tämä uudistus on minun mielestäni välttämätön viedä eteenpäin.

17.22 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Tolvanen tuossa aiemmin totesi, tämä on vain yksi osa tätä oikeustoimen ja oikeusprosessien parantamiseen liittyvää rakenneuudistusta.

Edustaja Laukkanen tuossa aiemmin totesi, että tämä olisi katastrofaalinen uudistus, mutta mielestäni hän kyllä nyt tässä todellakin liioittelee tätä tilannetta. Pitää muistaa, että rakenneuudistusten tulee noudattaa myöskin väestöliikkeiden suuntaa. Eli kun ihmiset lähtevät isompiin kaupunkeihin, niin palvelutkin menevät enempi sinne. Ei ole tarkoituskaan, että käräjäoikeuksia löytyy jokaisesta niemennotkosta ja niin edelleen.

Sitten edustaja Laukkanen nosti esiin myös tämän tuomioistuinviraston mahdollisen perustamisen ja että päätöstä pitäisi lykätä siihen saakka, mutta pitää muistaa myöskin henkilöstön asema. He elävät epävarmuudessa, ja uudistuksissa pitää päästä eteenpäin, ja tämä on ihan hyvä tapa aloittaa se.

Ja vielä, puhemies, viimeisenä asiana tämä kieliasia. Hallitus ei voi eikä halua heikentää ruotsin- eikä saamenkielisten asemaa, ja tässä mielessä, kuten aiemminkin totesin, noudattamme jatkossakin kielilain säännöksiä, ja se tarkoittaa sitä, että rikosasioissa pääasiassa noudatetaan vastaajan kieltä ja riita-asioissa jommankumman asianosaisten kieltä.

17.24 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Itse olen sitä mieltä, että kaksikieliset palvelut turvataan virastoissa parhaiten kielituomariikiintiöillä. Itse näen ja perussuomalaiset näkevät tämän niin, ettei koko viraston tarvitse olla ruotsinkieliseksi nimetty; tärkeintä on se,

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

että ihmiset osaavat sitä kieltä, mitä heidän tulee osata, ja myöskin se, että sillä ei ole merkitystä, missä se on opittu. Siihen liittyy myös tämä vapaan kielivalinnan kokeilu.

Ehkä hieman ihmetyttivät nämä kokoomuksen puheenvuorot. Erityisesti edustaja Eestilä puhui vientiyrityksistä, ja Kääriäinenkin, ja motivoinnista. Nyt ehkä kuitenkin me puhumme kansalaisten oikeudesta oikeusturvaan ja valitusoikeuksista, ja se ei nyt ehkä ihan ole rinnastettavissa osakeyhtiöiden maailmaan ja siihen ketteryuteen. Meillä on kuitenkin tuomioistuimissa ja oikeudenhoidossa todella tiukat prosessisäädökset, ja se ei ole vain pelkästään sitä, että johto siellä motivoi. Ensinnäkään siellä ei ole mitään palkkiojärjestelmää, niin että siinä on vähän vaikea motivoida. Siellä ei ole muuta kuin sitä, että jos teet työsi nopeasti, saat lisää töitä.

Sitten toinen kysymys henkilöstön osalta on se, että esimerkiksi Hyvinkään tuomiopiirissä osahan siirtyy nyt Riihimäen ja Lopen siirtymisen vuoksi Hämeenlinnan tuomiopiiriin. Siellä joutuu henkilökuntaa myös siirtymään, niin että tämä ei koske nyt pelkästään asiakkaita, vaan tämä koskee myös henkilökuntaa. Osa heistä asuu muun muassa Hyvinkäällä, ja sekin on asia, joka ihmisiä harmittaa, ja se on hyvä muistaa.

Näistä videolaitteista: Siitä huolimatta, vaikka täällä nyt lasketaan paljon sen varaan, se ei silti tunnu hirveästi edistyvän. Toivonkin, että hallituspuolueet nyt sitten, jos tämä lasketaan näiden yhteispalvelupisteiden varaan, pitävät huolta, että sinne tulee rahoitus ja osaaminen. Olen itse ollut joskus kokeilussa maistraatin virkamiehenä tämmöisessä yhteispalvelupisteessä, ja siellä kun ei oikein mikään toiminut ja sitten siellä ei ollut kaikkien henkilökuntaa ja sitten tuli ristiriitaisuuksia oikeudellisen neuvonnan osaamisesta ja siitä, miten se oli toteutunut, niin en tiedä sitten, siirretäänkö ne rahat nyt vain sitten sinne yhteispalvelupisteisiin tästä. [Puhemies koputtaa] Tämä on vakava asia.

17.26 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Se on juurikin näin, kuten edustaja Kääriäinen täällä totesi, että valtion työpaikat ovat aiemmin vähentyneet erityisesti maaseutumaisissa kunnissa ja kanslioiden lopettaminen vie ennen pitkää seutukuntien muutkin oikeudelliset palvelut. Viime vaalikaudella, kun SDP oli hallituksessa, sain kyläläystymiseen asti kuulla keskustapuolueen edustajien taholta tätä keskittämishuutoa, ja Iisalmen osalta, kun nyt sieltä sairaalan leikkaukset loppuvat ja käräjäoikeuden kanslia suljetaan, voi sanoa, että tämä on kyllä aika järjetön päätös, koska kansliahenkilökunnalla ei ole muita vaihtoehtoja kuin ryhtyä sahaamaan Iisalmen ja Kuopion väliä. Lisäksi Iisalmen kanslian säilyttämistä puoltaa myös Sukevan vankila. Edustaja Kääriäinen, teihin luotetaan kovasti tuolla alueella, ja olettekin todennut Iisalmen Sanomissa 24.10., että vastustatte kanslian lakkauttamista. Kysynkin teiltä: Mitä tulette tekemään kanslian säilymisen puolesta? Eikö nyt pitäisi vielä yksi ponnistus tehdä tämän eteen?

17.27 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kaumalle tarkennukseksi, että sanoin, että tämä suunta on katastrofaalinen. Siinä on hieman eroa siihen, että tämä esitys olisi katastrofaalinen.

Näiden vaikutusten, jotka tästä uudistuksesta nyt ovat syntymässä, laajuudessa tulee huomioida, että nämä käräjäoikeuksien poistumiset tarkoittavat ajan kuluessa muiden oikeuspalveluiden, kuten oikeusapu-, laki- ja asianajopalveluiden poistumista, mistä johtuen nämä muutoksen vaikutukset ulottuvat käräjäoikeuspalveluita huomattavasti laajemmalle alueelle. Kun sitten ottaa huomioon, kun ajatellaan, että vaikka Savonlinnasta poistuvat nämä palvelut ja sieltä on poistunut myös muita todella isoja, merkittäviä asioita, niin tämä

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

kokonaisuus alkaa todella näyttää siltä, että maaseutu kohta ihan tarkoituksenmukaisesti halutaan näistä palveluista karsia, ja yhdyn kyllä tähän edustaja Kääriäisen huoleen siitä, miltä tämä toiminta alkaa tuolla Kehä kolmosen toisella puolella näyttää.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 80/2017 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2017 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.29 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Toisessa käsittelyssä on hallituksen esitys HE 80 näiltä valtiopäiviltä ja siihen liittyvä hallintovaliokunnan mietintö laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmän näkemyksen mukaan tämä hallituksen esitys olisi toteutuessaan riskialtis, koska se avaisi väylän työvoiman tarveharkinnan poistamiseen ainakin tietyillä ammattialoilla. Eduskuntaryhmämme katsoo, ettei ole toivottavaa kehitystä, että esityksen myötä TE-toimistot osin ohitettaisiin työvoiman saatavuuden harkinnassa. Muun muassa hallitusohjelmassa on linjattu, että työvoiman tarveharkinnassa pääsääntö on jatkossakin nykyisten käytäntöjen jatkuminen.

Perussuomalaiset ovat esityksen laajan valiokuntakäsittelyn aikana kiinnittäneet huomiota myös siihen, että EU-jäsenmaiden on pääsääntöisesti kohdeltava direktiivin tarkoittamia kolmansien maiden kansalaisia yhdenvertaisesti oman maan kansalaisten kanssa sosiaaliturvan alalla, mikä aiheuttaa useiden miljoonien eurojen lisäkustannukset. Tilapäisesti maassa oleskelevilla työntekijöillä olisi siis oikeus muun muassa julkisiin terveys- ja erikoissairaanhoidon palveluihin.

Periaatteellisesti tärkein seikka lienee kuitenkin se, että lakiehdotuksen myötä työvoiman saatavuusharkinnan soveltumisala murenisi nykyiseen verrattuna. Perussuomalaisten mielestä jatkossakin on ehdottomasti syytä ensin varmistua, onko suomalaisia työttömiä mahdollista työllistää. Tämän perusteella esitän mietinnön vastalauseessa ehdotetun mukaisesti, että lakiehdotukset 1—13 hylätään.

17.31 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kuten perussuomalaisten edustaja Savio tuossa hyvin perustellusti toikin ryhmämme kannan, niin ilmoitan tässä, että kannatan edustaja

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Savion vastalauseetta. Se on koko perussuomalaisen ryhmän toivomus. Ratkaisuna näissä on aina se, että voimme nopeuttaa prosesseja ja vapauttaa tiettyjä aloja, mutta juuri nämä perusteet, joita edustaja Savio toi esille, ovat meidän ryhmämme mielestä niitä, joiden vuoksi nämä esitykset tulisi hylätä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ortodoksisesta kirkosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 98/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 20/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 98/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvostosta annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 21/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 131/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 22/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 126/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain 7 ja 8 c §:n ja turvallisuus selvityslain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 70/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 23/2017 vp

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 23/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.33 Timo V. Korhonen kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hiukan yleistä tästä lakiesityksestä hallintovaliokunnan mietinnön pohjalta.

Ensinnäkin, hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion virkamieslakia, turvallisuuspalvelulakia sekä Maanpuolustuskorkeakoulusta, Poliisiammattikorkeakoulusta ja Rajavartiolaitoksen hallinnosta annettuja lakeja. Ehdotettujen muutosten yleisenä tavoitteena on varmistaa keskeisten kansallisten turvallisuusetujen suojaa kehittämällä henkilöstöturvallisuutta valtionhallinnossa. Tarkoituksena on varmistaa, että nimitysharkintaa käytettäessä otetaan huomioon valtionhallinnon tehtäviin valittavien nuhteettomuus, tehtävien hoidossa vaadittava riippumattomuus erilaisista sidonnaisuuksista ja muu luotettavuus virkaan kuuluvien tehtävien edellyttämällä tavalla.

Hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, että valmistelun aikana on ollut esillä myös vaihtoehto valtion virkamieslain muuttamisesta niin, että laissa lueteltaisiin ne virat, joihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen, jolla ei ole toisen valtion kansalaisuutta. Tästä on kuitenkin luovuttu muun muassa sen vuoksi, että mainitun kaltaiseen sääntelyyn olisi sisällytynyt eräitä ongelmia perustuslain yhdenvertaisuus- ja syrjintäsääntelyn kannalta. Valmistelussa on päädytty nyt käsillä olevaan ehdotukseen, jossa ulkomaansidonnaisuuksiin liittyviä turvallisuuskysymyksiä tarkastellaan yleisemmin.

Hallintovaliokunta pitää mietinnössään välttämättömänä, että keskeiset kansalliset edut suojataan mahdollisimman kattavasti. Näitä etuja ei voida henkilöstöturvallisuuden näkökulmasta riittävän tehokkaasti suojata muutoin kuin selvittämällä ja ottamalla huomioon tiettyihin virkoihin nimitettävänä olevien henkilöitten turvallisuusriskejä aiheuttavat ulkomaansidonnaisuudet. Ulkomaansidonnaisuuksista johtuvat riskit selvitetään ja arvioidaan ehdotuksen mukaan osana turvallisuuspalvelulaissa säädettyä menettelyä. Ehdotettu sääntely mahdollistaa keskeisten kansallisten etujen suojaamisen myös silloin, kun nimitettävä henkilö on vain Suomen kansalainen tai kansallisen edun kannalta merkityksellistä tehtävää hoidetaan yksityisessä yrityksessä.

Hallintovaliokunta tuo mietinnössään esiin, että sisäministeriössä ja puolustusministeriössä on käynnissä selvityshankkeet mainittujen ministeriöitten hallinnonaloilla tarvittavista lainsäädäntömuutoksista, joilla Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien sotilasvirkoihin voitaisiin nimittää pääsääntöisesti vain Suomen kansalainen, jolla ei ole muuta kansalaisuutta. Hallintovaliokunta pitää ehdotuksen tavoitteita kannatettavina sekä ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta puoltaa kuitenkin yksimielisessä mietinnössään hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä. Hallintovaliokunta ehdottaa pientä täsmennystä 1. lakiehdotukseen eli valtion virkamieslain muuttamisesta lakiehdotuksen 8 c §:n 1 momenttiin.

Arvoisa puhemies! Muutamia erinäisiä huomioita tästä esityksestä.

Ensinnäkin Suomen kansalaisuus virkaan nimittämisen edellytyksenä. Valtion virkamieslain 7 §:n 1 momentissa säädetään niistä viroista, joihin voidaan nimittää vain Suo-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

men kansalainen. Mainitun säännöksen luettelo kattaa laajasti muun muassa ylimmät valtionhallinnon virat sekä Puolustushallinnon, Poliisihallinnon, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja oikeuslaitoksen virat. Suomen kansalainen voidaan jatkossakin nimittää näihin virkoihin, vaikka hänellä on myös jonkin muun valtion kansalaisuus.

Luetteloa Suomen kansalaisuutta edellyttävistä viroista ehdotetaan täsmennettäväksi ja osin laajennettaviksi. Muutokset laajentavat jonkin verran säännöksen soveltamisalaa. Muutoksen jälkeen Suomen kansalaisuutta edellytetään yli 23 000 virassa tai tehtävässä. Nykytilaan verrattuna uusia virkoja ja tehtäviä on noin 250. Valtion virkamiesten kokonaismäärä oli vuoden 2016 lopussa noin 67 000. Hallituksen esityksessä perustellaan kunkin tehtävän osalta, miksi näihin tehtäviin vaaditaan Suomen kansalaisuutta. Hallintovaliokunta pitää saadun selvityksen perusteella edellytystä Suomen kansalaisuudesta luettelossa mainituissa viroissa perusteltuna.

Virkaan nimitettävän henkilön nuhteettomuus ja luotettavuus. Tämän osalta valiokunta siis esittää pientä muutosta. Valtion virkamieslain 8 c §:ään ehdotetaan otettavaksi nimenomainen säännös siitä, että nimitysharkinnassa on varmistuttava virkaan valittavan henkilön nuhteettomuudesta sekä siitä, ettei hänellä ole sellaisia sidonnaisuuksia, jotka voivat vaarantaa virkaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen hoitamisen. Ehdotetulla muutoksella pyritään siihen, että valtion turvallisuuden kannalta keskeisiin tehtäviin valittavien henkilöitten nuhteettomuus, riippumattomuus ja luotettavuus voidaan varmistaa ennen nimityksen tekemistä nykyistä paremmin. Ehdotetulla säännöksellä tehostetaan osaltaan yleisten nimitysperusteitten toteutumista käytännössä.

Valiokunta tähdentää, että henkilön taustalla on erilainen merkitys ja painoarvo eri viroissa ja tehtävissä. Esimerkiksi erityissuojattavien tietoaineistojen tietoja jatkuvasti työssään käyttäviltä edellytetään erityisten korkeaa luotettavuuden tasoa. Sama koskee julkishallinnon turvallisuustehtävissä toimivia sekä muita henkilöitä, jotka työtehtävissään saavat salassa pidettäviä, keskeisiin turvallisuusetuihin vaikuttavia tietoja. Henkilön nuhteettomuuden ja muun luotettavuuden arvioinnin tulee aina olla tehtäväsidonnaista.

Nuhteettomuudella viitataan henkilön rikkeettömään toimintaan, millä tarkoitetaan sitä, ettei häntä ole tuomittu rangaistukseen. Hallintovaliokunta toteaa, että ehdotuksessa on kyse uudesta, nimitysharkintaa ohjaavasta säännöksestä, joka koskee kaikkia valtion virkoja. Vaikka esityksen perusteluissa todetaan, että nuhteettomuusvaatimusta ei ole kirjoitettu nimitysedellytysten muotoon, ehdotettu säännös saattaa perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan merkitä virkamiehille kelpoisuusvaatimuksen kaltaista vaatimusta nuhteettomuudesta. Perustuslakivaliokunta on pitänyt kaikkia valtion virkoja koskevan nuhteettomuusvaatimuksen muotoilua, muotoilun ehdottomuutta ja laajuutta jossain määrin ongelmallisena hakijoitten oikeusturvan näkökulmasta.

Hallintovaliokunta ehdottaakin, perustuslakivaliokunnan lausunnossa todettu huomioon ottaen, 8 c §:n 1 momentin säännöksen täsmentämistä siten, että viranomaisen on nimitysharkinnassa otettava huomioon nimitettävän tai tehtävään määrättävän nuhteettomuus sekä, kuten hallituksen esityksessä on ehdotettu, varmistettava, ettei hänellä ole virkaan kuuluvien tehtävien asianmukaista hoitoa vaarantavia sidonnaisuuksia ja että hänellä on muissakin suhteissa edellytykset hoitaa tehtävänsä riippumattomasti ja muutoinkin luotettavasti. Säännöksen sanamuoto ei näin muotoiltuna ole nuhteettomuuden osalta yhtä ehdoton kuin hallituksen esityksessä on ehdotettu, vaan jättää nimittävälle viranomaiselle harkintavaltaa esimerkiksi sen suhteen, mikä merkitys henkilön aiemmilla, vähäisillä rikkeillä on virkaan nimitettäessä.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Ehkä sitten, arvoisa puhemies, muutama sana ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisestä osana turvallisuusselvitystä.

Turvallisuusmenettelyssä henkilön taustan selvittää ja sen perusteella muotoutuvan lopputuloksen henkilön luotettavuudesta täytettävänä olevan tehtävän kannalta laatii turvallisuusviranomainen — joko suojelupoliisi tai Pääesikunta, joka tekee turvallisuusselvitykset Puolustusvoimiin liittyvien tehtävien osalta. Henkilöturvallisuusselvitys on keskeisin keino palvelussuhteeseen valittavana olevan henkilön luotettavuuden arvioinnissa etenkin silloin, kun kysymys on turvallisuusetujen kannalta keskeisiin virkoihin tai niihin johtaviin tutkintoihin valittavista. Selvitys voidaan laatia myös jo palvelussuhteessa olevasta henkilöstä. Yleisenä edellytyksenä turvallisuusselvityksen tekemiselle on, että selvityksen kohde on antanut siihen suostumuksensa. Henkilöturvallisuusselvitys voidaan tehdä suppeana, perusmuotoisena tai laajana. Selvityksessä käytettävät tietolähteet ovat sitä laajemmat, mitä kriittisempään tehtävään henkilöä ollaan valitsemassa.

Seuraamusten osalta valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että hallituksen esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi seuraamuksista niiden tilanteitten varalta, joissa henkilö valintamenettelyaikana antaa viranomaiselle tietoisesti puutteellisia tai virheellisiä tietoja taikka salaa asian, joka kuuluu selvitettäviin asioihin esimerkiksi turvallisuusselvityksessä. Saadun selvityksen mukaan asia ratkaistaan näissä tilanteissa virkamiesoikeudellisten säännösten nojalla, jolloin seuraamuksena voi olla esimerkiksi virkasuhteen purkaminen koeaikana tai irtisanominen.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että ehdotettujen muutosten vaikutuksia seurataan ja arvioidaan erityisesti siitä näkökulmasta, onko puutteellisten tai väärin tietojen antamisen seuraamukset tarpeen säätää nykyistä tarkemmin.

Tämä esitys vaikuttaa myös, totta kai, toimivaltaisten viranomaisten resursseihin. Muun muassa lain toimeenpano tulee lisäämään suojelupoliisin työmäärää arviolta noin 15—17 henkilötyövuotta ja kustannuksia noin 900 000 eurolla selvitysmenettelyn kohteiden määrästä riippuen. Ja on huomattava myös, että resurssi- ja kustannuslisäys on pysyvä.

17.44 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Yleisenä tavoitteena on varmistaa keskeisten kansallisten turvallisuusetujen suojaa kehittämällä henkilöstöturvallisuutta valtionhallinnossa. Tarkoituksena on varmistaa, että nimitysharkintaa käytettäessä otetaan huomioon valtionhallinnon tehtäviin valittavien nuhteettomuus, tehtävien hoidossa vaadittava riippumattomuus erilaisista sidonnaisuuksista ja muu luotettavuus virkaan kuuluvien tehtävien edellyttämällä tavalla. Tältä osinkin tämä esitys on meidän kaikkien etu.

Hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, että valmistelun aikana on ollut esillä myös vaihtoehto valtion virkamieslain muuttamisesta niin, että laissa lueteltaisiin ne virat, joihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen, jolla ei ole toisen valtion kansalaisuutta. Tästä on kuitenkin luovuttu muun muassa sen vuoksi, että mainitun kaltaiseen sääntelyyn olisi sisältynyt eräitä ongelmia perustuslain yhdenvertaisuus- ja syrjintäsääntelyn kannalta. Valmistelussa on päädytty nyt käsillä olevaan ehdotukseen, jossa ulkomaansidonnaisuuksiin liittyviä turvallisuuskysymyksiä tarkastellaan yleisemmin.

On välttämätöntä suojata keskeiset kansalliset edut mahdollisimman kattavasti. Näitä etuja ei voida henkilöstöturvallisuuden näkökulmasta riittävän tehokkaasti suojata muutoin kuin selvittämällä ja ottamalla huomioon tiettyihin virkoihin nimitettävänä olevien henkilöiden turvallisuusriskejä aiheuttavat ulkomaansidonnaisuudet. Ulkomaansidonnaisuuksista johtuvat riskit selvitetään ja arvioidaan ehdotuksen mukaan osana turvallisuus-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

selvityksissa säädettyä menettelyä. Ehdotettu sääntely mahdollistaa keskeisten kansallisten etujen suojaamisen myös silloin, kun nimitettävä henkilö on vain Suomen kansalainen tai kansallisen edun kannalta merkityksellistä tehtävää hoidetaan yksityisessä yrityksessä.

Valtion virkamieslain 7 §:n 1 momentissa säädetään niistä viroista, joihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Mainitun säännöksen luettelo kattaa laajasti muun muassa ylimmät valtionhallinnon virat sekä puolustushallinnon, poliisihallinnon, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja oikeuslaitoksen virat. Suomen kansalainen voidaan jatkossakin nimittää näihin virkoihin, vaikka hänellä on myös jonkin muun valtion kansalaisuus.

Luetteloa Suomen kansalaisuutta edellyttävistä viroista ehdotetaan täsmennettäväksi ja osin laajennettavaksi. Kansalaisuusvaatimus laajennetaan koskemaan virkoja, joita hoitava saa salassa pidettäviä ja turvallisuusluokiteltavia tietoja, joiden oikeudeton käyttö, luovuttaminen ja muu käsittely voi vaarantaa keskeisiä yleisiä etuja. Luetteloon lisätään myös sellaisia tehtävään määräykseen perustuvia tehtäviä, joita siinä ei nykyisin ole. Muutokset laajentavat jonkin verran säännöksen soveltamisalaa. Muutoksen jälkeen Suomen kansalaisuutta edellytetään noin 23 500 virassa tai tehtävässä. Nykytilaan verrattuna uusia virkoja ja tehtäviä on noin 250. Valtion virkamiesten kokonaismäärä oli vuoden 2016 lopussa noin 67 000.

Arvoisa rouva puhemies! Pidän esitystä kokonaisuutena erittäin hyvänä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 70/2017 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 137/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 137/2017 vp sisältyvien 1.-7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 85/2017 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 13/2017 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Keskustelu

17.49 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituksen esityksellä joustavoitetaan väestönsuojien rakentamisvelvoitetta, ja jatkossa siis väestönsuojan rakentamiseen kuuluvat kerrosneliöt eivät kuluta kokonaisrakennusoikeutta. Tämä hallituksen esitys antaa mahdollisuuden rakentaa samalle kaavatontille siis enemmän asuntoneliöitä tai muuta hyötytilaa kuin aiemmin. Omasta mielestäni tämä on erittäin hyvä uudistus ja mahdollistaa myös kaupunkialueilla nykyisin sellaisilla kaava-alueilla, joilla on rakentamattomia tontteja, myöskin niiden tonttien rakentamisen asuinkäyttöön, koska ne ovat monta kertaa olleet sellaisia kaavoja, että ei ole ollut järkevää lähteä rakentamaan siihen rakennusta, mutta tämä mahdollistaa nyt myöskin niiden käytön.

Sitten toinen asia, mikä tässä hallituksen esityksessä on hyvää, on se, että myöskin parannetaan sitä tilannetta, että jos rakentaa huoneistojen välisiä seiniä, yli 200 millimetriä paksuja seiniä, niin sekään yli 20 senttiä ylittävä osuus ei käytä rakennusoikeutta vaan se voidaan käyttää hyödyksi. Tämä on myöskin ääneneristyksen kannalta hyvä asia.

Sitten yksi asia, mikä tässä on myöskin, on se, että radiosignaalien kuuluvuuteen halutaan puuttua. Se on vaikea asia. Se on myöskin operaattoreille vaikea asia, mutta se on myöskin rakentajille vaikea asia. Mutta ennen kaikkea se vaikuttaa asukkaiden tilanteeseen. Itse toivon, että tähän asiaan myöskin paneudutaan jatkossa, niin kuin valiokunnassakin on tullut esille. Se tulee huomioida myöskin tulevaisissa selvityksissä.

17.51 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Meillä ovat rakennusmääräykset kehittyneet viime vuosina siihen suuntaan, että taloista ja rakennuksista on tullut radioaaltojen kantavuuden kannalta hyvin hankalia paikkoja. Matkaviestinten kuuluvuus moderneissa kerrostaloissa on näinä päivinä ja aikoina varsin heikko ja joissain paikoissa olematon. Tällä esityksellä yritetään nyt ottaa kantaa siihen, kenen on vastuu ja kuka vastaa kustannuksista, kun sitten olosuhteita muokataan rakennuksissa sellaisiksi, että radioaallot kantaisivat paremmin ja matkapuhelimet toimisivat.

Kysymys on siis siitä, että rakennuksiin joko ohennetaan ikkunamateriaalia tai laitetaan toistimia tai muita teknisiä vempaimia, jotka vahvistavat signaalin, jotta se sitten kantaa sinne matkapuhelinverkon antenniin. Tästä luonnollisesti aiheutuu kustannuksia, ja haluaisin alleviivata sitä, että kun asia oli liikenne- ja viestintävaliokunnassa käsittelyssä, me päädyimme siellä siihen ratkaisuun, että rakennuttajan tai rakentajan tulisi yksinomaan ja ensisijaisesti vastata näistä kustannuksista, joilla matkaviestinten kuuluvuutta parannetaan. Totean, että ympäristövaliokunnan lopputulema johtaa meidät mahdollisesti tilanteeseen, jossa byrokratia ja turhien kokousten määrä sun muu lisääntyy, kun neuvotellaan eri toimijoiden kesken siitä, mikä se kuuluvuus missäkin on ja kukakohan tässä kussakin tilanteessa sitten kustannuksista vastaa.

Tämä on erittäin tärkeä asia, sillä lankapuhelinten lukumäärähän on oleellisesti vähentynyt ja kyse ei ole pelkästään matkapuhelimista. Esimerkiksi vanhusten käytössä olevat turvarannekkeet käyttävät matkapuhelintekniikkaa ja matkapuhelinverkkoa, ja jos tällaiset rannekkeet eivät sitten sataprosenttisella varmuudella toimi esimerkiksi uusien asuntojen suihkutiloissa, jotka on kaakeloitu ja hyvin eristetty, niin me olemme huonossa tilanteessa.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

17.53 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kopra kiinnitti tärkeään asiaan huomiota. Tämä asia oli todellakin sekä liikenne- ja viestintävaliokunnassa että myöskin ympäristövaliokunnassa voimakkaasti esillä ja siitä keskusteltiin hyvinkin paljon.

Nythän on se tilanne tällä hetkellä, että teleyrityksillä on omat tietoyhteiskuntakaareen perustuvat palvelujen laatu- ja peittovaatimuksia koskevat velvoitteensa matkaviestintäverkkojen toimivuuteen liittyen — siellä sanotaan "kohtuullisessa määrin myös sisätiloissa". Ja ympäristövaliokunnan saaman selvityksen mukaan teleyritykset eivät kuitenkaan pysty täyttämään tätä omaa rooliaan, mikäli rakennusten rakentajat valitsevat sellaisia rakennusteknisiä ratkaisuja, jotka eivät läpäise matkaviestinverkkojen signaaleja. Tätä kustannusvaikutusta, mikä lopun perin kylläkin kaatuu aina sinne asujan piikkiin — se on tosiaan — ei voi kenellekään yksin sälyttää, vaan kaikkien teleoperaattoreiden, rakennusten suunnittelijoiden, rakennuksen rakentajien ja kaikkien tulee yhteistyössä myöskin selvittää näitä asioita hyvissä ajoin ja viedä siten asioita eteenpäin.

Omasta mielestäni tähän asiaan tulee kiinnittää huomiota. Tämä asia ei ratkea tällä hallituksen esityksellä, mutta tähän on kiinnitetty myöskin huomiota, ja itse, niin kuin jo omassa puheenvuorossani äsken sanoin, toivon ja uskon, että tähän myöskin jatkossa kiinnitetään huomiota entistä enemmän, tärkeään asiaan, todellakin: ikäihmiset käyttävät kaikkienkokoisia turvarannekkeita ja muita laitteita yhä voimakkaammassa määrin, ja on myöskin se lähtökohta, että ihmiset haluavat asua omassa kotonaan yhä kauemmin, [Puhemies koputtaa] joten tämä asia on todella tärkeä ottaa huomioon.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 85/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi talous- ja velkaneuvonnasta

Hallituksen esitys HE 102/2017 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 12/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 102/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 110/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2017 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

Keskustelu

17.56 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Tämä esitetty tupakkaveron asteittainen korotus on perusteiltaan hyvä ja sellaisenaan varsin kannatettava. Se jatkaa aiempaa johdonmukaista tupakkaveron korotuslinjaa, jota me olemme noudattaneet ja toteuttaneet koko tämän vaalikauden alun ajan.

Tupakkaveron nostamisella on ensinnäkin myönteinen vaikutus valtion budjettiin. Veron tuotto on kasvanut hyvin tasaisesti vuosien myötä ja lähestyy jo miljardin euron rajaa. Tupakkaveron korotukset ovat siis vähentäneet valtion budjettivajetta varsin merkittävästi jo tämänkin vaalikauden alun aikana.

Tupakkaveron korotusten on myös havaittu vähentävän tupakointia, mikä on kansanterveyden kannalta tietenkin myönteinen seikka. Tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on kuitenkin todettu, että pelkästään toteutetut ja suunnitteilla olevat veronkorotukset eivät riitä tupakoinnin nopeaan vähenemiseen ja harvenemiseen. Kansantaloudellisesti tupakka on hyvin vaarallinen myrkky, ja kuten tässä mietinnössä todetaan, tupakoinnin vähentämiseen tarvitaan myös vieroituksen keinoja ja miksei tietenkin ennaltaehkäisyäkin. Se on hyvä aloittaa jo koulusta.

Arvoisa puhemies! Näistä mainituista seikoista huolimatta esitys tupakkaveron korottamisesta itsessään on varsin kannatettava esitys. Silti muitakin toimia tupakoinnin vähentämiseksi kaivataan myös jatkossa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 110/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisradioverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 108/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2017 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.58 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Myös tämä esitys Yle-veron määräytymisperusteiden muuttamisesta on kannatettava, varsinkin siltä osin, että lähes 400 000 pienituloista kansalaista vapautuu esityksen myötä Yle-verosta. Yle-veron maksamiseen velvoittava tuloraja nousee esityksen myötä eläkeläisillä 14 000 euroon ja palkansaajilla 14 750 euroon. Tältä osin parlamentaarisen työryhmän alkukesällä saavuttama kompromissi vastaa perus-

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

suomalaisten jo vaaliohjelmassaan asettamaa tavoitetta, jonka mukaan kaikkein pienituloisimmat kansalaiset vapautetaan Yle-verosta.

Arvoisa puhemies! Hieman kritiikkiä lienee silti syytä esittää siitä seikasta, että samassa yhteydessä Yle-veron maksimimäärä nousee 143 eurosta 20 eurolla ylöspäin. Tämän maksimiveron joutuu jatkossa maksamaan noin 21 000 euron vuosituloilla, mitä voidaan mielestäni pitää varsin matalana tulorajana. Ongelma johtuu tältä osin tietysti hyvin pitkälti siitä, että Ylen rahoitusta ei ole päädytty leikkaamaan tällä vaalikaudella kuin indeksijäädystysten verran. Tämä on mielestäni erikoista tilanteessa, jossa koko muu yhteiskunta on joutunut varsin tiukkoihin säästötalkoisiin.

Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissaan esittämä 50 miljoonan euron leikkaus Ylen rahoitukseen toisi muutoksen tähän tilanteeseen ja tekisi samalla Ylen ja kaupallisen median toimintaympäristöistä aiempaa tasapuolisempia. Tämä aihe nousee varmasti esille myös huomisessa keskustelussa, kun opposition vaihtoehtobudjetit esitellään täällä eduskunnassa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 108/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi matkapalveluyhdistelmistä ja kuluttajansuojalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2017 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 15/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 105/2017 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista, matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja rikoslain 30 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 120/2017 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 16/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 120/2017 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 117/2017 vp

19. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 15.11.2017 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen